

УСМОН АЗИМ

ЮРАК

Шеърлар

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized, flowing letters.

Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-мағбаа ижодий уйи
Тошкент – 2009

КЎНГЛИМ БОҒЛАРИ

* * *

Юрак тортилди таранг —
Етишиб келар нола.
Тигнинг устидан яланг
Яшаш — бизга ҳавола.

Руҳим — дардвашлик кўйда
Яшамоқнинг чораси...
Узилар юрак бўйлаб
Тўқималар толаси.

Узилар бир-бир, ноҳос —
Узилган каби чақмоқ.
Ёришиб кетар мумтоз
Тўрт фасл қоришган боғ.

Дунё. Айқашиб ётар,
Қанча куз, қанча баҳор.
Минг ҳаёт тонгдай отар,
Минг ҳаёт бўлар бекор.

Кўксимни кирар йириб,
Бу ваҳшатли жараён...
Мендан қолар қичқириқ —
Ва ҳаяжон... Ҳаяжон.

2000

* * *

Бу дунёнинг боғларида
шовуллади шамоллар.
Кетаётган заволларми —
келаётган камоллар?

Ё тескари тартиботда
тескари бир талошми?
Сезаяпман, гулу хазон —
ҳаёт-мамот қалашди.

Юрагимда аралашди
сонсиз шамол шиддати —
эркалиги, ёвузлиги,
фазилату иллати.

Ташқарига чиқсам ҳозир
(қўймас руҳнинг ғужури),
баҳорми, куз — қайси фасл
кетар жисмим учириб?

Бу аралаш Вақт кафтида
қайга боргум саросар?..
Юрагимга дард қуйилар —
бесон фасл баробар.

О, Оллоҳнинг фасли бисёр,
Етажакман борига.

Бугун жоним дуннинг ботин
Чексиз фаслзорида.

Учта фаслим эса — ошкор,
бунга ўзинг ҳам гувоҳ.
Бошимда — қиш, қалбда — баҳор,
тақдиримда — тийрамоҳ.

2001

* * *

Дунёда айланар иш.
Дунёда ёз-у баҳор.
Фақат бошим узра қиш —
Бошим узра ёғар қор.

Қарасам, шўрлик бошим
Ўхшар курраи арзга.
Оқариб борар сочим
Худди Арктика тарзда.

Кўнгил этмагай парво
Аммо қиш равишига.
Тангрим, қанча аср бор
Қонимнинг совишига.

Дунёда айланар иш,
Айланар, учар елга.
Менинг кўнглимда тиниш —
Менгзайди сокин селга.

Лабимга майин тутди
Илоҳнинг хумигача.
Кўнглим оқиб боради,
Дунёнинг тубигача.

Нима учун -- сўрама,
Кўшиғимда нолиш бор...
Бул дунёнинг тубида
Ёлғизгина қолиш бор.

1999

* * *

Баҳор кунларининг сўзлари тоза.
Гаплашдик. Дилларда қолмади губор.
Уч ойни сайр этдик — солмай овоза,
Ёнма-ён кўкардик, гулладик ошкор.

Вақтга оидликда — муқаррар ҳижрон.
Баҳор қайғусини аммо яширди.
— Менга дўст бўлади... Бу одам — Усмон...
Жазира кунларга мени топширди.

— Қара, қандай гўзал қолмоғинг ёзда,
Сувларда эпкин-у, боғларда салқин... —
Баҳор хайрлашди бардам овозда,
Кўз ёшда тўлиқиб бораркан ҳалқум.

Қандай чидаб бўлар бундай ҳижронга:
Қичқирдим — етарми юракнинг уни.
— Бу ёзга ишонма, баҳор, ишонма!
Кузга топширади мени бир куни!

1999

* * *

Шох отиб таралди сувлар далага,
Миннатдор туйғуда энтикди полиз.
Капалак ўйнади сўзсиз яллада,
Пақирсиз сув ташир ариқлар — каниз.
Қуёш нурларининг вазни сезилди,
Елкага тафт кўчди, пешонага тер.
Жўякда помилдор қатор тизилди,
Сатрлаб юракдан узилгандай шеър.
Қорая бошлади сув инган тупроқ,
Илдизлар — роҳатда: этдим тасаввур.
Кўкатлар кўнглининг баёни бу чоғ
Тилимда: — Худойим, ўзингга шукур!
Шукур! Одамларинг (уларни кечир!)
Баҳор суҳбатимдан юз ўгирган дам,
Мажхул ҳаётимнинг тугунин ечиб,
Мени кўкатларга айладинг ҳамдам.
О, жимжит суҳбатлар!.. Англадим аён
Яшил дўстларимнинг нозик тилини.
Улар вужудимга этишди ниҳон
Митти қиёқларнинг улкан дилини.
...Одамлар билан ҳам муомалам соз:
Хато-ю камлари ўтар — кўнглим тўқ.
Албатта, ҳаётга рағбатлари оз,
Чунки кўкатлардан қалбдошлари йўқ.

2002

Боғда эса... Боғда хомуш шевалар –
Наволар дардларин ичига ютган.
Бандидан айрилган ночор мевалар
Армони дунёни лиммо-лим тутган.

2004

* * *

Чорбоғни қийнади довул бу кеча –
Тун бўйи дарахтлар изиллаб турди.
Чироқлар айвонда ёна ва ўча
Тебранди. Ишкомлар – талваса – турли.
Тераклар оёғин қучганча маҳкам
Тўлғонди, узала йиқилди йўлка –
Дароз вужудига урилди мубҳам
Шамолнинг зарбидан сочилган кўлка.
Тарақлаган томдан ўзини отиб,
Гулларнинг баргини сочиб ҳар тараф,
Елдимирим шовқинга кемадай ботиб –
Хавотир югурди зулматга қараб.
Тўрт тараф шамолдан сочлари чигал,
Аксулбирбалони айлаб таржима,
Узун уввосларни чалди мукамал
Бўғзига минг қўшнайдол солган ажина.
Баргдай учиб юрди боғлар ичида,
Тўполон тўрига чўкди беғулу,
Норози тикилди довул ишига –
Кўзга қўнолмаган саргардон уйку.
Бу дайр қарамади манам ройимга!
Алғовга овора бўлганда борлиқ,
Жонимнинг оғриқдан адо жойига
Қанотли ханжардай қўнди бедорлик.
Бедорлик!

Бошимда бу нечук савдо?
Келдингми кўнгилнинг дунёдан ранжи...
Тонг отар. Қарайман: парвардигор-о,
Манглайимда яна иккита ажин!

* * *

Сувланган боғчада майсалар кўм-кўк,
Елларнинг белига ўтлар эшилган.
Қуёшнинг бу ёздан ўзга иши йўқ —
Кўкда тураверар — кетмас пешиндан.
Навода жимирлар саратон барқи —
Бундай ўртанишда чилла эскирмас.
Сен билан тўлгандир бу боғлар... балки
Сенинг йўқлигингни ҳеч ким сездирмас.
Умидни — столда очиқ китобни
Неча бор ўқиди ўрик сояси?
Сенинг кетишингдан қолган саробни
Дарахтлар сир тутди жим — ҳикоясиз.
Юрак дардин энди шеърга ёради —
“Оҳ”и мангуликка қолди етишиб.
Ортига умидвор қараб боради
Дунёдан улканроқ сенинг кетишинг.
— Мен нима қиламан? — Жоним югурар,
Ҳаёт қайда ўзи — шартнома тузса?..
Фалакни негадир кўтариб турар —
Мени ерга урган бир инжа ғусса.

2003

* * *

Тошкентнинг кенг бошидан
ёз олови қуйилди.
Кўчаларнинг четида
тарвузларнинг уюми.

Арзон-гаров савдога
энди инон-ихтиёр —
ранг-баранг мева-чева
қадамда тузди бозор.

Пештахтада уюлди —
донаси узун-узун —
хонимлар бармоғидан
нусха кўчирган узум.

Дастурхон тўкин-сочин —
сахий фаслнинг тўйи.
Шаҳар тўлиб анқиди
олмаларнинг хуш бўйи.

Эвоҳ! Капалак ўтди!
Бунчалар инжа парвоз!..
Мендан хабар олгани
келди дала-боғдан ёз.

Кундузи мунаввардир,
Кечалари — муанбар...
Насиб бўлса, бу ёзни,
куз енголмас — муқаррар.

2004

* * *

Бу тонгнинг салқини
ўзгача.
Неча кун қолди, вақт,
кузгача?
Эй, менинг ям-яшил
чорбоғим,
неча кун юракнинг
доғларин
оласан? Неча кун
саратон
кўзимдан оққан бу
фаровон
ёшимни артади?
Ўзгача
оғриқ кўп, азизим!..
Кузгача
(дўст бўлсанг) уз, қани,
буз, қани –
Бу ёзни куз қилган
ғуссани.

2004

* * *

Шамол мажнунтолда чалар арғанун.
Анҳорни бир майин тор каби эшиб,
Куёш – кенг бастакор – нур тортар узун,
Улкан ғижжагига оташни кўшиб.
Серавж мусиқадир – ёзнинг дамлари.
Авжига – во, ажаб! – етмас товушим.
Юракнинг жунунвор соғинч жанглари,
Мувозанат сари борар оғишиб.
Ёзнинг кунларида бахтиёрлик бор –
Хусусан, шаффофлик энса кунларга,
Хусусан, дарёлар оқса беғубор,
Хусусан, дил лаззат олса мунглардан.
Азизим, шу қишки ғамларни унут,
Эрит юрагингда қолган музларни.
Бу иссиқ оғушда кезайлик кулиб,
Эслайлик йўқолган қайноқ сўзларни.
Навқирон йилларнинг тошқини ўтди,
Букун боғларимда оромли салқин.
Бугун бошим узра қуёш ҳам етди,
Дунё – тиниқликка кўмилган ёлқин.
Гулларга қарагин, йиғламоқ мумкин
Термулиб мўъжиза камолларига.
Меҳринг соясида қолайми турғун,
Кечиб учқур Вақтнинг шамолларидан?
Эркалик дамлари ўтди-ку бироқ,
Тикилсак кўринар умр поёни.

«Оҳ» урсам, сенга ҳам бўлмагай жумбоқ,
Кучиб барглар аро сизган зиёни.
Анҳорнинг четида чиқардик ҳордиқ —
Баҳордан ҳориган иккита майса.
Сув бир ямлаганди — «Яшилмиз», дедик,
Баҳона борми, айт, сув яна қайтса...

1999

АНҲОР БЎЙЛАБ САЙР

Боғларга куз келди бунчалар эрта!
Аммо ям-яшилдир ҳануз бу дарахт —
Хазонрез туради қошида карахт:
Демак, у Оллоҳнинг олдида эрка,
Демак, уни севар ёз аталмиш бахт.

Дунёда шамолга қолмиш ихтиёр —
Хазоннинг беилинж учмоғи ғамдир,
Вужуди соф шабнам ёшларда намдир...
Аммо бир дарахтким ёзда барқарор —
Унда ёз юқининг тоқати жамдир.

Бу кеча не тушар унинг бошига?
Ана, изғиринлар етди — беаёв,
Кузак ёмон ёвдир, ёзга ёмон ёв...
Бу кеча қолайми дарахт қошида —
Бундай пайт керак-ку меҳрибон биров.

2001

ОҚШОМ

Кун чўкиб боради. Шаклланар тун.
Чироқлар ёнган йўқ ҳали чарақлаб.
Аммо самовотда бесабр учқун —
Бир юлдуз бўшлиқни ўтди чавақлаб.

Ошхона дарчасин очиб ташлади,
Навога таралди овқатнинг бўйи.
Саришта дарахтлар мудрай бошлади —
Шомнинг елкасига бошини қўйиб.

Кундуздан — йиртқичдан ажратган ризқин
Тўрхалтага жойлаб ўтди йўловчи...
Бир ҳазин ёлғизлик тўлдирди жисмим —
Бормикан дунёда мени сўровчи?

Юрагим оғзимдан чиққудай учиб
(Оғриган чоғида — ўйида учиш),
Уни асрамоққа етарми кучим,
Етарлими кўксим чангалда кучиш.

Чорбоққа қарайман. Кўринар аён:
Чиройли дарахтлар — неча-ю неча.
Агар учиб кетса юрагим шу он,
Қайси бир дарахтда ухлар бу кеча?!

1999

* * *

Эртага куз келар аниқ. Изғирин
Плаш-у чопонлар кийдирди ёзга.
Боғлар фалак тўккан ёш ичра тўзгин,
Шабнамнинг тушгани ўхшади ростга.
Аммо.. Мадор йўқми қўзғалонга ҳам —
Куёш нурларини ногоҳ аяди.
Тийрамоҳи олма — барча шоҳи ҳам —
Дунёга термулди ҳасса таяниб.
“Куз етди!..” — ўйландим тикилиб боққа —
Жунжикиб, хўрсиниб, сўниб, ториниб.
Шоҳида ўзини отди ҳар ёққа,
Ичи қон анорлар кетди ёрилиб.
Безовта ўлтирдинг қаршимда. Менинг
Суйганим қарагин, куз келди, кузак...
Йўталиб ўтмоқда сентябрь ели —
Нечун? Оғриётган юрак-ку, юрак!
Кўзинг дарахтдаги илк хазонбаргда,
Юзингда қийноқнинг шарпаси зоҳир.
Айланиб боряпман бу дам юракка
Буни кўрмоқ оғир!.. Кечиргин, оғир...

1999

СЕНТЯБРЬ

Гар кунлар кўйлакчан,
Тунлар — қунишди.
Тобора юракда
Дунё тўлишди.

Тўлишди армонлар,
Ғуссалар — эзгин;
Рух — ёлғиз ғампарвар
Боғларни кезди.

Гарчи барглар кўм-кўк,
Илдизлар — ҳушёр...
Оташ кунларинг йўқ,
О, парвардигор!

Чорбоғ — ғофил иним
Майдан сузган...
Сентябрь, тушингин,
Сен — кузсан, кузсан.

Қисмат етди, ахир,
Йиқилди равнақ!
Ёш бола — сентябрь —
Бепарво гўдак...

Воҳ, оғир гўдагим,
Охир гўдагим,
Сағирлигин сезмас —
Сағир гўдагим.

2000

* * *

Кузак етди —
мунг сўзларга
келди навбат,

Юрак-бағри
хун сўзларга
келди навбат.

Талвасада
қулоғингни
бекитмагин,

жим сўзларга...
чин сўзларга
келди навбат.

1999

* * *

Ям-яшил боғ ичра
Япроқ сарғайди.
Кўнглимда бир нозик
Титроқ сарғайди.

— Кўзингни юм, юрак,
Ухлагин, десам,
Бари бир бир «оҳ»и —
Уйғоқ сарғайди.

Чидамим зўр эрди
Ситамга... э, воҳ,
Бир япроқ дардида
Узоқ сарғайди.

Мени ўлдургуси
Ўзганинг гами —
Оҳ, кўзим сарғайди,
Тирноқ сарғайди.

Мени бемор йўйма,
Бир барг дардида
Жону жисмим ўртаб
Қийноқ сарғайди.

Шамол узиб ўтди
Баргни бандидан,
Барг-у кўнгил аро
Фироқ сарғайди.

Кўз ташламай айтгин —
Кўзинг ёшланур —
Ҳолатим ичида
Чироқ сарғайди.

Эй, дунё, не учун
Жим-у лолдирсан?
Инсон бир сўзингга
Муштоқ сарғайди.

Ўлим-у яшашнинг
Сирин айтмайсан —
Воҳ, жавоб сарғайди,
Сўроқ сарғайди.

1999

* * *

Уззукун ёмғир.
Совиди ҳаво.
Кетди бетақдир,
Мозийга танҳо
Қайноқбадан ёз.
Видо — юракда...
Кирар кузакка,
Умр — бепарвоз.
Яшилликни боғ
Жунжикиб ечди.
Ёзни севардим...
У мендан кечди.

1999

* * *

Қандай соз, кун ёзилди
Тангрининг девонида...
Кузги мевалар бўйи
Ошди боғ деворидан.

Офтоб нури ийманиб,
Тушди учган япроққа.
Йироққа кетгим келди,
Қайтгим келди йироқдан.

Рухга айланмоқ учун
Шунчалар сўлмоқ шартми?
Юракни шарт очаман
Кутиб олгани дардни.

Ва куйлайман ҳар баргнинг —
Келтириб иззатини.
Шеърга раво кўрди куз
Ўзининг қисматини.

Дунё тубига етди
Ногаҳон сокин ўйим...
Девордан ошиб тушди
Кузги мевалар бўйи.

1999

* * *

Анҳорнинг ранги — синиқ,
Осмон баланд-у тиниқ.
Гўдак куз боғда хомуш.
Август билмайми-билиб,
Ёзги шаробга тўйиб,
Чоҳга тушган Алпомиш.

Зар тортади илк барглар,
Тўлиб боради дардлар,
Юрагим — ярадор ғоз.
— Қайдасан? — Бу шўр жарчи
Эҳтимол Барчин?
— Барчин!
Йўқотмоқ — кузакка хос...

Тобора сўзим манзур,
Тобора кўшиқ машҳур —
Кузак — тобора бекам.
Тобора юрак мастур,
Тобора ярам чуқур,
Тобора зиндон теран...

2000

ОКТАБРЬ

Ёмғирли бу кунлар — тотли оғриқдир,
Ҳазонли бу дамлар — кўшиқдир ҳазин.
Эҳтимол кўшиқдан бироз ортиқдир,
Юрак барполовчи ҳолга боғлиқдир —
Одатда ғуссага айтгувчи арзин
Доғли дам сўнгида келган соғлиқдир.

Ёмғирли бу кунлар — сокин интилиш,
Ҳазонли бу дамлар — мўмин-қобил ғам:
Ёруғ тубсизликка чексиз йиқилиш,
Армонлар ичида кўкка тикилиш,
Ҳамма тилакларинг тумандай мубҳам —
Вужудда титраниш, дилда энтикиш.

Йўқолган бахтларнинг сояси бунда,
Келмас толеларнинг — лайли шарпаси.
Яшайсан қандайдир сергак уйқуда,
Аммо руҳ-у жисминг босиқ туйғуда,
Тарк этмиш ҳолингни дунё ғалваси —
Ўраб вужудингни сирли барқуга.

Дорга остирмайди, ўтга солмайди —
«Оҳ»инг шабнамидан фақат кўзинг нам.
Тобора ингичка кўнгилнинг майли,
Изҳорга, масалан, сўроқлар найни...

Ёшингни кўзингда ушлайсан маҳкам —
Йиқилса, бу дунё кўтаролмайди.

1999

ХАЗОНРЕЗ

Япроқ ёғди ҳовлига,
Бошимдан ёғди япроқ,
Ҳавода учиб узоқ,
Япроқ ёғди бовримга —
Ҳасратларда огриган
Вужудим бўлди чок-чок.

Тўкилди чорбоғ — зар-зар,
Тўкилди чорбоғ — қирмиз...
Хазонрез — сочқин аждар —
Мени ҳам ютди илкис...
О, йиғлашга муяссар
Боғларда қанча илдиз!

Мен турибман оламнинг
Хазон боғида якка.
Кузга ўраб ситамни
Вақт уради фалакка.
Тишда тишлаб ноламни
Айланаман юракка...

Япроқ ёғди оламга
Гоҳ имиллаб, гоҳо тез.
Бегона бир одамга
Ҳолимни айтдим бу кез.
Мени таниб у одам,
Даҳшатга тушди бир дам —
Шивирлади:
— Хазонрез...

1999

* * *

Чорбоғнинг кучоғида
Шамол ётар тўлғона...
Дарахтлар япроғида
Ҳаёт тинмай уйғонар.
Боғда — соя. Боғда — нур.
Мевалар ларзон-ларзон.
Шамол эсади хур-хур,
Тўкилмоқ — арзон-арзон.
Саватлар тўлар. Бу чоғ
Қозонда шинни лим-лим...
Хувиллаб қолар чорбоғ,
Ненидир кутар ғамгин.
Яшиллик ҳайрон-у лол —
Узилади зар япроқ...
Юзтубан ётар шамол —
Елкасида жим титроқ.

2000

* * *

Хазонли боғларнинг адоғи йўқдир,
Қочмоққа – дунёда кенгликлар абас.
Кўнглимнинг бир яшил япроғи йўқдир,
Сарғайган – сўзим-у, ўт олган – нафас.
Токларнинг барглари қон ичди – қирмиз,
Тераклар учқунлаб ёнаётир – шам.
Кузакка урилиб англадим илкис:
Ўтган куним кўпдир, қолган оним – кам.

Ана, ёмғирлар ҳам кирди боғларга,
Сирқираб-сирқираб сочдилар ғамни.
Рухим – бу жувонмарг гўзал доғларда –
Бир ҳафиф оғриққа кўчирди танни.
Ассалом алайкум, эй, тотли оғриқ,
Ассалом алайкум, бешафқат кузак!
Гарчи хазондирман – кўзларим ёруғ,
Юрагим... Юрагим ўсмоқда!.. Юрак...

2000

* * *

Ҳаво майинлашди... Кечалар – салқин,
Дунё ҳушёр тортди – шиддатдан кечиб.
Кирди юракларга бир ёруғ ёлқин –
Сирларнинг туманли либосин ечиб.

Ўзига кўмилиб тинч тортди кўнглим!
Армонлар олисда – зирқирар – нафис.
О, кузак келдими? – Бечора сўнгим!
Ёшин тиёлмасдан куйловчи ҳофиз.

Дунё кетгунича – «Талқини ироқ»,
Не тонг, бу талқинда мажнунвор эрсам...
Кузак ўртасида турибман – яйдоқ,
Юрагим етмайди – куйлашай десам.

2000

* * *

Менинг кеч кузак куним,
Келиб кетишинг — тез,
 ғуссанг жуда кўпдир.
Чорбоғларнинг эса хазонрезиди узун —
Чегараси йўқдир.

Баъзан кўёшингнинг илиқ бармоқлари,
Ёмғирингнинг хўл қўллари баъзан —
Юрагимга етган чоғлари
Ёшларимни
 пинҳон артаман.

Айниқса, хазонрез...

 Оҳ, бу хазонрез!..

Баргларга кўчириб, учирай зиёни.
Шундан — чидай олмай — кетасанми тез,
Ёлғиз менга
 ташлаб дунёни.

Сен кетдинг.

 Совуқ шамол урилди бошга.
Қоронғилик кўнглимга ваҳима солди.
Менинг кеч кузак куним,
 ҳеч кимим йўқ сендан бошқа,
Сендан бошқа,
Фақат узун тунларим қолди.

2000

* * *

Узун ёмғир ёғди. Кун бўйи.
Кун бўйидан узун бир ёмғир.
Кузга таслим бўлгани кўйи
Боғларга тинч сочилди ёнғин.

На бир қушнинг овози келди,
На шамолнинг безовта саси —
Фақат соғинч парвози келди
Ва ҳаётнинг мушкул нафаси.

Деразамга қараб жим қотди,
Баргдан айро иккита терак.
Қисқа умр кўриб кун ботди,
Қисқа умр сўради юрак.

Ўмганимни тешди-ку бетин
Қисматнинг кўз ёши-ю тоши.
Мен висолга бормоқчи эдим,
Ўтолмадим бу куздан ошиб.

Ёш келдими бу сўқир кўзга,
Ё киприкка илашди туман?
Ёмғирнинг кенг кўксига бўзлаб,
Куз ва аёл ётар юзтубан.

2000

* * *

Кузак...
Бунча тез?

Юрак –
хазонрез.

Оҳ, шамол,
Шамол!..

Алвидо!..
Завол.

Йиғлама,
чорбоғ.
Мен энди
тупроқ.

Жонга бериб тин,
Баҳорингга қайт,
Мени симирсин,
Илдизингга айт.

1997

* * *

Худойим,
дар ахтлар бунчалар баргсиз,
буңчалар кимсасиз кўнглим боғлари.
Беқор қаҳратонда ёлғизлик ҳадсиз...
... Энди қайтмайдими баҳор чоғлари?

Теграмда ипакдай тилсимин ёймиш
дунёни сипқорган ҳарир туманлар.
Худойим,
бошимга тушди ёмон иш –
ҳеч кимим йўқ, деган оғир гумонлар.

Ўзимдан ҳолимни сўрашга кўрқдим,
гай блан ҳам инмади садо:
– Қалайсан?
Куздан қолган баргдай ер қадар чўкдим –
сең ҳам, тангрим,
мени
унутгандайсан.

Бул узун умримда узун уйғондим –
Бу қишда етишди
ҳолимнинг шарҳи.
...Ҳозир
боғ ичинда
қолса шу ҳолим,
Баргсиз дарахтлардан бўлмагай фарқи.

2001

* * *

Совуқ тегиб ўтди — гуллар қорайди,
Булутлар пасайди — дунё торайди,
Уфқлар кўринмас — ўради туман.
Йўқ бўлиб кетайми, ёхуд борайми,
Боғларим сарғайиб кетмоқда, айни
Кузларим уйғонди уйқудан.

Мен умр кўрдимми? Беқанот парвоз
Толдирди. Соғинчнинг дард юки оғир.
Олисан сен қанча қилма эътироз,
Ернинг тортиш кучин сезди эҳтирос,
Бугун ерга кириб кетаман охир —
Учган юлдузларнинг вужудига хос.

Боғ эса сочилди. Боғ — бурда-бурда.
Бироқ яхшилаб боқ — ким кўпроқ вайрон?
Кун кўриб бўлмагай соғинч туйғуда,
Нажотли онларнинг бари уйқуда —
Куз чоғи сенсизлик — ўлимдан ёмон.

Алвидо! Олисим, жоним, алвидо!
Турибман айрилиқ дамларига тахт,
Таққос учун айтсам, ҳозир баргман, барг —
Яшагим келмоқда, яшагим... аммо
Мени кўтаролмас бирор-бир дарахт.

2001

КЕЧ КУЗ

Боғлар билан таранди
Печкаларнинг тутуни.
Қуёш сокин таралди:
Ёруғ бир куз яралди,
Олис бахтдай уриниб.

Боғда кезаман танҳо —
Нур-у хазон чулғамиш,
Руҳимни дард тўлғамиш,
Сўзга етар тавалло —
Оҳанглари нотаниш.

Ёруғ хазонрез бу дам
Нени қилмоқда ташвиқ?
Ёшликми? Ўтди ёшлик!
Ундан сўнг қанча кўклам...
Дилда қолмади тошлик,
Барча ўйларим кўркам!

Маним юракдош кузим!
Ёруғ туришинг теран...
Ихтиёр берса эгам,
Ўлимни кутмай, ўзим
Кетар эдим сен билан...

2006

БОЙСУНДА КУЗ

1

Турналар жанубга учиб ўтдилар,
Шимолда қўзғалган кузакдан қочиб.
Тоғлар бу дамларни узоқ кутдилар —
Дараларга тўлган кўзлари очиқ.

Турналар уфққа бўзлаб ботдилар,
”Қур-қур” сайроқ ила дунёни эзиб.
Тоғлар сукунатда йиғлаб ётдилар,
Парвозсиз қисматнинг залворин сезиб...

2

Узумлар шифтларга
илиб қўйилди.
Олмалар токчага
терилди қатор.
Кўзада шиннилар
обдон қуйилди,
майиз-у жийдага
лиқ тўлди омбор.
Эшиклар бекилди,
тушар-тушмас шом.
Жунжикиб кечалар
қолди бир ўзи —
тун ичра фалакка
термулди беком
барг каби сарғайган
дераза кўзи.

40

Воҳ!
Ана, юлдузлар
экилган осмон...
Юракка... Юракка
нурлар таралар:
фақат тангри бўлса,
оламга посбон,
не гўзал дунёлар
ҳали яралар.
Ў-ҳў!.. Не эртақлар
хазон боғларда!
Дилларга парвозлар
улашар бедор...
Куз эса бу кеча
ўтди... Тоғлардан
арчазор оралаб
келаётир қор.

2003

* * *

Не кечди? Нечун ҳўл,
Яна ёстигим —
Юрак ўқидими
Қисмат ёздиғин.

Куз кетди. Боз нечун
Юрак ўқсиган?..
Сен ҳануз йўқмисан,
Ҳануз йўқмисан?

2003

41

* * *

Олча – шафақранг. Ўрик –
Сариқ, қизил... Худойим!
Бу куз бунчалар тиниқ,
Бу кун бунча мулойим!

Шамол қўзғалмай турар –
Барғни учирмоқ нега?
Фақат сукунат юрар,
Йўлкаларда беэга.

Кўксимни чиқмас ёриб –
Юрак яшар безавол!
Куёшли куз – ёп-ёруғ,
Оҳиста учар хаёл.

Боғдан чиқиб жўнайман –
Таъсирланиб, тўлиқиб.
Хаёлим қолар... Эгам!
Ҳайратгами йўлиқиб!

...Дилни босиб ихтилол,
Тарк этганда эранлик,
Бир кун қайтар у хаёл –
Ва келтирар теранлик.

2003

* * *

Ёмғир торларини тун бўйи чалди,
Уст-боши ҳўл наво йиғлади гирён.
Мени жанг қилмасдан асирга олди
”Дугоҳи кузак”ми,
”Сегоҳи хазон”.
Кўзини очмасдан қамончи шамол,
Оғир пардаларни топиб бехато,
Бир чексиз чолғуда – дарди баркамол,
Узун мақомларни айлади барпо.
Дунёга сеҳрли шовқинлар тараб,
Шовуллаб,
 учқунлаб расо қомати,
Деразам тагида куйлади терак –
Фалакка ундалган ернинг даъвати.
Тун қучган боғларнинг сийналарини
Йиртиб гувилларкан куйчи долғалар –
Шохларга ботириб панжаларини
Эшитди зоғчалар,
 чумчук,
 қарғалар.

Булутлар томларнинг устига чўкди,
Шамолда минг қайта бўларкан бунёд,
Ҳар битта товушни тўзиниб уқди –
Ҳамма қочириқни тўлиқ олди ёд.

... О, тонгда нақадар гўзал ярақлар
Тунги куй синги ан ўйчан оламлар!
Кўчага чиқади кўзи чарақлаб,
Негадир юксалган босиқ одамлар...

2003

* * *

Кундуз... Кеча... Кундуз... Кеча... –
Неча тун? Неча кундуз? –
Ёмғир ёғди узун, ўжар –
Хоки туроб бўлди куз.
Қизил, сориг рақслар қайда –
Баргларнинг сўнг ўйини?
Ер тагига ёмғир ҳайдар
Боғнинг сочқин рўйини.
Кезинаман ҳўл ҳавода,
Елкаларим ивиган –
Хабар топгим келар ернинг
Кузни ютган тубидан.
Ахир, қатъий якунларга
Чиқди юрак пиёда –
Алвидо куз!.. Кетаверсам
Бўлмайдим дунёдан?
О, қай сирни пинҳон тутдинг,
Не қисматни яширдинг?..
Нега мени яна қишга –
Яна музга топширдинг...

2003

БАРГЛАР ЁДИМГА ТУШДИ

Ол шафақ жон узоди,
Қўқарар гардун...
Боғлар тинч сузади
Туман ва тутун.

Сузади жунжуккан Вақт
Хазон наҳрда.
Юрагим куйлашга тахт –
Ўксик баҳрда.

Не учун хаёл учди,
Ҳўл бўлди ёқам?..
Барглар ёдимга тушди –
Тутунга боқсам.

2002

Хайрият, юрагим очик дарвоза,
Хайрият, у хануз юракдир,
юрак...

2003

* * *

Ёмғир кечиб келар,
Тўкилиб келар,
Ўкиниб келади —
Юрагимга куз.
Билмайман, кимгадир
Юкиниб келар —
Бебарг қўлчалари
Қалтирайди — муз.
Куз! Соғинч! Дардларда адо бўлдим мен —
Шеърга кўчираркан шеърсиз дунёни,
Мангу видо ичра гадо бўлдим мен:
Бенажот суҳбатнинг борми поёни?
Япроқларга томган ёшингни артай,
Кел, хазон танингга кўмай ўзимни.
Қалбимни ҳақ сендан яратди атай —
Ки, тангри даъвати боссин сўзимни.
Йиғлат! Ана, "оҳ"дан бўлмакда барпо
Азал қураётган тақдирнинг буржи.
Изиллаб жўнасам ундан (худо-ё!)
Арши аълогача борар бир учи.
Ана, капалакдай учар бевазн
Сатрларга кўчган оғир тафсилот:
Мен шундай чиздимки дунёнинг расмин —
Кўргиси келмоқда у ўзин озод...
Ёмғирда ювилган
Вужуди тоза,
Тўкилиб киради
Кўнглимга кузак.

46

* * *

Жоним зулмат ичра
Бир ўжар шамдир.
Теграсида жаъми
Шамоллар жамдир.
Мени йўқ этажак
Улар бегумон,
Аммо ўчгунимча
тун камдир, камдир...

2003

47

* * *

Тийрамоҳ бу оқшом май ичди,
Девона бўдилар нечалар.
Севгилим, ҳолингиз не кечди
Хазонлар гуллаган кечалар?

Тийрамоҳ бу кеча рақс тушди,
Хазонрез беллари чулғаниб.
Севгилим, япроқдай руҳ учди,
Сиз йўқсиз, қараса, уйғониб...

Тийрамоҳ бу кеча базм тузди,
Жилмайди, ёшини артмасдан.
Севгилим, бахтингиз ким бузди,
О, ҳануз кетяпсиз қайтмасдан?

Тийрамоҳ, тийра оҳ не учун?
Куйладим юракнинг борича!
Севгилим, қайтсангиз —
бу кўнглим
Баҳорга дарича, дарича...

2002

* * *

1

Ноябрь қаерда?..
Ҳалқоб — юпқа муз.
Шохдан кўчиб, ерга
Тўшалгандир куз.

Кузликнинг сўнг они —
Дарахтлар бебарг.
Ғамга йўқдир мене —
Дунни босди дард.

Дард босди... Жону тан
Қимирламас... Жим...
Тангрим, тош кўнглимдан
”Оҳ” яратган ким?

Ноябрь қаерда?
Майли, алвидо!..
Охир “оҳ”га кўчдим,
Парвардигор-о...

2

Охир “оҳ”га кўчдим.
Оғир “оҳ”га кўчдим.
Сарғайди дунё,
Парвардигор-о!..

Тикилдим “оҳ”имдан
Дунёнинг чоҳига:

Юксалди бу чоҳ,
Парвардигор-о!

“Оҳ”нинг дунёларга
Акси таралди...
Аён, қайдадир бир
Юлдуз яралди –
Кенгайди само,
Парвардигор-о!

Қават-қават дунё
Бир “оҳ”дан барпо...
Парвардигор-о!

2002

* * *

Менсизлик бу боғнинг кузлари – ёвуз,
Сухбати – бешафқат, сукути – фарёд.
Ёнингга келгандай сўнг нафас олис,
Ёнингдан кетгандай сўнг мадад ҳаёт.

Кузакни жонга жам этмоққа сен ҳам
Ўргандинг. Куйлайвер. Йиғлаган – юрак!..
Сенсизлик бир боғда хазонман мен ҳам,
Меҳрсиз шамоллар юрибди судраб.

Келётган қиш оша баҳорга боқгум:
Чайқалар шамолда гулшанлар – тенгсиз...
“Оҳ” ургум, ўзимни батамом ёқгум –
Баҳор ҳам сенсиздир,
баҳор ҳам сенсиз.

2002

* * *

Куз шамоли қоқди майин.
Хазонбоғнинг эгини.
Куйлаб қолди кимдир – тайин!
“Абдурахмонбеги”ни.

Абдурахмон! Абдурахмон!
Раҳмоннинг қули! Қули!...
Қайси дарда ўрганса жон,
Куйлар юракнинг қули?

Куйла, нола! Куйла, фарёд!
Сенинг авжларинг – асл.
Сенда,
Менда йиғлар озод
Вақт асири – бу фасл.

Абдурахмон! Абдурахмон!
Кўнгилнинг қули! Қули...
Сен – кузакнинг мангуликка
* Яширган ўлмас гули.

2002

* * *

Чин хазонрез.
Боғларда тез
Шамол сайри –
Тўполон.

Жоним – бир барг...
Азиз дарахт,
Видога ҳам
Йўқ имкон.

Кетаяпман.
Етаяпман...
Дарахт,
Тушунтириб боқ –

Ерга боғиб
Борган сайин
Қандай бўлар
Кўкармоқ?

2002

* * *

Кузги шаҳар чорбоғларин
айланиб юрар анҳор.
Соҳилларда кезар — шамол
етаклаган хазонрез.
Парвардигор! Бор чинларим
бекор бўлмоқда, бекор.
Парвардигор! Сени излаб,
кетгим келмоқда бу кез.

Ёлғиз баргга термулганча,
ана, серраймиш кимдир —
Ул донишманд хазон баргда
уқдими дун равишин?
Қиш-у баҳор, ёз оҳанги
дилдан оққани чиндир,
Энди дилга оқар — кузнинг
кўз ёшдан ҳўл товуши...

2002

* * *

Дарз кетади — айтолмайсан шарҳ —
Дунё нафис — хитойи идиш.
Бир қарагин, дарахтлар бекор —
Куз тугади — бошланади қиш.

Мен ёнгинрез севгимни айтдим,
Куз яратдим — этмадинг парво,
Энди қишнинг қорида қайтгум —
Бевазн оқ руҳида пайдо.

Музладингми? Сўрама мадад,
Йўқ, қўлимдан келмайди ёниш...
Бир қарагин, дарахтлар бекор —
Куз тугади. Қиш бошланди... Қиш!

2000

* * *

Мен қувониб гул узатгандим,
Ким юзимга итқитди хасни?
Сифинганим, суйганим маним,
Бахтли бўлиш мумкин эмасми?
Тоғ бўлмоқни орзу этгандим,
Бошимга қор ёғди — аломат.
Тизимгача етди хазоним,
Руҳимгача — ўтли каломат.
Бу бешафқат кузда мен — якка,
Баҳор кирар тушларимга қўп.
Шовуллайди тирик юракда,
Кўкармоқни соғинган бир чўп.
Вақт етди! О, кўксимни ўйсам,
Ниҳол, сени кетсам ўтқазиб!..
Жоним сени кузатиб қўйса,
Бу беомон қишдан ўтқазиб.

2000

* * *

Баланд тоғларга тушди қор,
Юрак тўлди.
Сен ҳам кетасанми, куз?
Мен руҳимдан бир қуш ясай,
Баҳоргача учсин уйқусиз.

Қаҳратонда зор куйласин,
Йиғлаб-йиғлаб,
Бузиб барча кўнгил торин...
Қайтиб келсин уни тинглаб,
Қайтмас бўлиб кетган баҳорим.

1999

* * *

Неча кунки тузалмайди
Ҳавонинг бузилиши...
Аммо бугун ўзга эрур
Кузакнинг тузилиши.

Хазонрезга авж бермасдан,
Сочқиламай бемиқдор –
Минг қўл саркор – куз шамоли
Ёмғирда ётар бекор.

Елкалари ним титрайди,
Ўзин унутган, ўзин...
Токчадаги қулф очилган
Гулда беғубор кўзи.

1997

* * *

Етдимми сўнгимга,
Ҳамма дардим тинч.
Фақат куз кўнглимда
Улғайди соғинч.

Фақат руҳ садоси –
Сокин соз – нидо –
Соғинчнинг сатоси –
Зирқирар танҳо.

Нуқтага етилган –
Тугагандир баҳс.
Кўз ёшдан ўтилган –
Фақат соғинч дарс.

Хазон ёмғирига
Кўмилиб йўлим,
Сенга – тақдиримга
Бораман, гулим.

Гулим, кузги гулим.
Қодир гулимсан,
Сенга нима ўлим! –
Ботир гулимсан.

Ич, менинг лабимдан
Тирикликни ич...
Тириклик соғинчдир,
Тириклик – соғинч.

1998

* * *

Кундуз-кундуз қордир,
Кеча-кеча қор;
Юлдуз-юлдуз қордир,
Кўча-кўча қор.

Тоқатда – танаффус,
Соғинч – бепарвоз.
Тақдирлар – тақир муз,
Кўнгиллар – аёз.

Терлаган дераза –
Саккиз кўз аждар –
Жонни – беовоза
Ютару ютар.

Сен ҳақда шеър ёзмоқ –
Хатарли бу дам –
Кўзимдан ёш оқса,
Тўхтатолмайман.

2004

* * *

Қишнинг илдам шоми бирпасда тушди.
Ҳаммага тушдими, бир касга тушди?
Симёғочлар тутди нурдан гулдаста –
Ҳамма нур дасталар тунги қафасда...
Гулим, соғинч сўнгги нафасга тушди.

Жон – қушдай учмоққа ёзди қанотин,
Тумандай узилиб умр қолмоқда.
Менинг ҳаётимдан азиз ҳаётим,
Барча йўлдан кечиб топган работим –
Сўнгги нафасим ҳам сен деб ёнмоқда.

Кўчада сўнг лаҳза ногоҳ ушлади,
Ногоҳ симёғочга суянди елкам.
Лабимни жонҳолат оғриқ тишлади,
«Нима гап?» – юрагим кўксим муштлиди...
Сенга интиқликни кўймоққа ер кам!

Бу кўчадан ўтма... Яшайсан бекас –
О, умринг мен каби ўтар зориқиб...
Бекат. Автобусга чиқолмайсан, бас,
Ўлтириб қоласан – шундоқ толиқиб.

Соғинган кўзингда тебранар бесас
Симёғоч. Тагида чироқ ёруғи...

2000

ДЕКАБРЬ

Бир тутам кунни Вақт учар тутамлаб,
Беқор қиш – ҳовлида ўлтирар беиш.
Юрак бу дунёнинг равишин англаб,
Беяпроқ фаслга билдирар ройиш...
Покиза бу ойнинг ҳар они мактаб –
Мумкинми дарсларин оламга ёйиш?

Куним қисқа бўлди, тунларим узун...
Аслида янгилик эмасдир бу ҳол:
Аммо табиатнинг иши безугум –
Жавоб ҳам бермайди, бермайди савол,
Бу қисқа кунларим – бир тиниқ афсун –
Бу афсун ичида йўқдайин завол.

Куним қисқа бўлди... Қорсиз боғларнинг
Беяпроқ туриши негадир аянч,
Аммо бу аянчдан дил топар таянч,
Тузалиб боради дилда доғларим –
Қисқа кундузларнинг мунги бир суянч,
Қучсам, порлагандай тим чироғларим.

Кун – қисқа... Узайди туннинг парвози,
Бу узун кечалар бироқ руҳнисор,
Умрингни этмайди бекорга бекор...
Тонгда ўтолмайсан бўсаға босиб,
Кулиб шивирлайсан: “Қор ёғипти!.. Қор...”
Ва кечган кунлардан бўласан рози.

1999

* * *

Сирғанани музда шўх шамол,
Йиқилади қорга юзтубан.
Мен совуқда ёнаман ҳамон,
Уйғонаман барча уйқудан.

Деразамдан тушган парча нур,
Тешиб ўтар тим қоронғуни.
Қай бир ёлғиз чархда тафаккур –
Ногоҳ тутиб олади уни.

Юрагимга ноҳос урилган –
Шу қиш туни – кимнинг фармони?
Ҳамма довон, наҳот, сурилган –
Келди Ҳақ-ла сўзлашмоқ они?

Лайлакқордай учди сўзлар –
Бу дунёдан улар қадимдир.
Бир аниқ сўз тополсам агар,
Икки дунё – икки қадамдир.

Ойна каби ёруғланди дил!
Дил – чексизми, чексизлик акси?
Жон берайми?.. Қани, Азройил?
Битсин Чин ва Риёнинг баҳси.

Юракдаги ханжар бу – олам,
Жароҳатдан ўсмоқда сабот...
Ё кўяйми энг сўнгги қадам?
Яшайинми?... Қаерда Ҳаёт?

1998

ҚОРНИНГ ЁҒИШНИ ТАСВИРЛАШГА УЧ УРИНИШ

1

Хаёлларми сўзлашар
Пичир-пичир, беозор?..
Учқунлаган зиёга
(Аmmo рақси зиёда)
Менгзаб ёғаяпти қор.

Ёғмоқда суза-суза,
Гоҳ айланиб, гоҳ учиб.
Қишдан кўнгилга кўчиб,
Минг шакл туза-туза
Кўнгилни олар кўшиб.

Қандай оппоқдир олам —
Тоза, гўзал, мукаррам.
Эшикни очиб бу чоқ,
Тўхтаб қоламан узоқ —
Қорга кўёлмай қадам.

2

Қор ёғди йирик-йирик,
Қор ёғди лайлак-лайлак,
Қор ёғди тирик-тирик —
Бунча тирикдир, кўриб —
Чидай олмайди юрак...

Навони кесиб-кесиб,
Деразага урилар

Чархнинг узилган тори.
Юрак-бағримни эзиб,
Кўкрагимда уринар
Бу оқ чолғунинг зори.

Қор ёғар учиб-учиб,
Қор ёғар аста-аста,
Қор ёғар кўчиб-кўчиб,
Қор ёғар ўчиб-ўчиб —
Мен маст бўлдим бирпасда!

Дунё кўшиққа тўлди!
Ундан бир ун олишга
Парвардигор, журъат бер...
Таслимман!... Тамом кўндим
Музларингда ёнишга!..

Оқариб бормоқда ер.
Оқариб бормоқда ер...

3

Қор ёғади уззукун,
Қор ёғади узун тун,
Қор ёғади — узун мунг,
Ёғади маҳзун-маҳзун —
Менинг ҳушиму ўнгим,
Менинг бечора кўнглим —
Учади учқун-учқун.

Нонимга-ю ошимга,
Биттагина бошимга,
Тупроғимга, тошимга,
Тентираган лошимга,
Сифмай ғамгин нисбатга,
Қор ёғади қисматга —
Энг яширин ёшимга.

Йўқотгандай эсини,
Қор ёғади эзилиб.
Кўзёш каби узилиб,
Кўнглим борар бузилиб.
Борлигу йўқсизликка,
Ёғар йўл-йўлсизликка —
Бор умримга чўзилиб.

Қунларимга ёғар қор,
Йилларимга ёғар қор.
Юракларимни йиртган —
Унларимга ёғар қор.
Руҳим дунёни тутган —
Гарчи баҳорим бекор.

Куз чоғи мезон бўлган,
Тўкилган, хазон бўлган,
Хокликка равон бўлган,
Бир умр армон бўлган —
Сўзларимга ёғар қор,
Ўзларимга ёғар қор...
Жисму жон қорга тўлган —
Мадад бер, парвардигор!..

Қор ёғар, дунё оқар,
Вақт ошқор қанот қоқар...
Мен ҳам қордай эрийман —
Қисмат жимгина боқар.
Анов, печда эринмай
Дунё умримни ёқар.

1998

* * *

Омон қолдирмайди бошпанасизларни
бу қаҳратон.
Чумоли қаердасан?

Қушларнинг қаноти бор —
учиб кетдилар. Қўраларда кавшанар —
сомонга тўйган сигирлар. Кўршапалақлар
зулмат тарқатувчи чироқлардай
горнинг шифтларига осилган. Одамлар иссиқ
уйларида
телевизор кўрарлар.

Чумоли қаердасан?
Етти қават ер остидан овозчанг келар.
Тирикмисан? Кимдан ўрганай
бу қаҳратондан омон қолмоқни?
Қушданми?
Мана, бу молларданми?
Кўршапалақданми?
Ёхуд... сен каби
Етти қават ер тагига кириб кетсаммикан
бу қиш ўтиб кетгунча?

Ёхуд мана бу дарахт каби
қорга кўмилиб, қиш ўртасида турмоқ
маъкулдир?

Ёки баҳор бўлайми шу қишда —
бемаҳал баҳор?

Ҳамма қарғайдиган баҳор бўлайми?

1999

ҚИШ

1

Иқлим авзосида ўзга тариқат:
Янги либосларга ўради боғни.
Ёздан сўнг бошланган хазон ҳаракат
Сўнггига етдими охир? Қор ёғди.

Зинада турибди одам. Ҳовли, боғ,
Ундан нари — дала: нақадар равшан!
Мусаффо кенг оқлик дилга кўчган чоғ,
Узилиб боряпти негадир тандан.

— Менга бахш этгани яралмоқ бир ҳол,
Келдингми, азиз қиш — оқтан фаришта?!.

Қорга қадам босмоқ негадир увол,
Учиб ўтмоқ эса шунчаки ишдай...

2

Оппоқ тўшакларда
олади ором,
Ўшишдан таътилга
чиққан боғу роғ.
Руҳимга ҳаяжон
этгани инъом,
Сўзга муздай лабин
босган бу илҳом —
Нечун барча шеъркор
дамдан ёруғроқ?

68

Эй, қиш! Англаганга сен ҳам бир мактаб!
Кумуш дарсхонангга боқдим — суюндим.
Ҳайрат юрагимга майдай қуйилди...
Сенинг ишқингда маст учгани сабаб,
Қарға ҳам кўзимга ажиб туйилди.

2007

ҚИШДАГИ СОҒИНЧ

Қишга қамал иссиқ бир уйдан
(Деразада оғир пардалар),
Мақом ўксиб бўзлаган куйга,
Жўр бўлганча, товшинг таралар.
Тувакларда гуллар очилган,
Токчаларда терилган қатор.
Севгимиздан сен олиб қолган
Ёдгор шуми — бир парча баҳор?
Кўз ёшинг ҳам тамом ўзгача:
Оғир!.. Қайдан артмоққа мадор?
(Ғам — тақдирдан токи кўзгача
Дунё қадар топади залвор).
Сен асрайсан парча баҳорни,
Ғусса тўла хонангга қамаб —
Умримизни гулга тўлдирган
Кўклам мангу кетганин англаб.
Мен-чи, сени соғиниб бу дам
(Сўнгги нафас олган тариқа),
Шеър ёзаман — уйга қамалган
Маҳбусгина баҳор ҳақида.

2008

69

* * *

Эркин-эркин ёғди қор (уникими бу олам?),
Бу дунёда фақат қиш борлигига ишониб,
Оппоқ софлик ичраким тегра-атроф муҳташам,
Негадир учмоқ учун шайланар беқанот ғам —
Рухга қишдай мададкор ёрлигига ишониб.

Негадир тақдир билан бошланган хушбахт суҳбат,
Аллақандай хотирга юраклар чўқар зим-зим —
Дилни тамом очмоққа дунёнинг бори хилват.
Негадир бу кечаси сенга охир ёзсам хат,
Унинг ҳар бир сўзига ишонасан, азизим...

2008

ҚИШДА ЁЗИЛГАН ХАТ

Чирсиллади кўкда юлдузлар —
Аёз туннинг исқанжасида.
Уйлар, боғлар, дала-ю тузлар
Қаҳратоннинг муз панжасида.

Қиш — баҳайбат, даҳшат йиртқич қуш —
Чангалида тош қотган олам...
Сен тарафда эридими муз,
Ё қишмисан ҳали-ҳали ҳам?

Бунда битган озоринг ранжи —
Томчи ёшдай бахтдан узилиб,
Сени эслаб яшайпман жим,
Хотиралар билан исиниб.

2008

ҚИШДА ДАРАХТГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Ухла, қорда — ҳордиғинг,
Ухла, роҳатда музлаб.
Чарчагансан — борлиғинг
Баҳорлаб, ёзлаб, кузлаб.
Уриниб ер тагида,
Тупроққа сингиб бот-бот,
Зич зулматнинг захидан
Томиринг топган ҳаёт.
Илоҳий бир дастурнинг
Ўсмоқлик шеvasида —
Йилинг кечган заҳматнинг
Баргу гул, мевасида.
Ухла, роҳатда музлаб,
Ухла... Нечун хавотир?
Нимадан беғам сўзлар
Бошингда нодон тақдир:
— Ухлагин!
Ташвиш бекор!
Етса уйғониш рўзи,
Уйғотарми, ёки йўқ —
Билар қаро ер ўзи...

2006

МАРТ

Куёш балқди осмон бетиди,
Шамолларга булутлар талош.
Қор эриди. Кўча четида
(Тахминимча, соат иккида)
Қатор томлар қатор тўкди ёш.

Ер тагидан илоҳий соғинч –
Шиддат солиб илдизлар аро –
Куртакларга етишди нотинч:
– Кўкар! Тезроқ бўлсанг-чи барпо!

О, қаердан озодлик тушди,
О, очилди кимнинг қафаси,
О, қай зарбнинг эрка нафаси? –
Йўлаклардан қушлардай учди
Баланд пошна туфлилар саси.

Ҳаёт билан май ичдим бугун,
Энг чиройли кўшиқлар бошлаб.
У мен билан кўйлади узун,
Кўчаларда кезаркан, мажнун
Кўлларини елкамга ташлаб...

2003

* * *

Шамол сочларида майсанинг бўйи,
Куёш ёғдусида гуллар ҳиди бор.
Гуллаган бошини елкамга қўйиб,
Бу шеърни мен билан ёзишди баҳор.
Санқиган булутлар кезди фалакда,
Гоҳ куёш бекинди, гоҳ сочди ёғду.
Ҳар сўзни битталаб узди юракдан,
Теграмни ўраган ям-яшил туйғу.
Миямнинг тош-метин зирҳини чақди –
Илиқ зиёларга ўралди онгим.
Нозик тўлғонишда кўзимга боқди...
Ишондим, баҳорим, сенга ишондим!
Ишондим, саратон асир олган пайт,
Мен сени чорласам армонда ўлиб,
Сувсиз чўлларимга борасанми, айт,
Ям-яшил, маст-аласт дунёга тўлиб?
Гуллаган бошини елкамдан олди,
Бир дам шеър ёзишдан тўхтади баҳор.
Зумрад оловларга қучоғи ёнди:
– У пайт соғинмайсан – саволинг Бекор...
Не учун бекинди оламдан куёш!
Ё кун тугадими – уфққа ботди?
О! Менинг елкамга тушган томчи ёш,
Юрагимга оқди... юракка оқди...

1997

* * *

Бу нафасдан кўрқма, томоғим...
Ҳа, ўпкамни тўлдирган баҳор!
Қани, менинг яшил япроғим? —
Қиш бекордир,
Ахир, қиш бекор.

Аммо сўзлар келмагай қайтиб,
Тилларимнинг ботин онгига.
Гўё бор сўз бўлинган айтиб,
Шу қиш билан видо онда...

Жим тураман. Елкамдан ёмғир
Сизиб борар юракка қараб...
Бу — дарахтмас...
Бу — менман, ахир!..
Битта сўзим гуллади, қара!..

1998

* * *

Қандай атир бўю
Қандай сиймбар —
Ёмғирга тун бўйи
Чўмилган саҳар.

Танига етди жо
Қанчалар яшин,
Баҳорги бу дунё
Порлар — ям-яшил.

Гуллаган боғларнинг
Ранги оқ, пушти...
Дарахт, тонг чоғлари
Гулларинг учди.

Учди фидо гуллар —
Енгил, беовоз:
Шундай тирик улар —
Тилга келмас роз.

Учди... Дунё боғи
Топмади озор.
Ҳолбуки, тонг чоғи,
Ҳолбуки, баҳор...

2001

БОЙСУНДА ТУМАН

1

Кофурун устида тахланди булут,
Булутга жон кирди — булутлар ўсди.
Ҳар ёндан уфқлар жўнади юриб,
Қирларни ютди-ю боғларни тўсди.

Булутлар барига келди эргашиб,
Теграни ўради — йўқолди йироқ —
Тўрт тараф бошларга қолди энгашиб,
Торлик барпо бўлди — ипакдай юмшоқ.

Ноаниқ фикрдай дунё тўзиди —
Қайга руҳинг тушса унарми сеҳр?
Асрорларга кўмиб янги рўзини,
Тангри ушбу тарзда кўрсатар меҳр!

Инсон туман ичра кезади танҳо,
Шабнамли майсалар теграсида тинч.
Руҳида уйғониб келади аммо,
Йўқолган йироқлар ҳақида соғинч.

2

Дунё адашиб кетди
Туманларнинг ичида.
Арвоҳлар каби кезар
Дарахтларнинг сояси.
Осмон шарпаси тегди
Сочларингнинг учига,
Юрагингни забт этди
Сирларнинг ҳикояси.

Эҳтимол шу атрофда
Туман оралар юлдуз,
Фаришталар тегрангда
Жимжит қоқмоқда қанот...
Мўъжизавор ҳолларга
Чўлғонса пари кундуз —
Тушдагидай нозикдир
Беҳол тўзгинган ҳаёт.

Бу онларда руҳингнинг
Чексизлигин сезасан,
Аммо қафасга солди
Уни қайси доимот?
Туманларга айқашиб,
Дунё каби кезасан —
Парвардигор яратган
Энг асрорли коинот.

Туман тарқар. Олисда
 Аниқ кўринар тоғлар,
 Зумрад даштнинг устида —
 Товланар ҳасан-ҳусан.
 Боғларда ёрқин балқир
 Япроғлар-у бутроғлар...
 Ёлғиз ўзинг бир ҳовуч
 Туман каби турасан.

2002

* * *

Қатор-қатор гуллади
 Қатор-қатор гилослар,
 Ҳар гулида дарахтнинг
 Қайта яралмоғи жо.
 Дунёга хўб ярашди
 Бу дам тирик либослар —
 Бир юраквор ҳолатда
 Ҳаёт бўлмоқда барпо.

Ҳаётга чиқ, азизим,
 Сен ҳам телба очилгин,
 Мен боғда кезаяпман
 Шабодалик шаклимда,
 Мастона мавжларимда
 Бўйлар каби сочилгин,
 Бунёдликни расм эт
 Бу мусаффо ёлқинда.

Дунёни селдай босди
 Баҳорнинг гул босқини,
 Севгининг титроғлари
 Рухга нурдай таралди.
 Не учун кўзларингда
 Яна кўзёш тошқини?
 Яна соғинч яралдими?..

...Яна соғинч яралди.

2002

* * *

Кунлар — илиқ,
кунлар — тиниқ,
кунлар — тирик,
тирик куй.

Апрель,
даврон қурмагимга —
гуллаётган
юрагимга —
ўсаётган
руҳинг куй.

Дунё сўл-у
соғларида,
Ҳаёт ели
елмоқда —
дарахтларнинг
шоҳларида
мева бўлгим
келмоқда.

Адо этдим
юракликни —
етишди
эзгу қарор:
мева ичра
данакликни
Кўнглим этди
ихтиёр.

Данак бўлсам,
Ердан мадор —
Қудрат олиб
кўкарсам.
Бу ҳаётни
ўсиш қадар,
гуллаш қадар
кўтарсам...

Юрагимдан
қувват олиб,
руҳ мавжланар
кўкламда —
худди Ҳаёт
яратгудай
қудратим бор
бу дамда.

2000

* * *

Боққа баҳор қайтар...
Кипригингми ҳўл?
Азизим, бахт қайда?
Азизим, бахт қайда?..
О, фақат сарғайма –
Гулламоққа кўн!
Гул каби уйғон-у
Гулларга чулғон.
Дунё – гулкор чолғу,
Дунё – гулхор ёху,
Сен билан тўлғон у,
Сен билан тўлғон.

Қиш ўтди – баҳорнинг
Кузга видоси...
Боққа гул тақар ким?
Ёмғирда оқар ким?
Осмонни ёқар ким? –
Кимнинг нидоси?

Жонингни шаробдай
Ўртади дунё –
Бу қизгин гуллашда
Ифтихоринг йўқ.
Сен билан яралгим
Келмоқда, ёр-о,
Танингда таралгим
Келмоқда, аммо –
Энди кўкармоққа
Ихтиёрим йўқ.

Алвидо!.. Алвидо!
Жондан азизим!
Нега бунча мушкул
Бу мангу завол?
Мен сени гулларга
Яширдим девдим,
Мен сени ҳаётга
Топширдим девдим –
Аммо баҳор ичра
Турибсан мавзун
Куздан учиб келган
Япроқдай беҳол.

Кам юрак бўлдимми,
Кам армон бўлдим –
Тангрига етгувчи
Фарёдим йўқдир.
Кам хазон бўлдимми,
Кам тамом бўлдим,
Балки куздан бадтар
Бир замон бўлдим –
Биргина севгимнинг
Бунёди йўқдир.

Боққа баҳор қайтар –
Қандай тирик ҳол!
Азизим, бахт қайда?
Азизим, бахт қайда?..

...Бахт йўғ-у бу дунё
Гуллар бемалол!

2002

МАЙ. ЁМҒИР

Баҳор камалакни қўйди қўндириб
Дунё манглайига – етти асил ранг.
Бошидан челақлаб ёмғир қуйдириб,
Боғ эса овора чўмилиш билан.

Булутли бағрида оловлар униб,
Қарсиллаб ненидир сўзларкан фалак –
Тангрининг мукамал ишидан тўлиб,
Тарбият олади бу маҳал юрак.

Юборган ҳар лаҳзанг – нақадар гўзал!
Юрак сўз топмоққа лол қолган бу дам,
Ёмғирли оламга боқиб муфассал,
Майлими, номингни такрорлаб турсам?

Тангрим! Баҳорингнинг хусни зиёда,
Термулсам, кўқарар танимда ғайрат!
Оқибат не қолар мендан дунёда? –
Сенинг ижодингдан нурланган ҳайрат...

2007

ЖАВЗОДА ЮЗ БЕРГАН БИР БАХТ ХУСУСИДА

Боғларда айқашди соя ва зиё –
Шамол қадамида ором юришлар.
Дарахтлар бағрида серсевинч ғавғо –
Бетартиб куйлади бетартиб қушлар.

Шохида қизарди гилослар – ғуж-ғуж,
Ўрик довчасига кирди ранг-у таъм.
Боғлар вужудида тўлиб-тошди куч,
Ҳар навда – шижоат, ҳар бир барг – кўклам.

Нима бўлди менга? Қувончим беҳуд –
Не учун ҳаётга боқиб тўлиқдим?
Ахир, қандай бахтга ногоҳ йўлиқдим:
Юрагим кўксимдан тошдим, ёхуд
Умр ўтишига охир кўникдим?

2000

СОҒИНЧ ЙЎЛИ

* * *

Юракда узун оғриқ.

Хатлар
ёзилмай ўлмоқда.
Унсиз фарёдга
айланганман.

Учрашолмаймиз.

Оғриқ бесарҳад —
яшаганим билан
умрим етмайди.

Гап шундай.

Соғинчинг
ўлдиргани қадар
гап шундай,

азизим...

2007

Эй, ўзини ишга берган,
ҳасратга берган,
турмушга берган,
фақат соғинчинг қолди менга,
ўзингдан чиройли соғинчинг.

Сенга қарай десам,
кўз ололмайман соғинчингдан,
Излаб борай десам,
қўймайди соғинчинг...

2008

* * *

Ҳар лаҳза
қоғозсиз
хат ёзаман сенга.

Сен билан сўзлашаман.

Сукунатларим
хатлар билан
тўлиб-тошган.

Хатларим —
ҳижрон лаҳзаларидай
узун;
айрилиққа тўладир
кунларимдай;
умримдай
соғинчда
қоврилган...

Мен
жавобсиз хатман.
Фарёдларим беун.

Негадир
сендан ўзганинг
жавоби
керакмас
менга...

2007

* * *

Умр шомга етиб келган чоқ,
Менга бу бахт нечун берилган?..
Оқ бўйнингга бир шода мунчоқ
Икки ўрам қилиб терилган.
Бўлингсан мингга (қайдасан?):
Бири ҳазин, боз бири ҳарбли..
Дарднок-дарднок сўзлар айтасан —
Дард ичинда барчаси қалбли.
Супуринди ташвиш қаъридан,
Бўй таратар атиргул — кўнглинг.
Сен қувончдан жуда нарисан,
Ғожиага туташган сўнглинг.
Барчага шоҳ қисмат зайлини
Шаҳд етасан қўлда тутмоққа..
Мунчоғингни ечсам, майлими,
Айланмасдан туриб сиртмоққа?

2007

СУРАТИНГНИ ЧИЗИШ

Аввало руҳимдан пок гуллар уздим,
Сенинг юрагингни гуллардан чиздим.

“Кўзи қайда”, – дедим, фалакка боқдим,
Энг ғамгин юлдузни ахийри топдим.

Умринг эса чарчоқ қушнинг парвози:
Бемадад ҳавога парвознинг рози.

Вужудинг – мукамал ажиб иморат:
Тасвири – ёғду-ю нурдан иборат.

Сўзларинг – бетуман – чўғ каби аниқ,
Гулхан қисматингдан тушмоқда ёниб.

Аён кўринсин деб сен яшар дунё,
Армон суратин ҳам айладим барпо.

Барини бир қатра ёшга жойладим,
– Худди унинг ўзи! – нола айладим...

2007

* * *

Бу хазон дам теграмни
Қамраб олди рутубат:
Мени сенга зор этган
Айрилиқнинг кузаги.
Ҳозир ихтиро этдим
(О, сўзга етди рағбат!),
“Яралиш”нинг аслида
“Яра” эрур ўзаги.
Соғинч эса бепоён!
Танга тўлди уқубат:
“Қайдасан” деб йиғласам,
Жавобсизлик бемиқдор!
Бурда-бурда дардларнинг
Қайси бири талофат,
Қай бирининг қатида
Сен яширган қуёш бор?
Ёшни ортиқ тутолмас,
Тошдан эмас-ку кўзлар,
Рухга тўфондай урди
Азобнинг таралиши.
Мен “оҳ” урсам, “оҳ”имдан
Тўкилди изҳор сўзлар...
Нега бир зум тўхтамас
Севгининг яралиши?

2007

* * *

Айрилиқхоним,
бунчалар айрилиқсан!

Юмушинг айри эди,
ташвишинг айри эди,
фарзандларинг айри эди,
оиланг айри эди... —

энди кўзёшларимиз ҳам айри-
айридир...

Айрилиқхоним,
жондан жабр ўтди,
азобларда самар йўқ:
ҳижрон — аждарҳо
тўхтамай
ютар мени,
дарё бўлсам ҳам,
тугаб боряпман...

Йўлимиз айри бўлди,
ўйимиз айри бўлди,
сўзимиз айри бўлди,
сиримиз айри бўлди —

бор дунёмиз иккига бўлинган.

Айрилиқхоним,
айрилиқсан?

Бундан ортиқ
яна қанча
айрилиш мумкин?

Муҳаббатни эса
ажратиб бўлмаепти
иккига,

Айрилиқхоним...

2007

* * *

Йўқ, жон каби менга кераксан!
Гар умримни айладинг туроб...
Ҳозир... Ҳозир ўтади азоб!
Сен азалдан кечар юраксан,
Нур “ялт” этса, этгучи хароб.

Ранжи фироқ! Жабрингда ундим:
Теранликка тортди бедодинг,
Юксакликка отди барбодинг...
Қандай гўзал зулматга тўлди
Бўм-бўш қолган менинг ҳаётим!

2007

ТУНГИ БАЛЛАДА

“Воҳ, сенинг ишқингда ўрганиб кетдим!” –
Кечами, соғинчми бошлади ялла...
Мен сенинг йўфингга ўрганиб кетдим,
Аммо ашуладан тўлғониб кетдим,
Ой кўкда кўзёшдай осилган палла.

“Воҳ, сенинг ишқингда ўрганиб кетдим!” –
Бировнинг “оҳ”ига чулғониб кетдим:
Ўзим айтай десам, баётим йўқдир,
Сенсиз яшай десам, ҳаётим йўқдир –
Ҳаётсиз умрга ўрганиб кетдим...

2007

* * *

Кўнглим бир балони сезиб юрибди.
Теграмда хавотир кезиб юрибди...
Келар кунларимда нима? Ёнғинми?
Жоним вужудимдан бешиб юрибди,
Гумонлар бағримни эзиб юрибди –
Ўзи нима бўлди? Сенсиз қолдимми?

Тақдир бисотида эса аломат
Ўша қадим сандиқ: ичида қат-қат
Тухфаси таҳланган – ҳижрон-у ҳижрон...
Қайтариб бўлмайди тухфасин, инон!
Кетсанг, армонга ҳам кўнаман. Фақат
Унута олмайман сени ҳеч қачон.

Куёш чарақлаган ажиб қаҳратон
Оралаб кезаман Тошкентда якка.
Оғир савдо тушиди бошга, юракка...
Сени топмоқ?... Осон!.. Мана, телефон!..
Аммо ҳаёт ўхшар даҳшат эртакка –
Воҳ, сени сендан ҳам топмоқ даргумон...

Тепамда бир бало кезиб юрибди.
Теграмда хавотир айланар ёмон.
Мантиққа мантиқлар бойланар ёмон –
Кўнглим мантиқлардан бешиб юрибди:
– Унута олмайман сени ҳеч қачон!..
Унута олмайман сени ҳеч қачон!.. –
Фақат шу мантиқни сезиб юрибди.

2007

* * *

Қандай довон
тушди ўртамизга?

Ёнма-ён ўтирибмиз:

суҳбат зўриқар —
сўзлар майда-чуйда,
юзларда бежон табассум,
мени чекиб,
тутайди сигарет...

Етиб бўлмаепти
бир-биримизга.

Ҳазин ғашлик
юракка соя ташлар.
Кетаверсак бўладими
икки тарафга?..

Аммо бармоқларингга
тегар бармоғим:
— Сени севаман!
(Сукунатни шивирлайди у).

— Мен ҳам...
(Бармоқчаларинг изҳори
сукунатдан ҳам наридан).

Бармоқларингни (кафтларингга)
шошиб
яширасан...

Қўйиб берсанг,
бу ўнта оққуш
(учиб келиб),
елкамга қўнгусидир.

2007

* * *

Кўнглим қолди сендан.
Қолди.
Ўтиб кетавер.
Ёхуд орқага қайт —
барибир қолди:
автобусдан тушиб қолган йўловчидай
қолди.

Жуда ғуссалидир
қолган кўнгил:
ҳамма нарсани билади у,
ҳамма нарсани англайди —
ҳатто
вақтида қолиш шартлигин ҳам
фаҳмлаган...

Хуллас,
кўнглим қолди.

Қайтиб келсанг,
тополмайсан уни.
Иккаламиз изласак ҳам
тополмаймиз:
У — яланг бир руҳ:
қаро ер қаърига чўккан,
ё фалакка учгандир —
юлдуз бўлгани...
Хуллас,
кўнглим йўқ.

Сен нечун йиғлаяпсан?
Ахир, кўнгилсиз қолган
менман,
азизим...

2007

* * *

Ҳар лаҳзам
юзма-юз сўроқ —
оғриққа тоқат етмас.

— Бу муҳаббатни танитайман, — дейман.

Қийноқ.

— Бу муҳаббатни танитайман, — дейман.

Азоб.

— Бу муҳаббатни танитайман, — дейман.

Ўлим.

— Бу муҳаббатни танитайман, — дейман
барибир.

Чунки
ўлимдан
минг карра даҳшатлидир
сенинг бу лаънати
муҳаббатинг...

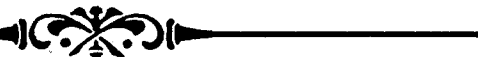
2004

* * *

Мен сени олисдан севиб яшадим,
Дилни айтмоқликка топмадим журъат.
Бетақдир йўлларни тамом ташладим,
Англадим, юракка подшоҳдир қисмат.
Йўқ, ҳеч ҳам керакмас ортиқ сийловлар,
Кўздаги ёшимни артаман ўзим.
Тунги бедорликлар, шеърий қийновлар —
Фақат менга тегиш пинҳона рўзим.
Гоҳо узоқлардан келар овозинг,
Кўриниш бергайсан гоҳо бир лаҳза...
Сен — менинг ҳаётда ёлғиз парвозим,
Сен — менинг қалбимда умрбод ларза.
Сен менинг бетўхтов яралишимсан,
Сенсан — сўзга тушса, ёнган инқироз.
Сен менинг дунёга таралишимсан —
Кераксиз умримдан ортиқ эҳтирос.
Не қилай? Кўмакми? Хўш, нима фойда? —
Осон қилолмагай оғир йўлимни.
Юракни узатмоқ зарурат жойда
Сен мудом узатдинг нозик қўлингни.
Қара, йиғлаяпман... - Қайси томонга
Телба хоҳиш билан қадам ташладим —
Алмашсам бўлурми лаҳзангни жонга?..

Мен сени олисдан севиб яшадим.

2000

* * *

Умримнинг ҳар турфа фаслларида
(Улар гоҳо аср, гоҳида бир он),
Тушибми тақдирнинг таъсирларига,
Ўзгартиб туради ўз шаклини жон:
Сен даҳшат оғриқнинг занжирларида...
Жон – сенми, телефон?

Мен кутдим... Аҳволинг қалай, ташқари,
Нега оғирлашди енгилфеъл зумлар?
Дунёни тўфонкор қисмат бошқариб,
Узилиб кетдими ҳаволар, симлар...
Титилиб бормоқда, қара, бошларим,
Телефон, бўғзингни ушлаган кимлар?

Севгилим! Ишқ аро сеҳринг беадад –
Машъум телефонга жонни кўчирдинг,
У эса ўлимдай жим турар фақат,
Дилингдан меними тамом ўчирдинг?
Тўфони дунёдан оғир сукунат
Ҳаётни теграмдан чангдай учирди.

Соғиндим... Нсилож йиғлаяпсанми,
Бурч-у ишқ ўтида ўрганган аёл,
Қандай йўл борлигин билмаяпсанми,
Кўз ёшдай тўкилиб тинмаяпсанми,
Телефон дастагин тутиб, эҳтимол
Тақдирнинг ваҳийсин тинглаяпсанми?

Тириклик маҳолдир!.. Ҳаво! О; ҳаво!..
Менга содиқмассан, телефон – жоним,
Ахир, яшаяпсан сукунат аро –
Ўлгандир дунёнинг магнит майдони...
Оламга айтаман бепарво виро:
– Бу – бир телефоннинг ғамгин достони.

2000

* * *

Энди тун бўлмайди.
Тунларим ёп-ёруғ.

Дунёдаги Энг Гўзал Аёл,
хаёлимни тарк этма.
Хаёлимда уйимга ташриф буюргин,
гўё ишдан чиқиб келаётгандай,
ошхонага кириб овқатлар пишир,
телефонда қургин узоқ суҳбатлар —
қолдирма дунёнинг ғийбатларини.
Менга фарзандлар туғ —

уч ўғил,
уч қиз.

Ҳар куни энг янги қўйлақлар тиктир,
Сочингни бўягин турфа рангларга —
ғашимни келтиргин,
рашкимни келтир.

Муסיқа қўйгин-да, кўз юмиб ўйна,
телевизор кўргин тонгдан кечгача,
ўксиб йиғла, ўқиб «Ўтган кунлар»ни...

Дунёдаги Энг Гўзал Аёл,
фақат хаёлимни тарк этма.

Мен эса
бу тунсиз кунларда
эртақлар тўқий сенинг ҳақингда,
дунё мангу ўқийдиган эртақлар.

2000

* * *

Дардинг мени еди,
Дардинг ямлади...
Руҳ-у юрагимни
Сенга жамладим.

Қара, ўнта гулдир
Ўнта бармоғим.
«Оҳ» урсам, гулдаста —
Ҳофиз томоғим.

Лайли баҳорингда
Кузлар янчилди.
Лабимда атиргул
Лабинг очилди.

Селларинг оқдилар,
Ютиб тошларни —
Майдалаб андиша
Тўла бошларни.

Нажот — минг бенажот
Оқмоқ, англадим...
Сенинг баҳорларинг
Мени ямлади.

2000

* * *

Иккимиз ўртандик
Соғинчда, юлдуз.
Армонда тўлғондик —
Куз келдими? Куз...

Олислардан майин
Ёндирма, эй, чўғ.
Сени суйган сайин
Армонларим кўп.

Бироқ ғам — бехуда,
Айрилиқ — бекор.
Кузда — чин туйғу-ла —
Дийдор кўрмоқ бор.

Аммо бу висолнинг
Армони кўпдир —
Дийдор бор ва лекин
Тўймоқлик йўқдир.

2000

* * *

Фамингда тўлғондим — жон бергусиман.
Ичгин, майдир жоним — жом бергусиман.

Тирик сақла фақат бу муҳаббатни —
Иста — юрак, иста — қон бергусиман.

Жонингга тегдиму маним кундузим,
Қуёш керакмасму? — шом бергусиман.

Англа, ҳеч қачон ишқ беёруғ ўлмас,
Тунни қўй, шуълали тонг бергусиман.

Бир юрак очгайман — адо бўлмағай,
Боқсанг — сир, изласанг — қон бергусиман.

Фақат ёр деб ўлмак бизга ҳалолдир —
Ҳатто ҳалолликка онг бергусиман.

Дардим бўл, шоирлар — дардла муҳташам,
Муҳташам «оҳ» ила — шон бергусиман.

2000

* * *

Маним ёмғирпараст севгилим, қара,
Бу ёмғир — девона — кузга кетади.
Хазонга етади,
Жонга етади,
Ой ўтмай, юз очгай ғариб манзара —
Севгини куздан ҳам нари элтади.

Сен асли адашдинг — баҳор чоғларда
Ёғарди у ёмғир — гулкор, чақинкор.
Барча йўқотишни айларди инкор,
Ҳаёт гуркирарди мангу боғларда —
Ё шундай ўйлашга эдик сазовор.

«Йўқ» дейсан — шамолда тебрангандай гул,
«Йўқ, дейсан, атрофга қарагин — баҳор»...
Сенинг шу туришинг — энг баҳорли кун,
Сенинг шу туришинг — гуллаган афсун —
Кузнинг йўқлигига энг гўзал иқрор.

Бир ёмғир ёғади дунёда — соҳир! —
Айланиб энг одил шикорларида —
Бу ёмғир сеҳрга жуда ҳам моҳир:
У менинг кузимга тўкилар оғир,
Севалар сенинг-да баҳорларингга.

2000

* * *

Йўлларни танимамай тунда бораман,
юлдузлар чўккандир
чўккан кўзимга.
Гарчи армонингда юлдузпораман —
сенсиз бир пора нур йўқдир ўзимда.

Бу тунда рўй берган, оҳ, қандай корлар —
ундан на сўз келар,
на оқади куй.
Деразасин нурга тўлдириб порлар,
менинг ёруғимни ўғирлаган уй.

2000

* * *

Сен — чоғир,
Симирсам — тугамас чоғир,
Сен — сароб, югурсам — етиб бўлмайди.
Сен — ҳаёт, меҳрингни кўтармоқ оғир,
Ўлмасдан дунёндан кетиб бўлмайди.

Сен — дўзах, ёнаман йўқ гуноҳ учун,
Сен — беҳишт, гуноҳим учун бу лаззат.
Сендан айрилмоққа етмайди кучим —
Сен — тангрим йўқлаган сўнгим — охират...

2000

* * *

Ярақлаб очилди ёвуз туманлар,
Мовий коинотдан келди нурли сас:
– Сизни бахтсиз қилди, руҳи ёмонлар!..
Мен – ёлғиз бахтдирман – икковга етмас,
Маслаҳат қилмасдан айтинг шу нафас,
Қайсингизга тегсин бахтли давронлар?

Бебахтлик ичида биз бебахт эдик –
Қисматнинг қўлида баробар асир
Ва кўкка тикилиб чин дилдан дедик:
– Бу таклиф ичида даҳшатли таҳқир –
Магар биримизнинг бошимиз эгик,
Бахтли бўлолмаймиз биримиз, ахир...

Аммо эзгуликка қилган эди жаҳд,
Фалакдан ёғилди меҳрибон хабар:
– Гарчи севгингизга ҳижрон мангу тахт,
Сизнинг азобингиз чиндан мўтабар...
Бироқ қийноқда ҳам йўлдошдир зафар –
Олинг, иккингизга, мана, икки бахт.

Калхатдай айланди бир бахт бошингда,
Кўксим чангаллади ўзга бир бахт – даст...
Ялиндинг: – Шафқат қил кўзда ёшимга!
Ёлвордим: – Бекорга айламагин қасд,
Ҳуноҳкор қилсанг ҳам Оллоҳ қошида –
Иккимизга икки бахт керак емас...

Фалакнинг ҳолида мавжланди бир ғаш,
Ҳатто бир муддатга тушди сукунат:

– Англадим, «оҳ»ингиз чиндан ҳам оташ,
Шу сабаб, чексиздир бизнинг мурувват.
Адолатли кечсин мардона яраш –
Марҳамат олинглар... Мана, мингта бахт!

Минг бахт тутқазилди менинг дастимга,
Минг бир бахт тўкилди бошингдан – алвон,
Қунишиб турибмиз бу юк остида,
Ва ўтар умрнинг қисмати аён:
Бу фалак содиқдир ғаюр касбига –
Иккимизга бир бахт бермас ҳеч қачон.

2000

* * *

Севишингни сизди ёмғир,
Деразанг тагидан кетмади.
Қайдадир
оқиб кетди Тоҳир,
Зухранинг қўли етмади.

Соғинчингни сизди ёмғир,
Деразангнинг тагида сайли.
Оқиб кетолмади
Мажнун қайгадир —
Йиғлади Лайли.

Армонингни ёмғир сезаяпти,
Дилёра пардада мақоми.
Дунёда эса...
юрак яланг кезаяпти —
Йўқ бўлгур севгининг
янги бир достони.

2000

* * *

Юрагимга ботди беогоҳ,
Қуёшнинг зар найзасин учи.
Капалакка айландим ногоҳ,
Гулим, сени ҳидламоқ учун.

Наволарда мавжланиб учдим,
Қанотимдан тўкилди қутлар,
Юксагида — йўқотиб хушни —
Менга ҳавас қилди бургутлар.

Гулим, бунча бўйларинг яхши!
Гулим, бунча парвозим мастдир —
Қара, баланд осмоннинг арши
Юрагимдан бир қават пастдир.

Пирпирайди осмон яғринда,
Тиканингнинг учи кўздадир...
Ҳеч оғринма, гулим, оғринма,
Капалакнинг умри қисқадир.

2000

* * *

Соғинч йўли — қоронғу...
Юрак...
Соғинди юрак.
Вужудим — нафис чолғу.
Азоб куйи — муборак...

Кел, кўшиққа айландим —
Бир узлуксиз нидога.
Сени сўраб ўртандим
Бандасидан,
Худодан.

Ҳеч ким кўёлмас девор
Сўнг қадам ташлашимга...
Сен ва
Парвардигор бор
Соғинчда яшашимда.

Куйлайман — жигарим хун —
Узилар ҳамма торим.
Мен торларсиз ясаб ун,
Мунграяпман,
Баҳорим.

Қисматимиз яралган
Одил, бешафқат, ҳадсиз...
Сенинг исминг таралган
Руҳим подшоҳдир — тахтсиз.

2001

* * *

Сен келмадинг. Қор ёғди. Узун.
Қор оралаб ўтди кун... Кеча...
Юрагимда титроқ бир тузум.
Сен келмадинг. Совуқ. Жон — кўча.

Сен келмадинг. Шамоллар учди,
Қор умримда изғиди махсус.
Бор изғирин дунёга тушди,
Сен келмадинг. Совуқ. Кўнглим — муз.

Сен келмадинг. Увледи олам.
Бўғзимга тиш ботирди қайғу.
Бир томчи ёш дунё. Музлаган.
Сен келмадинг. Эримайди у.

2001

* * *

Айрилиқнинг ғуссаси
ҳаддан зиёда, ёлғизим.
Бул азобнинг даштида
қолдик пиёда, ёлғизим.

Юрдим-у етолмағаймен —
бу ҳажр сўнгсиз эрур,
Воҳ, сабр боргай қуриб,
етмас ирода, ёлғизим.

Танҳоликнинг даштида
жимлик ила хуш дўст ўл,
Шару ғавго этмағай
ишқни ифода, ёлғизим.

Қўй, фалакнинг чархини
ҳар дам маломат айлама,
Англагин — ул гоҳ зиёда,
гоҳ риёда, ёлғизим.

Маяглайимга бул кеча
«ёлғиз» сўзин бот-бот ўяр,
Қисмат эрса тўлғонур, оҳ,
зим-зиёда, ёлғизим.

Ишқпарастсан — не керак
оламга бу тийрак назар,
Кўзни юмгин, тушда кезким —
васл рўёда, ёлғизим.

Чархи дуннинг кўксига,
кўзёш каби оқдик мудом,
Не ғариб бўлдик безак —
афтода шода, ёлғизим?

2000

* * *

Товуш ҳам, юрак ҳам сенга етмагай,
Магарким, ҳар оним соғинчда — чорлов.
Ўзимга ошкора ўт бердим,

токай

Пинҳон ёнғинларда қийнайди олов?
Яширин гулханда тўлғонмоқ нечун —
Гўзал ёнишларни елга совуриш?
Сен учун ёнмоқлик умримнинг бурчи —
Қара, насиб этди севги — оғир иш.
Алангам ўртади олти тарафни —
Ўзга тараф йўқдир оташдан тонсам.
Жоним, менинг умрим Қақнусталабли,
Қайта тирилади сен учун ёнсам.
Ажиб шовуллайсан ўйимда... Майин
Ёмғирим, ўрин йўқ, ахир, қўрқувга.
Тасалли бир гапни охир айтайин —
Кўришмоқ йўқ эмиш ўт билан сувга.

2001

* * *

Унсиз фарёдимда — о, фақат сен бор...
Юрак — тарс ёрилган... Умр — сўнгсиз ғам —
Баёни йўқ эрур — бешарҳ, сўзсиз ғам —
Яшаши тарзида — оғриқда — бедор
Йўлсиз ғам... Юракни босган кўзсиз ғам.

Бу ғамни асрайман даҳшатлар аро,
Дўзахларим аро — бўларкан ҳалок,
Жаннатимдан жоним кетса-да йироқ,
Тунлардан кечса-да кундузим қаро —
Бу ғамда сен борсан — ғамли ҳолим пок.

Мен сени қалбимда ҳар кун қураман —
Энг юксак ҳолимда этаман бунёд.
Сенинг ҳар бир зарранг юрагимга ёд.
Ўзимни бир чоҳда — сенда кўраман,
Ва сени кўраман ҳаммадан озод.

Бу қишки оқшомда танҳо кезаман.
Аёз. Чирсиллайди юлдузлар кўкда.
Менинг юрагимга чексизлик чўккан...
Сенинг нафасингни ногоҳ сезаман...
Сен — борсан. Сен — борсан. Сен борсан —
Йўқда...

1997

Ўша – томуғазоб –
Азроил рўё –
Тиллари кесилган
Қўшиқчи дунё.

2001

* * *

Қизгин ҳаётимда
Ҳолим маълулдир,
Нечун маълулдирман –
Сенга маълумдир.

Оҳ, бу маълулликда
Ошкорлик малол.
Сени севдим пинҳон,
Бенажот, ҳалол.

Дилимда бетўхтов
Ёниш бўлдинг сен,
Олис юлдузлардан
Олис бўлдинг сен.

“Оҳ” урсам, “оҳ”имнинг
Товуши ўчди.
Товушдан дард ўтди,
Жимликка кўчди.

Мени сезмоқ эрсанг,
Бир зум тингла жим:
Умрингда сукунат
Борми, азизим?

Ҳа, ўша – чексиз-у
Бешафқат хилват –
Фарёддан фожели
Танҳо сукунат.

* * *

Албатта. Албатта, унутмоқ лозим.
Ўлгандай кетмоқ шарт. Мутлақо. Абад.
Ёнмасин. Ёнмасин энди овозим.
Кул бўлсин. Соврилсин. Ўчсин. Беадад.

Албатта. Албатта, керакмас гап-сўз.
Йўқликка кетмоқ шарт. Лаҳзада. Ботиб.
Муҳими, албатта, қуруқ турсин кўз,
Фожеа бораркан юракни ёриб.

Бу дунё кўрмади бизни ёнма-ён,
Дилма-дил яшадик аммо. Соғиниб.
Фақат менга бергин, менга, ёрижон,
Тақиқ муҳаббатнинг сўнгсиз доғини.

Албатта. Албатта, ғамда сўласан,
Қўшиқлар битасан — юракдай нафис.
Йиғлама. Албатта, унут бўласан —
Хотирда неки бор — баридан азиз.

Албатта. Бу машғум қарорда ҳақсан.
Ўлгандай кетмоқ шарт. Беаёв. Ҳалол.
Йиғлама, сен шундай ғам бўлажаксан —
Исмин ҳадя этар Лайли. Бемалол.

Албатта. Шу ҳол ҳам эртаклагидай.
Осмоннинг нечаси қулади бошга?
Азизим, ортимга нечун қарамай,
Азизим, не учун айланмай тошга?

2001

* * *

1

Тун-у кунни тўзғиб қучди —
Қўзғалди шамол.
Мен эски бир баргдай учдим,
Яна сен томон.

Бу шамолда жанда жисмим
Пора-порадир —
Фақат руҳим қолар, исминг —
Соғинч қоладир...

2

Нима бўлди? Куз саросар,
Боғда тўзғин ҳол?
Қоронғуни йиртмоқ қадар
Келди бир шамол.

Деразадан қарадинг-у,
Сескандинг ногоҳ,
Нималарни сездинг, ёху,
Недан сен огоҳ?

Ташқарига чиқдинг, “оҳ”ни
Ичинга ютиб.
Ва йиғладинг — юзларингни
Шамолга тутиб.

2001

* * *

Атрофимда дунё ваҳшат солар,
Юрагимда эса аждарҳо — оҳанг...
Азизим,
энди фақат фожеа қолар —
Сен ҳам кетсанг.

Дунёни "ёлғончи" де —
тонмайди,
Унда қалбим топган ёруғ чин — ўзинг.
Сен ҳам кетсанг,
ҳеч нарса қолмайди —
Фақат сўзим!.. Беомон сўзим.

Жонимдан айирган ҳақиқатсан айни,
Сенсан — Момо Ҳаводан қолган гуноҳ.
Сен ҳам кетсанг,
ҳеч нарса қолмайди —
Фақат арзимас бир дунё.

2002

* * *

Сенсиз
маст-аласт айландим дунёни,
Сенсиз тонг каби ҳушёр кездим
ўша маст-аластликнинг ичинда.
Сенсиз яшадим —
бировнинг дунёсида кун кўраётгандай,
Сенсиз ёлғиз кечдим
одамларнинг орасида,
Сенсиз ҳақиқат қидирдим юрагимни йиртиб.
Сенсиз фарзандли бўлдим,
(оҳ, уларни жон дилдан суйдим сенсиз!)
Сенсиз тўйлар қилдим
(фақат шўх қўшиқлар айтилди.
Мақомдан қўрқади булар. Иккаламиз
учрашмоғимиз мумкин-да бирор
нолада!..).
Сенсиз кулдим
(ўзинг кечир, жондан севганим!),
Сенсиз сочларимга оқ тушди,
сенсиз йиғладим,
ва шеърлар ёздим сенсизликдай даҳшатли —
англадим: умримнинг қолгани ҳам сенсизлик...

Энди сенсиз
яшагим келмаяпти,
азизим.

2002

* * *

Фамингда юрагим шомдай қорайди,
Фира-шираликдир борлиқда ҳолим,
Барча ёғдузорим – ғариб торайди,
Қандай улкан эдим – қандай камайдим! –
Эслагин, айтгандим: сенсан – заволим.

Оҳ, оғир!.. Умрнинг қолгани – ҳижрон!
Соғиндим! Умрни вайрон этсамми?
Сенсан – ваъдасидан адашган даврон,
Сенсан – ёлғон дундан кўқарган армон –
Кетсамми? Дунёнгни ташлаб кетсамми?

Қара, бу баҳорнинг рўйига қара,
Сен каби гуллаган, сен каби тоза.
Шамоллар бўлсамми, нурларни тараб...
Азизим, ўлганим бўлса овоза –
Ҳеч ким ”оҳ” урмасин бастингга қараб.

2002

* * *

Дардларингнинг тошқинлари
Дунёнинг кўпигида...
Бу дунёнинг тўлқинлари
Чиқмади тўпигимга.

Севасанми, севмайсанми,
Бир асрорни ечиб кўр:
Бу дунё – бир кўлмак дунё,
Денгиз кўнглим кечиб кўр...

2002

* * *

Булутлар қоп-қора.
Кўринмас осмон.

Қуёш қачон ботди?
Фира-шира. Шом.

Шам ёқдим. Хонамни
Тутди ёлқини.

Сирли шуълазорда
Юзинг балқиди.

Ўлтирдим бу ғаюб
Ҳолни бузмасдан –

Юзингдан тонггача
Кўзим узмасдан.

2002

* * *

Узоқ яшаяпти бу баҳор. Бу иш
тангрининг ўзидан — ҳомийлик.
Булутлар тўзғиди. Турфа кўриниш
йиртиғида — эски мовийлик.
Гулларга айқашди мастон кўкатлар,
шамол бағрига ҳам сифмади кўклам;
ўлимдан кўрқмайди энди кўчатлар...
Аммо сен баҳордан ҳам кўркам.
Чорбоққа таралди
 атиргулнинг бўйи,
капалаклар нотекис учди.
Мен кўнглимни эркин юбордим кўйиб,
у бориб сенга асир тушди.
Қандай яхши маҳбуслик фасли!
Айниқса, бу ноҳос бўсадан сўнг.
Кетасанми?
 Қолсанг бўларди. Асли
озодлик ҳам бундан кейин жўн.

2002

* * *

На нозик кашфиёт билан яралмиш
Кулгуга чайилган оппоқ юзларинг.
Ва яна кўзингдан ёғду таралмиш,
Ва яна лабингда сирли сўзларинг.
Оқшом кўлкаси-ю чироқнинг нури
Тушган қиёфангда липиллар қисмат —
Уни ерга йиқит — кўл билан суриб,
Гўё сочларингни тузатган сифат.
Бегона кунларнинг исканжасида
Юракни яшириб яшамоқ надир? —
Гарчи дил ҳижроннинг тош панжасида
Жонберар сатрлар тузмоққа қодир.
Рухимда севгининг пинҳон сурури —
Бебахтлик — ойдиндир, саодат — қаро.
Ўлиб кетиш мумкин ёнингда туриб,
Қаршимда борлигинг тилсими аро.
... Бу дамни чулғатиб юракка судрар —
Ариқдан сарир-у, олисдан сафир.
Боғнинг бир четида мушукдай мудрар
Сенинг борлигингдан кўнгли тўқ тақдир.

2002

* * *

Яна бир умрни яшадим. Яна
бу севги яратиб мени қайтадан,
қайтадан ўлдирди. Пинҳон рисола –
ғуссамни шамолга энди айтаман.

Кушларга қўшилиб сайрамас лабим,
саратон тафтингсиз қўлларим муздир –
чўзсам, очилмайди гуллар чамани –
наздимда, жон гулин тийрамоҳ узди.

Аста бораяпман тупроққа сингиб –
бошқа бир ҳаётга жисмим қоришди.
Ғуссада юрагим бораркан тиниб,
тунингдан оғир нур ичра ёришдим.

Аммо мангуликда юракнинг доғи,
сигмайди ҳасратинг ўткинчи додга.
Севгининг ўлими – ўлимдан оғир:
ҳаётга ўхшар у, айна ҳаётга.

2004

* * *

Қўлимга қўлинг тегди –
Танга таралди беҳишт.

Тушди кўзингга кўзим:
Жон – титроқ ва энтикиш.

Лаб-у нафас айқашди –
Бизга жам бўлди дунё.

Барча қўлка йўқолди –
Тўлғонди икки зиё.

Қайдан бу ёвуқ ҳаво –
О, шартми мувозанат? –

Толега соя излаб,
Тунни чорлади қисмат.

2002

* * *

Ярақлади бу дунё,
Қуёш чиқди – бесаноқ.

Мазмуннинг бори – зиё,
Кўлканинг бори – йироқ.

Яшасам бўлар эди
Бу қувончнинг комида...

Тақдир келди, азизим,
Умр тугар онада.

2002

* * *

Ойдан омон қолган
қайиқ сузиб чиқди
урилди булутлар соҳилларига.
Гоҳ чўкди, гоҳида қамални бузиб чиқди
ўралиб ёғдунинг кокилларига.
Кеча эса юмшоқ саратондан кейин,
Жонга ором кирар
шамолни қучсанг...
Биламан, бу ҳолат жуда ҳам қийин —
не дейсан,
барибир ёнингга учсам?
Туннинг бор ёғдуси томирига жам,
Қанот чиқармоқда юрак — энтикиб.
Сен эса
хўрсиниб ухляяпсан,
кечанинг эшигин бекитиб.

2004

* * *

Жиҳозлар қалашган
икки хона — уй
ва жонни талашган
ҳаёт-мамот куй,

(қоғозга ҳеч тушмас,
кўчмайди сўзга) —
ҳеч ким қалбга кирмас —
Худодан ўзга.

Плитада олов —
митти гулхангул.
Юрагингда биров —
эри бор-у тул.

Уни чоҳга отиб,
қулфлаб — тинмайсан...
Калитни йўқотиб,
ҳар кун йиғлайсан.

2004

* * *

Оёғи узилган ердан уйингнинг,
Жон сақлар тош-бетон қаватлар аро.
Баландга осилган кирлар – куйининг
Ваҳмидан – хатарли чайқалар, эвоҳ.
Рўзгоринг ичида не даврон сура
Ҳеч қачон тугамас бекалик бурчи?..
”Хайр” деган қўлимдай силкиниб турар,
Очиқ деразангда чинорнинг учи.
Бу ғалат ҳолатдан ғусса топмайсан,
Тушмайсан ўртаниб қалб билан баҳсга:
Деразадан ўзни зинҳор отмайсан,
Зинадан бемалол тушасан пастга.
Қалбни бу қилмишлар этмагай таҳқир,
Аммо яшамоққа етмайди кучи –
Шошиб келаркансан мудом қайдандир,
Сен тепа қаватга чиқасан учиб...

2004

* * *

Сочилди оппоқ қор устига барглар.
Бир дам суҳбат қурди дарахт тагида
Куз-у қиш. Фасллар учрашган вақтлар
Неларни сўзлашар? Нима ҳақида?
Сўнг бор ҳам фожени, қара, йўқладим:
Боғда – дарахтларнинг жам ўлкасида
Айланиб юраркан, келиб тўхтадим
Куз-у қиш видосин нақ ўртасига.
Арз этмоқ шартмикан аммо доғлардан,
Зотан қисматларни дунё ечганди:
Қувгинди бўлганди кузак боғлардан,
Қишнинг барча они мендан кечганди.
Сен – ёшсан: ўйлайсан – юз йилдир аср;
Фасл – тўрт; ҳафтада кунлар – еттита...
Сени мангуликдай соғиндим ҳозир –
Бир они қолмаган умрим четида.

2004

* * *

Қаерларда эдингиз
Шамол увлаган кеча?
Бўри булутлар кўкда
Ойни қувлаган кеча?

Қаерларда эдингиз –
Йўқолганда юлдузлар,
Ёппа қароқчи булут
Кўкни тунаган кеча?

Қаерларда эдингиз –
Дунёнинг бозорида,
Севги – бир умид учун –
Жонни тўлаган кеча?

Қаерларда эдингиз
Юрак кўксимдан чиқиб,
Тўғри тангри олдига
Йиғлаб жўнаган кеча?..

2004

* * *

Дунёнда боряпман соғинчга тўлиб,
Сенсизликка кўниб, бенажот кўниб.

Сенсиз бу дунёда сен мўлсан бироқ
(Масалан, кечасан; масалан, чироқ;

Масалан, юракни йиртгувчи оғриқ –
Ёлгон кундузлардан қолган чин ёруғ;

Масалан, бошимда гир айланган чарх,
Узун куз қалбимдан учган хазон барг;

Қарасам – тупроқсан, қарасам – осмон,
Ҳамиша – йироқсан, ҳамиша – армон;

Қарасам -- оламсан, қарасам – бир гард,
Аммо мудом дардсан, мудом дардсан, дард...).

Дунёнда боряпман соғинчга тўлиб,
Масалан, тирилиб, масалан, сўниб –

Соғинч таслим этган, соғинч забт этган.
Умр “борса қайтмас” йўлларга кетган...

2004

* * *

Жонни қайга қўяй – куз етган маҳал,
Абад айрилиққа ё етди навбат?
...Мен барча сўзларни унутдим аввал,
Сўнг қайта кашф этдим – сенга ёздим хат.

Қалбнинг тун боғида қушлар уйғонди,
Рухга аралашди сонсиз мусиқа.
Соғинч сўзларимга сархуш чўлғондим –
Учдим ҳижронларнинг қаро устида.

Нимани дунёга этгандим исбот? –
Бунёдлик, барбодлик – бори йўқолди.
Бори – ўткинчидир – шунчаки исқот...
Фақат сенга ёзган хатларим қолди.

2004

* * *

Севги тўфонида,
Ерсиз осмонида –
Тақдирлар чалкашди.

Нажотлар узилди,
Фожелар тузилди –
Толелар тарқашди.

Биз – сомон сариқлари
Шамол қаҳрида учдик,
Армон қаърига тушдик –
Тушларга кирди фақат,
(Фақат тушда!) муваққат –
Дунёнинг ёруғлари.

Умрни талаб борар,
Қонини ялаб боқар –
Ит қисматнинг олғири.
Боғ ҳасратга чўмилган,
Бахт хазонга кўмилган...

Ташқарида жим ёғар
Кузнинг қирмиз ёмғири.

2004

* * *

Нақд – пулдорники,
Шаҳд – шунқорники,
Ошиқ умри – дард.

Ҳажр – хатоники,
Тақдир – худоники...
Нима қилай, айт?

Исминг –
Куй авжида –
Сатодаги тор.
Жисминг –
Туш мавжида –
Ёзда ёққан қор.

Сўзинг –
Боғлардан сўнг –
Қовжираган чўл.
Кўзинг –
Доғлардан сўнг –
Дунё чўккан кўл.
Рўзинг –
Ғамнинг жами –
Кўз ёшлари мўл...

Ўзинг –
Ўлим каби –
Борса келмас йўл.

Бизлар – икки мисра –
Тақдир кесган байт –
Илҳомсиз дун ичра ...

Нима қилай, айт?

2004

* * *

Ваъда бер! Ваъда бер,
Дунёга қарашга –
Ҳатто ўлмасам ҳам,
Бемалол яшашга.

Ваъда бер! Ваъда бер,
Ёнишга, ёнишга!..
Мабода ўлсам ҳам,
Яшашда қолишга.

Ваъда бер! Ваъда бер,
Армонни кўмишга –
Менсиз ҳам, менсиз ҳам
Ҳаётга кўнишга.

Кетишнинг қайтиши
Борми, билмадим...
Йиғла! - Қайтмаслигим
Тилаб йиғлагин.

2004

* * *

Дўстлар даврасини қиздирди шароб,
Баҳс қизгин куй чалди, диллар рақс тушди...
Бу эрка тошқинлар кўзимга сароб –
Юрагим бетўхтов сен тараф учди.

Азизим!.. Азизим, деразага боқ,
Токчага куш кўнди – бир ҳовуч ҳадик.
Иккита кўзида – иккита чироқ –
Сенинг ним қоронғу умрингга таҳдид.

Дундан юз бурмоқнинг олди ҳалдини:
Маст кузак юзгубан қотди боғчада.
...Юрагинг қушликка ўрганмадими –
Бир парвоз – эгасиз – чиқди токчага?

Юрагим бесабр ёяр қанотин –
Жуфт парвоз этмоқни истовди бир бор:
Не кечди соғинчда сенинг ҳаётинг –
Юракка учмоқни этдингми бекор?

Борса келмасингдан боқасан илкис –
Сенинг чин сўзларинг дўзахдир беҳад:
– Баҳорларим ўтиб, етиб келди куз,
Юрак адо бўлди соғиниб, афсус,
Парвозини сенга қолдирдим фақат...

2004

* * *

Тун илиқ,
Томлардан эриб оқди қор.
Уйимни теграсин томчилар чертди.
Азизим,
биз яна кўришдик дийдор —
Сен ёзмоқ бўлган сўз олисдан етди.

Миямни куйдириб, томирга тушди,
Қонимни қайнатди —
қаро бўлди рўз.
Юракни йиғлатиб, ёнурга тушди —
Сен ёзмоқ бўлган сўз.

Менга онлар — чолғу.
Лаҳзалар чалди
Пинҳон юксакликни титроқ мақомда.
Сен ёзмоқ бўлган сўз
ушлади жонни —
Илоҳ бошлаб борган азоб маконда.

Бу азоб ичида —
ақлдан оздим,
Мени ҳақ йўлига ҳар дам бурдинг сен...
Мана, "севаман" деб охири ёздим —
Пичирлаб олисдан айтиб турдинг сен.

2004

СЕВГИ. ИНТИХО

Мен сезиб турибман — бу жимлик аро,
Қоронғулик аро туғилар шамол:
Жаранглаб турибди беовоз садо
(Тобора — бесабр, тобора — нидо...) —
Ва аксул ҳаракат топмоқда камол.

Жонини ҳовучлаб тушлар кезмоқда —
Бизнинг бедорликнинг ваҳмидан қочиб;
Рўё яралмоқда — хатар измоқда —
Бу жимжит хавотир жоним эзмоқда —
Мавхум зулумотнинг сирини сочиб.

Ҳа, етди мукамал фоженинг бўйи —
Қисмат ўз исёнин этмоқчими фош?
Кўнглим кўзгусида Азроил рўйи...
...Қоронғуда — ўзин жонидан тўйиб —
Беовоз йиғингдан оқаяпти ёш.

2003

МУҲАББАТ ИНТИҲОСИДАН СЎНГ.
ҚИСМАТ

Отилишга ҳукм қилинган одамдай —
бош эгиб турди;

ҳалокатга учраётгандай
ваҳимада
тушунмади сўзингни.

Энди
кузак кечалари
боғингда кезиб юрар,
деразангдан термулар кўзингга,
юрагингга хазон баргидай қўнар,
бошинг узра айланар лаънати кузгундай.

У
энди
ҳеч қачон
кетмайди.

Сен йиглайсан:
— Қаёққа борсин?
Кетишга ҳам йўли йўқ
бу шўрликнинг...

Қисмат эса
изиллар ташқарида:
— Қолишга ҳам
йўл йўқдир!..
Йў-ў-ўл йў-ў-ўқди-ир!..

Ҳар лаҳза
отиладиган
одамнинг
хириллашига ўхшайди —
қисматнинг овози.

2007

* * *

Бахтинг – тушга югурди,
(Худди сериалнамо! –
Сўнгида толе – барпо...)
Вақтинг – ишга югурди,
Ёзинг – қишга югурди...
Мени унутдинг, ёр-о!

Дунё – юмуш – жонсарак,
Кўзни очирмас ташвиш:
У – кераг-у, бу – керак...
Умр ўтар – бетафтиш,
Рўзгор топар парвариш –
Азизим, қайда юрак?

Кўмилди не фоже “оҳ”
Рўзгорнинг лаҳадига,
Бу қабиҳ ҳолатида
Умр чоҳдир! Узун чоҳ!
Турмушинг санъатида –
Армон – умрга подшоҳ.

Тишга тишлар қўйилган –
Тошдай ғажирлар тоқат.
Сабр мудом бешафқат –
Ишқнинг кўзи ўйилган;
Сенга борар йўл ғорат –
Бор бўйича сўйилган.

Ваҳ!.. Алвидо! Алвидо!..
Юракни йиртар – ёвуқ
Айрилиқнинг пичоғи...
Сени қўлласин худо!
Сени қўлласин худо!
Нечун ўлимдан совуқ
Сенсиз дунё қучоғи?

2003

* * *

Дилни ойдаи айландинг,
Кўмилдим ойдинликка,
Кунларим — ёрқинликда;
Ишқинг шундай байрамким —
Арзийман ёлқинликка!

Ёруғман. Миямдан то
Рухга қадар равшанлик.
Умримга тўкис шанлик
Қисмат айлади иншо:
Юрагим толе янглиғ —
Бахтга етдимми, ёр-о?

Ўралади бўйнимга
Ойнинг оппоқ билагини.
Ушалди бор тилагим...
Бахтнинг қўлидан ўпиб,
Келаяпти йиғлагим.

2003

* * *

Ер-у осмон кўл бўлди-ё,
Ёмғир мунча мўл бўлди.
Лойли селлар йўл бўлди-ё,
Оқиб ўлмоқ ўнг бўлди-ё,
Дока рўмол ҳўл бўлди.

Дока рўмол ҳўл бўлди-ё,
Куритмоққа куёш йўқ.
Жала бўлди, дўл бўлди-ё,
“Ишқдан кечсанг — ўл” бўлди-ё,
Чидамоққа бардош йўқ.

Кўнгли нотинч, кўнгли нотинч —
Тақдир ҳолланиб турар.
Ташқарига боқмоқ — кўрқинч:
Дока рўмол, дока рўмол
Дорда солланиб турар.

2007

* * *

Кўксимдан босди — бедод
Дунёдан кенг соғинчинг,
На нажот бор, на ҳаёт,
Жон — тошсукут бир фарёд...
Магар дардим овунчинг —
“Сайдинг қўябер, сайёд!”*

Кун барбоддир, тун — барбод,
Вақт — “оҳ”имда чилпарчин —
Дунё кезар бемурод.
Рух — вулқонли мукофот!..
Воҳ! Қасдинг бор магарчи,
“Сайдинг қўябер, сайёд!”

Ишқда не ҳожат исбот?
Чекинар барча далил.
Юракдаги бор бисот —
У сени севди озод...
Умрми? Қолди сабил —
“Сайдинг қўябер, сайёд!”

Қафасингда беқанот
Ситамгарлик ўкинчи.
Куним — йўлсиз бир работ.
Яшамоқ — сабот, сабот!..
Ёлғизгина ўтинчим —
“Сайдинг қўябер, сайёд!”.

2003

* Бу сатр Фурқатдан.

* * *

Ниманинг бўйи бу? Қай бахт шарпаси?
Ҳаётбахш қай нафас лабингга тегди?
Уйғондинг. Қарда сабр қафаси?
Озодликка навбат етдими энди?

Нени шивирладинг кўзинг очмасдан —
“Осмон”ми, “Усмон”ми ва ёхуд “Кетма!..”?
Кимга пешвоз чиқдинг (бахтдан қочмасдан),
Не ором оғудай таралди этда?

Ухлагин. Бу тугён — тушнинг исёни.
Ёстиқ хўл бўлади — кўз ёшингни арт.
Ухлагин. Қўзғатма тошдил дунёни.
Ухлагин. Бошингда узоқ турсин бахт.

2003

СЕНИ ТАНИМОҚ ДАРДИ

* * *

Шеърданми? Ҳеч нарса
Қолмагани рост —
Қолгани — ҳар лаҳза
Юракка ихлос;

Зар-у зўр давр ила
Имкон-беимкон —
Талошда талониб
Қолган фақир жон;

Тошдан ҳам бор-йўғи
Сўралгандай сув —
Фирром тақдир билан
Ҳалол олишув;

Ҳа, шеърдан қолгани
Ҳеч нарса эмас,
Шунчаки... Шунчаки
Шайтон билан баҳс.

— Сен кимсан? — сўроққа
Тутади дунё.
— Тангрига бандаман,
Алҳамдулиллоҳ!..

Инсоннинг, воҳ, қандай
Унвонлари бор...
Шеърдан қолгани шу —
Шу сокин иқрор.

2000

* * *

Баҳор етди ҳар бир гиёҳга,
Дил дунёга боқди уйғониб —
Қуёш кулган яшил дунёда
Бораяпман мастдай тўлғониб.

Бораяпман соғиниб сени,
Сени сезиб борлигим билан.
Кўкаришнинг зумрад ёлқини
Ёмғир ювган руҳимга тўлган.

Қушчаларнинг вижир-вижири —
Ўқилмоқда қай сирли китоб!..
Парвардигор, келар ғужурим,
Сенга етгим келади шу тоб!

Бахт борлиги ростдир дунёда,
Дил унутди ҳамма доғини.
Баҳор етди ҳамма гиёҳга,
Бораяпман сени соғиниб.

1995

Номаълум бир билим нурдай қуйилар
Жунуним, тошқиним, яралигимга...

Нурдан ўзга нарса йўқдай туйилар
Оллоҳ билан менинг оралигимда.

2000

* * *

Кўнглимга оромли бир салқин тушди —
Ховрини босгайми ҳаприққан дилим?
Руҳимнинг иплари чин салқи тушди,
Босди вужудимни номаълум билим —
Ҳар битта ипига минг талқин тушди.

Кўнглим салқинида ёмғирлар ёғди,
Товланди кўкида ҳасан-хусанлар;
Етти ранг — кўшиқдай — бошимдан оқди,
Кўксини жим очди ғайри туманлар —
Номаълум чорбоққа юрагим оғди.

Қанча йил оловда яшадим? Умрим
Жизганак саҳронинг куйган алафи...
Салқинда бирам хуш сайрадинг, қумрим —
Бу сайраш — куйлашнинг қайси тарафи?

О!.. Қандай безадинг, тангрим, сўнгимни!
Бу ёлғон дунёга этмасдан парво,
Ёлғондан ажратиб ўнг-у сўлимни,
Бир чорбоғ ичида ётибман танҳо —
Худди китоб янглиғ ўқиб кўнглимни.

Жонимда гувлайди довуллар — майин,
Кўзимни чақнатар ботин чақмоқлар.
Кўнглимни тушуниб, уққанам сайин
Руҳимдан чекиниб борар қирғоқлар.

* * *

Томчида дунёдан улкан кўл кўрдим,
Заррада хаёлдан узун йўл кўрдим.
Қалбдан йўлга тушдим пою пиёда,
Оллоҳни – ягона, йўлни мўл кўрдим.
Ўзим ҳам йўл каби турдим дунёда.

Оғир дардлар ўтди юракни тешиб!
Йўл кўрдим юракка – руҳимни эшиб,
Қандай асир эдим ўзлик чоҳида –
Охир бу зиндондан топдим бир эшик,
Чиққани кўнгилнинг чексиз роҳига.

Тепамда дунёлар шовуллаб оқди,
Мени ва ўзини юлдузлар ёқди.
Чарх урди кўзимда минг-минг куёшлар,
Минг асрор кўксимни баробар қоқди,
Минг тошлар дардимнинг мағзини чақди,
Кўзимдан тизилди минг турфа ёшлар.

Ютди юрагимни тубсиз ўпқонлар,
Оловли чанг каби сочди вулқонлар –
Беҳудуд тонгларда қайта яралдим
Худди шабнам каби. Миямда онглар
Чексиз вужудимда нурдай таралди.

Нурли бир оғриқни сездим тўшимда,
Наҳотки, юрагим йўлга қўшилган –
Қанча йўл бўлишга ўзи ярадим?
Бир қарич?.. Бир қадам?..

Аммо тушимда

Расулиллоҳ менга кулиб қаради.

2000

158

* * *

Фалак, сенинг қўлингга кумман!
Руҳ муштингдан барибир оқди.
Ҳар заррамни беадад тунга,
Шамолларинг беқадр сочди.

Мени йиғиб олмоғинг мушкул
Изламагин – ҳийланг бесамар...
О, сочилди девона кўнгил,
Ўзимдан то тангрига қадар...

1997

* * *

Йиқилди дунёнинг суянчиқлари,
Тошга суянсам ҳам ботаман ғамга.
Дунё соатлари – «Уйғон! Чиқ!..»лари
Ҳамма оғриқларни куйди баданга.

Сенинг сўзларингни эшитмайман мен,
Аммо барча дардинг юрагимга жо.
Дунёни тарк этдим. Эшикдаман мен,
Шу онда қайтадан бўляпман барпо.

Юлдузлар боқади кўкдан – анграйиб,
Исмингни, исмингни фақат айтаман.
Мана, тоза бўлди бирдан манглайим...
Худо қисматимни ёзар қайтадан.

1997

159

* * *

Ой чиқди. Юксалди юракнинг сатҳи —
Юракка кўмилдим, тамом кўмилдим.
Фақат худованднинг муқаддас мадҳи
Фалакдан дилимга ойдай тўкилди.
Бу куз тунларининг йўқдир шафқати,
Мумкинми бир жонни шунча яралаш?
Сенга интилмоғим — танҳо шавкатим
Дунёни тўлдирди соғинч аралаш.
Танимнинг қолмади заррача вазни —
Юрак, кўтаравер, толмоғинг душвор!
Рухнинг ғолиблиги рост экан асли,
Тупроқ қисмимни ҳам айлади бекор.
Яратган! - Қудратинг менда ҳам ботин,
Мени қайта-қайта яратасан сен.
Дилимни соғинчинг ичига отиб,
Минг янги дардларда сайратасан сен.
Юракни тўкмоқлик — банданинг бахти,
Рухсат бер, бу ҳолда мангу турмакка!
Ой чиқди... Юксалди соғинчнинг сатҳи —
Кўмилиб турибман нур ва юракка...

1998

* * *

Худойим, қоврилдим... Тугайди қачон
Бу гулхан юракнинг ловуллашлари.
Бу тун яна менга бермади ором
Қонимнинг оловли шовуллашлари.

Менчалик ёнмаган ҳеч ким... Менчалик
Ҳеч ким ўчмоқликни этмаган орзу.
Боряпман чақмоқнинг бўлаги янглиғ
Лаҳзалик умримни фалакка осиб.

Ҳатто вулқонларда оловлик бекор —
Менинг ёнғинимнинг йўқдир адоғи.
Ичимда майсанинг армонлари бор —
Ёмғирда ўсишнинг ҳасрати, доғи.

О, сасинг етишди руҳ ила танга,
Раҳмат каломларинг бунча мулойим!..
Мени ўчиртирма бирор банданга,
Ўзинг ўчир мени... Ўзинг... Худойим!..

1999

* * *

Учдим парвардигор этганда карам,
Синовга ташласа, сабрда юрдим.
Қўшиқлар яратдим бир нафас билан,
Қушлар ин қургандай қўшиқ ҳам қурдим.

Қурдим азобим-у дардим омихта,
Шеърга эриб оқди юрак — улкан муз.
Аммо бир сир тутса, Оллоҳ ҳам пухта —
Шеъримни ким ёзди — билмайман ҳануз.

Йиллар маромида кўнглим мавжланди,
Мавжланди лаҳзалар шошқинлигида,
Асрлар маъноси дамда ганжланди,
Урилиб чексизлик тошқинлигига.

Эй, дунё! Майхона! Дайрнинг танги!
Эски майларингдан айланди бошим!
Телба тарозинга бўлди посанги
Руҳу жон жамланган кўзимнинг ёши.

О, яна шеър келди! Кутиб олмоқ фарз —
Ана, кўринмоқда оғриқда тарзи...
Шеър нима? Кўкданми келган пинҳон сас —
Кимнинг — Оллоҳнингми, ё маним қарзим?

1999

* * *

Дил уйғонар. Бу оқшом
Зирқираб очади кўз.
Умрим тўхтайти ҳайрон —
Дилга қарайди бесўз.

Қарар: фалак қат-қатдир,
Ранглар сонсиз — мукаррам.
Бу — дўзах, бу жаннатдир,
Бу — ўн саккиз минг олам.

Ундан нари — сўнгсизлик —
Сарҳадсизлик — зим-зиё —
Ногоҳ яна тунсизлик —
Тундан туғилган дунё —

Бепоевлик — аксуллик —
Бошланди манфий олам...
Дил уйғонди. Афсуни
Бунча оромли, Эгам.

Тангрим, меҳрингни ҳадди —
Шафоатинг тенгсиздир:
Сени танимоқ дарди
Бу дунёндан чексиздир.

1999

* * *

Терак тинч шовулла кечкурун,
Уфқ жим ловулла кечкурун —
Кўнгиллар зирҳини хуш ечар,
Етмоқда ажойиб бир кеча —
Ёғмагай ёғинлар кечқурин.

Фалакка юлдузлар тўладир,
Милтирар, жилмаяр, куладир.
Бечора юрагим юмшаган,
Юракни шуълалар қуршаган —
О, яна юракми унадир?

Мулойим ўчмоқда ёлқинлар,
Теграмда хушнафис салқинлар.
Самоват топширар имтиҳон,
Асрорлар лаҳзада берар жон —
Туғилар энг тубсиз талқинлар.

Мени маст қилади хум кеча...
Мен каби кўзингни юм, кеча!
Кўксимга тўлдириб зиёни,
Кўз юмиб гар қучсам дунёни —
Жонимни сўймагин, шум кеча?

Ниҳон бир қовжираш ўкинди —
Бесоҳиб сомонлар тўкилди,
Осмоннинг қоп-қора сағрига!

Бу кеча мактублар ўқилди,
Тангрига, тангрига, тангрига.

Ким қўйди юлдузлар пойига
Қоп-қора осмонни тўшатиб?
Қанчалар қарамай райига,
Жонимни бўлмади бўшатиб...

1999

* * *

Қарадим: фалакдан
армон тўкилди,
Ҳар лаҳза — бетиним —
замон тўкилди.

Гоҳ бошни бекитдим —
тўкилди тошлар,
гоҳ юмдим кўзимни —
ёмон тўкилди.

Ҳар онда юлдузли
дамларни кечдим —
пойимга чақнаган
осмон тўкилди.

Руҳимнинг дамидан
синди сарҳадлар —
ҳамма чексизликдан
довон тўкилди.

Хазонрез оралаб
бораман ғамгин,
сенга — барг, оҳ, менга
жаҳон тўкилди.

Кўкнинг васияти
ҳануз ўшадир —
Пайғамбар дилига
Қуръон тўкилди.

Кўнглингни тут бугун
олам узраким,
боқ, менинг кўксимга
раҳмон тўкилди.

Қон ўлди дунёнинг
ёқаси, ёраб,
кўзидан қатра ёш —
Усмон тўкилди.

2000

* * *

Воҳ!.. Менинг юрагим тоғ каби ўсди!
Бу ёлғон дунёнинг юзини тўсди.
Бу тоғда ўлтирдим бир ўзим якка,
Тумандай чулғаниб фақат юракка.
Пойимда туманлар булутдай тўзди,
Чексиз адирларни тутиб этакда.

Бу тоғда – тўйгунча чексизлик ютдим,
Қўл чўздим – Вақтни бир куш каби тутдим –
У куш олиб учди мени саросар...
Энг тиниқ шамолга қалбни тинитдим,
Соғинчдан тунларни айлаб мунаввар,
Яна бир тоғ ўссин – мунғайиб кутдим.

Ўсиб-унса эди яна битта тоғ!..
Суҳбат бўлар эди у дам беадоғ –
Сукунатдан ясаб энг оғир камон,
Юракни чалардик тинмай, беармон,
Сўнг фалак садосин тинглашар эдик,
Тангрини ҳис қилиб – йиғлашар эдик –
Битта ҳам тошимиз қолмас эди соғ,
Сирқираб – сойларга тўкилиб у чоқ –
Икки тоғ – шу тарзда – мунглашар эдик.

Аммо... булут кезар ёлғиз бошимда,
Қору совуғини урар тўшимга,
Булутдан нарида чексизлик – кўм-кўк,
Пастда эса тошлар музлаган – бечўғ:
Дардим айтолмайман пастнинг тошига...

Худованддан бошқа бирор кимсам йўқ.

1999

* * *

Қаёққа борасан Сомонийўлидан,
Вақт, сомон, кечмишда борми янгилик?
Тинсиз шамолларнинг очиқ қўлидан
Гарддай учиб қолди бизнинг мангулик!
Яралиш – мавжланар борлиққа тўлиб,
Шопирар бу ҳолни Буюк руҳ – жомчи.
Қалқиган бир қиёқ майсага қўниб,
Қунишиб туради Ер шари – томчи.
Яралар очикдир – даҳшатли қийноқ
Тоғ каби ўсади юмшоқ кўнглимдан –
Ҳа, йўқлик ҳаётни ютмоқда, бироқ
Тириклик яралиб келар ўлимдан.
Олти тараф жаҳон кўринар ғариб,
Ақлига бермасин қанча оройиш –
Арзимас асрорин ичини ёриб,
Бир Куч минг тарафни этар намоиш...

Кўксимда бу ҳолнинг бари жамулжам –
Оллоҳ нега қодир – руҳимда акси –
Замонни қўлидан ушлаб турибман:
Замоннинг борлиги негадир баҳсли.

2000

БЎРОН

Тўзғиб учди қорли дашт —
Шамол вақтни қувлади.
Маст чилладан туйиб гашт,
Бўри ногоҳ увлади.

Шувоқларга ёпишиб,
Биёбонлар қотди донг.
Оппоқ қорга қапишиб,
Бесас титради куён.

Увледи акс-садолар,
Увледи жонда кўрқинч.
Қунишди кенг маъволар,
Ялаб ўтгандай қилич.

Йўлни майда шопириб,
Ютди гирдобли тўқай...
Умрнинг бор охири,
Тўфоннинг сўнги йўқдай.

Шамол қорни кўтариб,
Тепалардан оширди.
Йўлчи «оҳ» урди: — Танграм!
Жонни сенга топширдим!

Нола этди шўр банда,
Ноласи — тўфонда — гард...
Ногаҳон бу ишончдан
Жиддий тортди худованд.

Бирдан кўринди йироқ,
Бирдан юзин очди чўл.
Бирдан «йилт» этди чироқ,
Бирдан... Йўл-ку!.. Йўл-ку!.. Йўл!..

Кўкдан сарвари олам
Интиқ боқар бу кезде:
— Мени эслагин, бандам,
Илтимос, яна эсла!..

2000

* * *

Сукунатга дунё фарқ,
Фақат руҳнинг ғувури.
Дилга тегар хавотир –
Чексизликнинг шивири.

Музлаган қўлларини
Йиғиштириб пинжига,
Бир юлдуз жим йиғлайди
Самоватнинг буржида.

Юрак эса етти ранг,
Етти оҳангда қотган...
– Соғинч етмоқда, эгам,
Мени кимлар йўқотган.

Сукунат эса – чексиз
Ноиложлик қафаси.
Кўнглим сезмоқда – эссиз
Бир соғинчнинг нафасин.

Ёлғизлик тутиб борар,
Силқиб оқар кўнглимга.
Олис титроқ бармоғи
Аста тегар қўлимга.

Руҳ уринар юксакка –
Қичқирғи – жим... Жимдир...
Мени худди кўз ёшдай
Артиб олмоқчи кимдир.

2000

172

* * *

Босиб келаётир
дим ҳаво.
Бунча ҳувиллади бу адир.
Тоғлар танҳо-танҳо,
даралар танҳо...
Кетгим келаяпти қайгадир.

Шамоллар сойларда
чўзилди,
Мезонлар учдилар – бетақдир.
Сабрнинг энг сўнги
ипи узилди...
Хат ёзгим келмоқда кимгадир.

Сездими кун кетар чоғини,
Қарғалар айланди фалакда бетин...
Қанотли чироқдай –
мени соғиниб –
Биров келармикин?

Шом тушар чоғида ғам жуда равшан,
Оқибатни аён кўради идрок.
Ҳеч кимга кўрсатмай
бир йиғлаб олсам...
Қоронғулик тушсайди тезроқ.

2000

173

* * *

Парвардигор,
вужудим куймоқда.
Руҳим чирқирар
олов ичида.

Ўзим гуноҳкорман —
одамни ҳам
шу қадар севадими
одам?

Ҳар бир заррамда азоб.

Енгиб бўлмаяти соғинчни —
мадад олай десам,
пирлар ҳам йўқолган.
Ҳар лаҳзам — дард,
ҳар нафасим — дард,
ҳар қафасим — дард,
ҳар барбодим — дард,
ҳар озодим — дард...

Мангу дардларга
айланишдан бошқа
иложим қолмади,
Парвардигор...

2007

* * *

Ҳаловат қолмади жонимда... Ё раб!
Қайси чексизликнинг бовури дудли,
Қайси йўқсизликнинг кўзига қараб,
Қақшади қайси бир борлиқ ҳудуди?

Юраги оғриди қай коинотнинг,
Оқди қай фалакнинг кўзидан ёши,
Мароми йўқолди қайси ҳаётнинг —
Тириклик ҳаддидан бораркан ошиб?

Зўриққан танимдан қутулмоқчи жон,
Таним — таслимликда, руҳим — энтиккан.
Олий куч қай томон айлайди равон —
Қайси ҳурликдаги эзгин кемтикка?

Қийноқнинг ўтида қандай покландим!
Кўзимга боқолмай чекинди риё...
Қайси софлик билан охир боғландим —
Сенингча, оғриғи каммиди, дунё?

Роҳат тополмадим — ёнмоқдан ўзга,
Тўсмадим — дунёнинг оқар йўлини...
Шукур, ўлим дастин танимга чўзган,
Руҳимга узатмиш ҳаёт қўлини.

2001

* * *

Сабр ўтди ҳаддан... Чўзилиб,
Ҳаракатга тушди дунёлар —
Соҳиллардан қўли узилиб,
Оқиб кетди барча дарёлар.
Мангуликлар онгга жо бу дам
Қадим армон дийдорга чоғлар —
Бир-бирини қучгани маҳкам,
Кўзгалдилар баҳайбат тоғлар.
Дунё қайта яралар они
Отилиқмас фақат вулқонлар:
Булоқликка қайтмоқ армони —
Тоққа юрди баҳри уммонлар.
Гарчи уйи заминнинг таги,
Кенг ёруғдан гарчи ҳоли танг —
Тинглагани фалак эртагин
Бош кўтарди ердан чувалчанг...

Етти қават осмонда тангри
Қайта этди дунёни бунёд.
Ҳамма нарса чарақлар — янги,
Ҳамма нарса яралар — бот-бот:
Уфқларни қайтадан чизиб,
Тошдан ўсиб чиқмоқда тоғлар;
Қуёш, ана, нурларда изиб —
Умрин ёруғ дунёга боғлар;
Булоқ яна жўнади оқиб,
Айлагани уммонни барпо;
Ер қаърига боради ботиб,
Ишчан руҳда чувалчанг ҳатто...

Бу дунёнинг ҳар бир мурвати,
Ҳар зарраси қайтар аслига —
Жони — яна юксак қувватли,
Руҳи — мангу баҳор фаслида.
Ҳар заррани англаб, тушуниб,
Оллоҳ айтар самимий калом:
— Бажардингиз барча ишимни,
Раҳмат, шундай этингиз давом.

Ҳамма нарса ўша йўлида —
Фақат юксак илҳомда унган...
Инсон қани?..
Тупроқ қўлида —
Тангри оғир хаёлга чўмган.

2000

* * *

Гуссадан уйғонмоқ нақадар оғир!
Тикилсанг — бахт нурсиз, саёздир — кечсанг.
Дилни тарк этаркан кадарнинг доғи,
Енгилсан — дунёнинг олдида ҳечсан.

Гуссамда мен қандай яшадим теран:
Энг қаро ер ичра илдизим... Баргим
Вазмин суҳбат қурди юлдузлар билан,
Бузиб ўсар экан асрорлар тархин.

Гуссадан уйғондим. Парвардигор-о!
Энди қай зиндонга юрагим мазлум:
Қайси саодатга айлайсан раво,
Қандай сабрларга этгайсан маҳкум?

1997

* * *

Худога минг шукур! Етди саботим —
Шеърнинг тошларига чўкди ҳаётим.

Тошнинг метин қаъри нақадар мунгли.
Шу мунгда юрагим гул каби унди.

Ҳар сўзга уриниб бор умрим тушди,
Тош ичра тирналиб, минг синиб учдим.

Умидким, бул бўлғай бировнинг шарҳи:
— Бесарҳад эрк эрур сўзининг баҳри!

2007

178

* * *

Берган дардларингга шукур, худованд,
Оғриғи сингиди ҳар бир заррамга.
Қарагин, зил осмон руҳимга пайванд,
Қарагин, қаро ер бошимдан баланд —
Ҳар тола титроғинг руҳу баданда
Яшамоқ айланди улкан ярамга.

Турибман дунёнгнинг қоқ ўртасида,
“Оҳ”имни ичимга ютиб — телбавор.
Ичимда — гуссанинг энг ўрдасида,
Ёлғончи дунёнинг тим кўлкасида —
Энг оғир яралиш — даҳшатли инкор.

Ва иқрор. Торайиб бораркан таним,
Юракликдан тошиб кетмоқда юрак:
Худованд, дунёнг бор “оҳ”имда маним,
Худованд, шуъланг бор роҳимда маним,
Энг Олис боғлардан тераман чечак.

Дард билан тўлганман. Пинҳон тўлғатмоқ —
Кўзёшсиз йиғлатмоқ — улуғ шафқатинг.
Касбим — қават-қават тушдан уйғонмоқ,
Ҳар бир уйғонишда ҳаққа чўлғонмоқ...
Ҳақнинг чексизлиги — буюк раҳматинг.

2001

179

* * *

Худойим! Куйганим сайин яқинсан,
Кўнглимда ёруғинг этади жилва:
Шуъласан, ёғдусан, нурсан, чақинсан —
Барча ёруғликдан чексиз ёрқинсан.
Сен билан тўлгандир руҳдаги хилват —
Ёлғиз сен боримга танҳо ҳокимсан.

“Оҳ”ларим нақадар ўтли!.. Нафасим
“Худойим!..” деганда олар аланга!
Ўша фидо учқун муздай оламга
Менми? Ёндирайми дунё қафасин,
Ёхуд солайинми жонни қаламга!

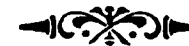
Мен жами уйқумдан уйғониб бўлдим!
Алангам ловулла барча қулликда,
Қандай бахт! — ёлландим сенга қулликка,
Эллик йил тирилдим, эллик йил ўлдим —
Ҳар тола нуруннга чиқдим қулликқа.

Дунёнда — мен ҳам бир ғамхона бардош —
Ялангдир, ялангсўз... — ҳаётим яланг,
Бир сенга қарамман, бир сенга қарам...
Мана, кўзларимдан оқиб борар ёш,
Фақат сени суйдим, шафқатли эгам,
Ва фақат ўзимни фош айладим, фош.

Қудратингни баҳор айлар намоён,
Толедай кўкарган бу олам — гулшан:

Тангрим, шафқатингни шунча бепоён?
Борайми сен тараф шу баҳор билан...
Дунё ташна ўтлиғ нидога мудом,
Ким унинг дардида йиғлайди пинҳон —
“Оҳ”ингни ким айтгай кетсам дунёдан?..

2002

* * *

Руҳимда тўрт фасл бирдан юз очди —
изғиди юракда турфа ҳаракат:
бу даҳшат тўқнашда ўзимни очдим —
яна қайта очдим. Сўнгсиз маҳобат —

армон тўфонида тўзғиди жоним,
қору гул, кузагу ёзга қоврилиб.
Фақат улкан тортди соғинмоқ они —
бенажот шиддатнинг йўлсиз оғриғи.

Сабр бу йўлсизлик ўтган работдир.
Жонимни ўртайди ундан-да юксак
чидамлар. Фамларим энди ободдир,
фақат бир вайронлик жисмимда — юрак.

О, соғинч!.. Фамидан нур ёққан очун!
Абаддан узундир йилларинг, ойинг...
Мен яна дунёдай ўзимни очдим —
нақадар чексизман... Худойим!..

2002

* * *

Тунда ой нурига чўмилмоқда тоғ,
Оқар елкасидан ёғду селлари.
Нурнинг ёмғирида ҳар бута-бутуқ,
Нурда довларнинг букик беллари.
Даралар кўксини ёриб ташлаган
Сой туби ваҳима — ҳайқиради дард —
Кўк билан тушнуксиз суҳбат бошлаган —
Тошларга урилган бу узлуксиз қалб.
Арча кўлкасида бандланмиш жоду.
Ойдинда учади сеҳрли шарпа.
Ойнинг юрагидан чўзилган ёғду
Етар илдиздаги пинҳонликларга.
Қоронғу ўнгирда — қўналғасида
Негадир потирлар уйқучи қарға...
Жамики ҳолатни тутиб дастида,
Чархни айлантлар қудратли дарға.

Мени тор сарҳадда Оллоҳ яратган,
Берк эрур руҳимга ўзга дун йўли.
Аммо — бу нимаси? — тоғларга чиқсам,
Елкамда сезаман кимнингдир қўлин.

2002

* * *

Кўкка боққан тангрига яқин!
Парвозимни кўролмаган дўст,
Ҳеч бўлмаса, қушларга боққин,
Булутларга бир бор ташла кўз!
Гувиллайди мовий чексизлик,
Бесоҳиллик ичра руҳ кўркам...
Бу дунёда йўқдир тенгсизлик —
Тангри танҳо иккимизга ҳам...

2002

БАРГ

(Елнинг гуноҳи йўқ). Банддан узилдим.
Навдам бир тўлғонди — бор-йўқ афсус шу!
Пирпираб ҳавода сўнг йўл чизилди,
Гарчи сукунатнинг тахи бузилди —
Фарёдвор мақомга етмади қайғу.

Ерда эса кутар абад интиҳо —
Маҳвликнинг захларин бағрига жойлаб...
Мени тутиб борар кафтида Оллоҳ
Авайлаб, авайлаб, авайлаб.

2003

* * *

Юрагимни мавжлар чулғаган:
Ҳар заррамда уринар ҳаёт
(Бунёд — барбод — йўқотиш — нажот...),
Сезаяпман — ошкор унмаган,
чўккан кифтларимга кўнмаган —
Қанот бор... Ҳа, менда бор қанот!

Кўрганим йўқ, сезганман холос,
учирганда танни шамоллар,
қўринганда олис камоллар...
Қанотдан ҳам воз кечган парвоз
шиддат ичра айтганида роз —
ё ҳамроҳим бўлди бу ҳоллар?

О, сен ҳақда ўйларим нафас
каби ҳар он жондир жонимга.
Сенсиз қолган бу жаҳонимда
қанотсизлик билан тушдим баҳс...
Парвардигор, судралиб эмас,
учиб боргим келар ёнингга.

2003

* * *

Менинг дардларим тошқин...
Тошганда сўзга очдим.
Мен кимман-у, бу ёш ким —
Қай кўздан оқдик ногоҳ?

Дунё кўксимда жамдир,
Жамлиги менга камдир,
Бу дунё ҳам бир шамдир —
Шамдан учқунман, э воҳ!

Дунё узун садодир,
Руҳим унга сатодир,
Шеър аччиқ «оҳ» — нидодир,
Ботинга тушгач нигоҳ.

Фигонимдан кўчган шаҳд,
Кўкка етмади — бебахт.
Осмон-ку етти қават,
Мен неча қават, Оллоҳ?

2002

* * *

Дарда оқиб-оқиб,
Бу умрим кетди...
Бетасвир, беҳудуд
Азобга етдим.

Энг фарёд сукутдир
Вужудимда куч —
Ичимга жо бўлиб
Ўлтираман гуж.

Руҳим чўзилади —
Дунё тордир! Тор!..
Чексизлик!.. Чексизлик —
Сен, Парвардигор!

Менми? Дунёлар жо
Жунунвор гардман:
Йўлингга адашган
Азобман — дардман.

Менга меҳринг эса
Шеърга солимли:
Жонимни олдинг-ку,
Фақат жонимни...

1998

МУШКУЛОТ

* * *

1

Умрида
бир марта ҳам
ўлмаган одам,

сен билан
нима ҳақида
суҳбатлашай?

2

Умрида
бир марта ҳам
тирилмаган одам,

сен билан-чи?

2007

ҲОБИЛ

Меҳрибоним,
менга ишон,
отилган тошдан
тоғ ўсмайди,
чунки отилган тош — ҳасаддир,
отилган тош — нафрат...

Меҳрибоним,
менга ишон,
отилган тошдан
фақат қабр тоши ўсиб чиқар,
бор-йўғи шу...

Меҳрибоним менинг,
бармоқларингни ёз,
тош ерга тушсин,
Уни бошимга қўйиб,
ўйлаб ётай —
дунёнинг бахти ҳақида.
Шу тош,
шу бечора тош,
тоғдай сезсин ўзини,
энг юксак тоғдай...

Меҳрибоним,
менга раҳминг келмаса,
тошга раҳминг келсин...

Меҳрибоним...
Меҳрибоним...

2007

БИР ПАСТКАШ ҲАҚИДА ЁЗГАН ШЕЪРИМ

Пасткашлик – нақадар баҳодир, ўктам!
Пасткашлик – нақадар тўғри сўз, камтар!
Эзгуликка ўхшар ҳақиқатан ҳам,
Қўрқинчли жойи шу –
Жуда ҳам ўхшар.

2004

* * *

Икки қўлимни кўтариб,
дардисар юрибман.
Оғир юк бўлди менга
ишсиз қолган икки қўлим.
Ишсиз қолган қўллар
дунёдан оғирдир.
Юмушсиз қўллар –
худонинг қарғиши.
Елкаларим икки қўлимдан
безор бўлган.
Уялиб яшайди икки қўлим
хотинимдан,
болаларимдан...

Кифтларимга асир бўлмаса,
қўлларим –
бир жуфт қуш –
учиб кетади у дунёга
ўзимдан аввал.

Аммо ҳозирча
қўлларим
икки ўқланган милтиқдай осиглиқ
турар
икки ёнбошимда.

Худойим,
наҳотки, энди
мени ўлдиришдан бошқа
иш тополмайди
ишсиз қолган икки қўлим.

2004

* * *

Саҳродаги ёлғиз дарахт,
На дўстинг бор, на ёринг:
Кесилдими боғ бешафқат —
Сенми сағир ёдгори?

Ёхуд шовқин боғни ташлаб,
Чопиб чиқдинг сахрога —
Ёлғизликда айтар — бошқа
Дардинг борми дунёга?

Саҳродаги ёлғиз дарахт,
На дўстинг бор, на ёринг:
Нега бунча жисминг карахт,
Қумга чўкдими зоринг?

Эҳтимол бир савобпарвар
Сени бунда етказган:
“Йўлчи ҳориб қолса магар
Соялар” деб ўтқазган.

Йўл четида ёлғиз дарахт,
На дўстинг бор, на ёринг...
Қайда ўша ҳаётга фарқ
Хаёлкаш бунёдкоринг?

Ўзи бебахт қолмадими
Ўзгаларга тутиб бахт —

Ўша инсон... Ўша инсон...
Ўзинг эмасми, дарахт?

Уввос солиб, қум қирларни
Оташ селлар бузмоқда...
Қай ёнингга ўзни экай,
Дарахт, бирга ўсмоққа?

2004

* * *

Эргалаб мошинга кўчалар тўлди.
Улардан орқада қолмасам бўлди.

Менинг «Мерседес»им трамвайдир — жўн,
Ўзимдай баҳоси арзон — ўн беш сўм.

Ишга етдим — болам, елдим-югурдим,
Замон нима айтса бажариб турдим.

Ичимда турсам ҳам ўзим мунғайиб,
Бошлиққа бахтлидай боқдим тиржайиб.

Онанинг туфлисин кўчганди жағи,
Михлатиб улгурдим тушлик маҳали.

Онаниг ўраб берган помидор, пиёз
Тўғралди... Қорин — тўқ, кайфият ҳам — соз!

Сўнгра бозор тушдим. Ўйлар — калава.
Уканиг — бозор ичра тортар арава.

Катта уканиг бор-ку, Эшмат — тадбиркор!
Машина ювмоқда — ғайрати бисёр.

Уйга келсам, онаниг кетди иш қувиб,
Кўшни идорани келмоққа ювиб.

Қўлида супурги, латта-ю пақир,
Онанига эргашди сингилчанг фақир.

Уларга «тонггача...», дедим албатта,
Қоровулман чунки кечки навбатда.

Ҳаммамиз — пултопар... Зўр экан бозор!
Сен ҳам пултопарсан, болам мардикор!

Яқинда уйлайман... Болажон, уйлан —
Энг бахтли, кўнгли кенг бир қизга уйлан.

Худодан эрта-кеч сўрагин шафқат,
Бой фарзандлар туғсин хотининг фақат.

Ва яна айлагин бетин илтижо,
Бозорга бандасин солмасин худо...

1999

* * *

1

– Неча сўм?...

Замона
ҳозир талайди,
санъат, пештахтадан
тез тушгин бу он.
– Сотиласан, – дер у. –
молсан... –
алдайди.

Юрак сотилмайди
ҳеч қачон.

Нечун хушбахт эрур,
дунё, бозоринг?
Жарақлаган нима?
Пулдами даврон?

Қалтираб пул олган,
хайрият, қорин...

Юрак сотилмайди
ҳеч қачон.

2

Пештахтада – аччиқ
пешона тери,
зиёфат бермоқчи
меҳнат дунёга;
маккорлик қуюни,
алдоқнинг сели –
тирикчилик – бунда
минг бир қиёфа.

196

Бозор – бебахтлиг-у
бахтнинг кўриги,
Чўнтаги қуруқнинг
лаби гезарган.
Юрак бозор аро
борар зўриқиб,
ҳаётнинг мантиқин
оғриб сезаркан.

Пештахталар аро
беҳуш борар у,
савдо талвасалар
кўчади дардга.
Бозор – томчи ёшга
айланар... ёху,
Бир оғриқ бозорни
қўшади қалбга!

Жаранглаб узилар
қуёшнинг тори,
Тилдан шеър узилар
Жонни совитиб...

– Шўрлик, шунча ғаминг
бормиди, қорин?

Йиғлайди – юракни
бўлмас овутиб.

– Нечун қисмат сенга
айламади тенг!.. –
Ўздан кечмоққа ҳам
Юрак ҳозир шай.

– Сен сотилма, юрак!
Ҳеч бўлмаса, сен... –

Қорин нола қилар
худди юракдай...

2000

197

* * *

Бешикда — чақалоқ. Ташқарида —
ёв ҳаёт. «Болангни аста-аста
менга берасан. Улғайгани сари
меники бўлар фарзандинг». —
Кўзингга тикилмай қаътий айтар у. Болангни
бағрингга босасан. Кучоғингдан отилиб,
ҳаётга талпинар гўдагинг. «Ҳаётга бораман» —
қиқирлаб кулар у. «Ҳаётга бораман» —
ҳайқириб йиғлар у. «Ҳаётга бораман» —
ухлаб қолар у..... Фарзандинг
дарёга ўхшайди — тутиб қолиб бўлмас,
маҳкам қучганинг билан. Бу — меҳрдан яралган
дарёга — тўғон бўлмоқ эса сенга нораво.
«Нега менда узоқ қолмадинг, давомчим?
Қандай сени юборай бу ҳаётга? Кўлимдан эса
фақат бир иш келар — сенга ҳаётдан дарслар айтмоқ —

Тингла, болам, алла,

Тилла болам, алла.

Овунчоғим, алла,

Кўзичоғим, алла...

Энди деразага қара. Қўрқмай қара”...
Деразада эса икки кўзи ёниб турар ҳаётнинг.
Икки кўзи ёниб турар — худди бўридай.

“Полвон болам, алла,

Жондор болам, алла”...

1996

198

КЎРГАЗМАДАГИ ҲАЯЖОН

Сўз ўзини оқламади, балки ранг...
Сурат: Куз. Қирмизи ўрик ва шамол бир-бирига
айқашган. Мовий ҳавони тирнаб борар
қип-қизил ёмғир. Буларнинг барчаси яхлит
ноаёнликда. Манзара — ранглардан иборат туман —
ажратиб ололмайсан бир ёлғиз япроқни. Суратда
ҳаётдан ҳам гўзал ҳаёт,
гўё юрак тегмагандай.

Сўз ўзини оқламади, балки ранг...
Сурат — кузги боғ — аланга — учқунлаб
шовуллар. Оёғим остига бир япроқ келиб тушади
суратдан. Мен уни юрагимга
тақиб қўяман. У — энг
тирик япроқ, гўё
маҳорат тегмагандай.

Сўз ўзини оқламади, балки ранг...
Фақат энди билишим зарур —
суратга ҳаёт кираптими, ёхуд
кириб борар сурат ҳаётга.
Сурат билан ҳаётнинг бу киришувида, албатта,
рассом йўқ. У дўстлари билан пиво ичар
устахонанинг бир четида. Юрагида маҳорат
юксалтирган оғриқ —
гўё ҳаёт тегмагандай.

Сўз ўзини оқламади, балки ранг... Аввал
нима бўлган эди? Сўзми? Юракка тақилган барг

199

оғир титрайди. Шубхага ўрин йўқ. Сўзим қайдан
бунча юракли бўлсин — аввал ранг бўлмаган
эrsa...

Кўргазма залини куз босди. Нима
бўлса ҳам, йиғлатиб тур,
худойим!

Бу дунёнг эса кўнглимда шовуллар —
худди инсон тегмагандай.

1996

БОШҚА САВОЛЛАР, БОШҚА ЖАВОБЛАР ВА БИР ХУЛОСА

Ўлган одам ўлиб кетмайдими? Нега тушларимга кирасан?
Нега хомуш ўгирасан тушимда? У дунёда ишларинг қандай?
Нима ёқмаяпти сенга? Ҳақиқат нималигини тагига
етдингми? Ёки унинг таги йўқ эканми у ерда ҳам?
Фаришталар ҳақиқатан ҳам фариштами? Дўзахда кимлар
ёнаяпти? Устод Дантенинг ёзганига ишонаверайми? Бу
дунёдагиларга нима дейин? Қорин гами у ерда ростдан
ҳам йўқми? У ерда ҳатто қориннинг ўзи йўқлигини ҳаммага
айтаверайми? Рухнинг нималигини билдим, аммо
вужуднинг нималигидан гапир? Нега бош чайқайсан?
Фақат савол берган икки дунёга ҳам ёқмайдими? Бўлмаса,
биргина саволга жавоб бер — дўзах қайси дунёда?

Осмонда булутлар. Ёмғир ёғиб турибди. Кўз ўнгимда ўсаяпти
майсалар. Қандай самимий уларнинг яшаш тарзи. Фақат
чиндан иборатга ўхшайди бу ёлгон дунё. Ҳамма саволлар
бежавоб. Яшашнинг шуниси қизиқ. Қизиқ — мянга қон
қуйилиши. Юракнинг ёрилиши қизиқ. Ҳаммасидан
қизиғи — ўзини осиб қўймоқ. Ўта қизиғи — бир-бирини
отмоқ. Чидаб бўлмайдиган ўта қизиғи — отмасдан ўлдириш.
Энг қизиғи эса — гўдакларнинг туғилиши. (Эътироф этинг
шуниси — жуда қизиқ!). Эндиги масала — саволлар ёдимизда
туришида. Жавоб муҳимдир, аммо энг муҳими — савол.
Хотирамиз эса бедарак кетган. Агар у саломат бўлганида,
аниқ биларди — дўзах қайси дунёда эканлигини.

Бироқ биринчи галдаги вазифа — саволларга жавоб
бермаслик. Жаннатда яшайверинлар. Сен эса тушимга
кирма. «Савол — ўзликни англамоққа тангри юборган
иноят» деб ким айтди?

Гуноҳкор!..

1996

ТЕСКАРИ ВАҚТ НИҲОЯСИ

Вақт тескари оқди. Ердаги хазонбарг кўнди навдага. Сўнг яшилланди. Сўнг йигинди куртак бўлиб. Сўнг сингиб йўқолди дарахт шоҳига. Боғбоннинг дол қадди тикланди. Қорайди сочи. Юзларидан ажинлар ариди. Энди илк бор гуллаган ниҳол тагида энтикиб турар ёш йигит. Юраги эса гулдан гулга капалакдай қўнар: «Ўлмасам, вужудим ҳам капалакдай учар; ўлмасам, шамолдай ҳам еламан; ўлмасам...» – деб ўйлайди ўлмаслигига аниқ ишониб. Аскарнинг кўксидан ўқ қайтиб чиқди. Кўшинлар ортига қайтдилар. Қабрлар ёрилди. Шаҳидлар жўнадилар уйларига. Қайтиб ғойиб бўлди қорачўғларга кўз ёшлар. Куроллар эридилар оловга кириб. Олов сўнди. Осмонга ёғдилар ёмғир-у қорлар. Кесилган ўрмонлар шовуллаш бошлади. Сувдан кўрқмай яшамоққа киришди балиқ. Хуллас, инсон душман эмас бу дунёга. Ҳамма юрак очиқ бир-бирига. Ҳамма юрак битта – Одам Атонинг юраги...

– Юр, Ҳавом, жаннатга қайтдик!
Улар ногоҳ тўхтадилар жаннат эшигига урилиб. Жаннат эшигини очмади. Чунки тескари оқишдан қатъий воз кечди Вақт.

1998

ЭНГ ҚИММАТБАҲО ТОПИЛМА

Бошимда – саратон. Бўйнимга қуёш йўлбарсдай осилган. Найзавор узун тишлари ўтиб борар юрагимга. Ҳолсизланар юрагим.

Пойимда – қиш. Муз қиличлаб кесар товонимни. Қатқалоқ устида оққан қон – менинг изларим. Наҳотки, мендан қоладиган йўл шу қонли излар? Юрагим билан яладим қонли изларимни.

Дарвоқе – йўл... Йўл – йўқ!

Шунча йўлсизлик турганда, йўлдан юрайми? Йўлсизлик энг яхши йўлдир – туғилишдан ўлимга бораётган саёҳатчига – ҳеч ким кўрмаган кўримларни кўришни истаса... Манзил – ҳувиллаган ҳечликда. Ҳамма менга ачинади: «Шунча юриб, ҳеч нарса топмади бу одам». Мен қувонаман: «Шунча юриб, ҳеч нарса топдим охири»...

1997

ЯНА БИР ЭРТАК

Эртак айтди: «Бу девнинг жони кабутарда. Нафас чиқарса, учиб чиқади». Мен пойладим. Нафас чиқармади, фақат нафас олди бу дев. Бутун дунё кирди нафаси билан девнинг ичига. Не-не орзулар, не-не армонлар, не-не умрлар...

Мендан бошқа ҳамма нарсани ютди.

Мен пойладим. Мени пойлади у. Бирдан сапчиб ёпишди юрагимга. Қанча қўшини, қанча махфияти, қанча даврони бир чангалида — юрагимни эзгилар. «Сен — кабутаримсан! Сен билан нафас оламан! Сен менинг жоним бўлмоғинг керак!» — қичқиради у.

Дев билан юрагим тенгсиз курашда. Қисирлаб синади қанотларим. Майли, учмасам ҳам яшайман. Алаמידан баъзан бўзаради дев. Бармоқлари асабий қалтирар, юрагимга ботиб. Кучи етмайди...

Юрагимда парвардигор борлигини сезмайди у бефаросат.

1997

МАҚОМ

Холи бир чорбоғда (август оқшоми)
боғ-у кўлка билан ўзини тўсиб,
бир кулба мусиқа тинглади. Коми
шоҳид онларини — эҳтимол — чўзиб.

Дераза юзига пардалар тортди,
нурларни ромларга солди — мулойим.
Жами руҳи билан ўзига ботди —
кулба — ижод каби — қиёмат қойим.

Мусиқа узлуксиз кабутар монанд
учиб, қайтаётир фалакдан ҳар он:
юрак тангри билан тузмоқдами аҳд —
дардини юзма-юз этмоққа баён.

Мусиқа тинглади — ўртаниб — кулба,
туннинг елкасига босиб манглайин.
Оҳиста-оҳиста фарқ бўлди мунгга —
хоналар оҳангга айланган сайин.

Танҳолик дунёдай кўкарди беҳуд,
вахий эшитгандай оғриб уринди.
Бу кулбада кимдир жон берди, ёхуд
кимдир ингрок ичра қайта тирилди.

2004

МУСИҚА. БЕТХОВЕН

Фақат юрагимни сен асир олдинг,
Муסיқа... Ўрганган фароғатинг соз!
Тўлғонар, чўлғонар ёлқин ва ёнғин –
Юрагим – минг дардли оташга ҳамроз.

Парча-парча этдинг ҳамма зирҳимни,
Кўз – юмуқ, руҳ учар аъло аршингга.
У тутиб қолмоқчи барча сеҳрингни,
Жойлаб жондан оққан митти ёшимга.

Асрлар дарди жо ҳар бир волангга,
Томирим – эшилар, суягим – кукун.
Тангри инъом этди сени оламга,
Менинг гунг дардимни ингратмоқ учун.

Сени тинглаган сўнг – яшамоқ мушкул,
Бош эгиб ҳаётнинг маломатига.
Сен олиб келдингми ҳурликдан учқун –
Оллоҳнинг энг улуғ кароматидан?

Сўзда айтолмайман... Сўз – жуда ботир,
Ҳаётнинг юзига айтади шартга.
Сўйилган сўздан куй қолган нидодир –
Муסיқа – шу сабаб – дунёдан катта.

Дил – озод, гар тилни дунё боғлади,
Руҳнинг даштларида юрган ёзиман.
«Нурликда яша» деб худо хоҳлади,
Сенга асирликка аммо розиман.

1999

206

* * *

1

Руҳ билан юракдан
Таралган зиё –
Санъат бу дунёдан
Гўзалроқ дунё;

Илҳомдан бетоқат
Учган тафаккур,
Миллатга – шон-шавкат,
Юракларга – нур;

Кўнгилинг кафтида
Титраган илҳом –
Илоҳий тафт ила
Инсонга инъом;

Унда бор Оллоҳнинг
Дунёга меҳри;
Ҳеч сўнмас зиёнинг –
Ҳаётнинг сеҳри...

2

Ҳофиз бўзлаб қолди –
Дардга қоришди –
Дунёнинг бир чети
Нурдан ёришди.

Худованд нолада
Тўлғонди бу кез:
– Бандам, мени эшит,
Бандам, мени сез...

2001

207

* * *

Эгаси кетарда эсга олмаган,
ёхуд ногоҳ ташвиш – чиққан ёдидан:
бир чироқ – кеч кузги сариқ олмадай –
кутади кимнидир эшик олдида.

Эгаси тун чоғи сачраб уйғонган –
олис шуълалардан ловуллаб туши –
олиснинг ишқида беҳуд тўлғонган,
ва кетган – етаклаб телбавор хуши.

Эҳтимол у одам дунёнинг – дарди,
Эҳтимол – юраги, эҳтимол – бемор...
Бир нурли сарғайиб чеҳраи зарди,
Кимнидир кутади чироқ интизор.

Ёзда боғ яширган уйнинг жуссаси
энди фарқ дарахтлар қовурғасига,
кимнингдир шошилинич қолган гуссаси
ўзини бетиним айлар бахшида.

Ҳатто кундузи ҳам ўчмай ёнади,
ҳеч кимга кўринмай – камтар-у фақир
("Фақат бир кишига жоним воладир,
бошқаларга эса қуёш бор, ахир...").

Ёнади кечқурун яна-да равшан,
зулмат тушган сайин чароғон, нурли.
("Эрта-ку қуёшин ёқади олам,
унинг бир шамга ҳам етмагай қурби...").

Юлдузлар фалакда шивирлайди шан,
ҳавасга тўлади яқину йироқ:
– Қай бахтли инсоннинг тақдири экан –
бунчалар чиройли порлар бу чироқ!

Аммо омонлик йўқ бу соғинч ишда –
Бироқ ким ҳам ўйлар – паймони етган?

– У чироқ қаерда!
– Чин ўртанишда
Юлдузга айланиб, фалакка кетган.

2001

* * *

Кечаси уйғонсам, ит ҳураяпти —
аниқ: занжиридан норози.
Туннинг этагини таталаб юлаяпти
бесаранжом овози.
Тун эса юлдузларни томоғидан тутган,
кичрайиб қолган — кўз ёш каби — ой;
чўчиган, барча товушни ютган —
қўрқинчга бой,
 қўрқинчга бой.
Бу туннинг феъли жуда даҳшат —
ухласа мангу қоладигандай бу чоғ.
...Берган мададинга, худойим, раҳмат —
ҳеч бўлмаса, итларинг уйғоқ.

2004

* * *

Туш кўрди қуш.
 Ҳаётида нифоқ —
жисмига учмоқлик туюлмиш эриш:
қанча силкитмасин қанотин,
 бирок
ердан вужудини узолмас эмиш.

Ё, Оллоҳ,
 яқинми охират рўзи?
Митти юраги ёрилғудай бу дам:
жисми чарчадими —
 нима бўлаяпти ўзи,
тупроққа қайтгиси келяптими, эгам?

Қуш сачраб уйғонди.
 — Бағринга ол, осмон,
ўлим тушгандай жонимнинг қасдига...
У жонҳалак учди.
 Туши йиқилди
 (соғ-омон),
шохи бир қалқиган дарахт остига.

Қуш ваҳим ичра
 фалакда пирпиради узоқ,
аммо мангу парвозга қодирмас —
У яна дарахтга қўнди,
 бирок
пастга — тушига қарашга ботинмас.

Кўксида юраги бежо урар:
– Дарахтнинг борлиги қандай бахт!..
... Уни елкасида кўтариб турар,
Шу қўрқувдан
ўсаётган дарахт.

2001

* * *

Боғ.
Ўргасида ҳовуз.
Теграсида супа.
Тўрт тарафи тоғлар.
Бир четда дум-думалоқ қайрағоч.

Қайрағочнинг соясида
ухлар бир одам.

Боғ.
Ишком-ишком узум.
Қатор-қатор олма.
Ўриқлар шохларига меваларни тизиб,
боғда бетартиб тўхтаганлар.
Навдаларга
электр чироқларидай
ноклар осилган.
Янги ўрилган йўнғичқа.
Ариқда – сув.
Сувда синиб-синиб чўмилар қуёш.

Боғ.
Атрофи – девор.
Деворнинг теграси – саҳро.
Саҳро деворга кўкрагини тираган.
Боғни хуш кўрмайди бу қумзор –
баҳайбат бағрига ютиб,
қумларга кўмиб ташласа...

Боғ эса
шамолда
бешикдай тебранар.

Супада ухлайди одам —
боғнинг энг чуқур илдизи...
Деворнинг зиммасида улкан масъулият:
— Одам қачон уйғонар.

1998

ЭЛЕГИЯ

Ўша кўчаларда,
ўша уйларда,
ўша қиёфада
яшар дўстларим —
аммо мен уларни ҳеч учратмайман.

Дуч келиб қолганда сўрашамиз ҳол:
— Сира қаримайсан!..
— Бардамсан сен ҳам...
Кетарда, албатга,
тилайман иқбол, —
аммо мен уларни ҳеч учратмайман.

Расмига қучамиз бир-биримизни,
туғилган кунларда этамиз табрик,
тўйларга совғалар билан борамиз,
аммо мен уларни
ҳеч учратмайман.

Ахир, мен дўстларни кўп соғинганман...
Кўзимни юмаркан,
ё кўзга тўлган
шаҳар боғларида кезаркан ёлғиз,
улар етиб келар хотиралардан
ва қизғин суҳбатлар қурамиз.

Йўқ, кўнглим ҳеч қачон тортмагай хира,
Дунёнинг равишин сезганман, тангрим!

Англаб етдим, тангрим,
Биз ҳам хотира...

Ҳозирча
Бу ҳолни
Сезмас дўстларим.

2000

ФОЛ. СОҒИНЧ

– Йўл кўринди кўзимга,
Ўрмалаган қияга,
Отин етаклаб биров
Келаяпти пиёда.
Ана, кўринди элас
Уйларингнинг эшиги.
Эшиқдан чиқдинг, найнинг
Ноласидай эшилиб.
Сени белингдан тутиб,
Эгарга қўйди биров...
– Нега биров деяпсиз,
Фоллар очган, опам-ов?
– Мен фол очсам жим тургин,
Тоқат қилгин, сингилжон!..
Ана, отни етаклаб
У борар уфқ томон.
Туришингдан уфурар
Саодатнинг сайқали.
От устида борасан
Қизил гулдай чайқалиб.
Қўл чўзиб осмонлардан
Юлдузларни оласан...
Ногоҳ йўлда бир ўзинг,
Ёлғиз ўзинг қоласан.
Отинг боради якка,
Бошин эгиб ғамбода.
Дунё сен каби тиниқ,
Дунё сендай озода.
– Опажон, у одам-чи?

Қайга кетди у одам?
У тушда қоладими,
Тушадими у тушдан?
– Бир сир айтай: фолимнинг
Асрори кўкдан учган.
Ўзинг ҳал қил – тушсинми,
Қолсинми одам тушда?
– Опа, сирғани олгин,
Ола қол, мана, маржон!..
Фолингга рози бўлгин,
Яхши боргин, опажон!..

Дунёнинг ёлғиз ўзи.
Саратон. Кун порлайди.
Қиз дунёга боқар-у
Ногоҳ тўлиб чорлайди:
– Бу дунёда бормикан,
Бахт сўнгига етгувчи?..
Кел... Кела қол! Кутдирма!
Мени ташлаб кетгувчи.

1999

ИШХОНА. ТУН

Ишхонада чироқлар ўчган.
Қоронғулик теграсин қучган.

Зиналарда ўлтирар баҳслар –
Гўё дунни тушунган каслар.

Хоналарни тарк этган мақом,
Барчаси тенг – бари ҳур макон.

Бошлиқларнинг хонаси ҳам тинч,
Очиб киргин, йўқ зарра қўрқинч.

Бир-бирига суяниб қатор,
Кабинетлар мудран бемадор.

Мажлис зали – нимқоронғу, кенг –
Сукунати алаҳлашга тенг.

Столларда эса юзтубан
Ётар – ором топмай уйқудан,

Миясини йиртиб минг ташвиш,
Одамлардан безган ҳорғин иш.

2004

ЭРТАК

Бизга айтмас сирини,
Боғларнинг дарди – елда...
Болаларга – куйиниб –
Гап уқтирар бир телба.

– Кушларга ҳеч тош отманг,
Куш ўлса дунё – бадбахт.
Кушни соғинса, йиғлар
Ўтлоғ-у ҳаво, дарахт.

– Ҳо, телба-ю, во, телба!
Ғапингни айтгин елга!
Дарахт йиғласа – йиғлар,
Не ташвиши бор сенга!!

– Кушларга тош отманглар –
Умрингиз бўлгай омон!
Ўтлоқ қарғаса – даҳшат,
Дарахт оғринса – ёмон.
Тагин дилин оғритманг,
Айниқса, бу ҳавони,
У парвозни соғинса,
Ғусса босар дунёни.
Не қилай? Тошингизга
Тутайинми бошимни?
Ахир, чумчуқ йиғласа,
Тиёлмайман ёшимни!
Раҳмингиз келсин! Қандай
Қулоғи йўқ боласиз –

*Тош отсангиз... ҳайвонга
Айланасиз қоласиз!*

Дарахтларга учар тош,
Ўчар сайроқнинг саси.
Боғ турар кўтармай бош –
Ичга тушиб нафаси.
Тулки югурар боғда,
Югурар бўри чунон!
Тош тегдими бу чоғда,
Лабларида нечун қон!

– Овқат пишди-ҳо!..

Она

Фарзандларин чорлайди –
Бир-бир бағрига босиб,
Қувончидан порлайди.
– Нодон аёл! – инграйди
Телба ночор ўксиниб. –
Эҳтиёт бўл! Йиртқичлар
Тилка этар кўксингни!

Она негадир кучар
Фарзандларини маҳкам...

Кушлар қайтади боққа –
Дарахтларга қўнар ғам.
Бир ... Икки... О, жудолик
Уларнинг галасида!
Патлар беэга тўзғир
Шамоллар орасида.
Бўри она кўксига
Чўзади тумшугини.

Телба эса бошлайди
Энг ғамгин қўшиғини:

« – Дунёни айтолмайман!..
Чидолмайсиз – аччиқдир.
Кўрдир сизнинг кўзингиз,
Менинг кўзим очиқдир!
Она сийнаси – тилка,
Ер шимар қон қўрини...
Ана, леб ялар тулки,
Оғзи қондир бўрининг...»

Телба йиғлайди қақшаб...
Она эса ғазабда:
– Боғдан ҳайданг телбани,
Ҳар кун тегар асабга!
Бўриям, тулкиям йўқ,
Қон ҳам йўқ, ҳатто тош ҳам...

(Болалар тошларини
Дилларига яширган).

Телба эса кўчада
Халқни этади гаранг:
– Мени кўзимни олиб,
Тегрангизга бир қаранг.

У хўнграйди, инграйди,
Кас эшитмас сўзини...

– Бўлди. Сиздай яшайман... –

Ўя бошлар кўзини.

2000

ТОР КЎЧА

Биоларни суриб
Борар машина...
Тор кўча урилар
Ҳозир бошимга –

Кўча – тилка-пора,
Бўлаг-у бўлак.
Тормоз!.. Йўл қайдадир,
Қайдадир йўлак?

Кўча – уйқаш-чалқаш,
Соғ эмас – пиён.
Футбол!..
– Эсинг борми,
Ўв, стадион?

– Ахир, бир кўчанинг
Ўртаси-чети...
Зарба!.. Пачоқ бўлар
Мошина бети!

Юзини силашга
Улгурмай, бирдан
Ариққа тушади.
– Воҳ, рессоргинам...

Мотор бир инқиллаб,
Жон берар, ўчар.

Энди сўкинайми?
— Бу хор тор кўча...

Бу кўча... Кўчалар
Ичра ёрқини!

Келинчак супурап
Эшик олдини.

2000

* * *

Куйдиради куёш. Ит соя излаб, ер кавлайди.
Кўйлар бир-бирларининг пинжигга бош тиқиб,
куёшдан асрарлар ўзларини. Шамол йўқ.
Олисларда ёлғиз-ёлғиз қуюнлар эриниб
айланар. Олисларда жимирлаб кўринади тоғлар.
Олисларда...

Менинг лабим эса қақраган. Ўроқ ўраман.
Бармоқларим тиканга тўлган.

Сомон йиғаман. Олисларда эса...

Кетиш керак.

Саратони тугамайди бу жойларнинг. Бу
ерларнинг суви йўқ. Бу ерлар сувини менга
бермайди. Чанқаб ўлиб кетаман бу жойларда.
Тупроқлик оғир. Бу ёнишда бир парча сопол
бўлиб қолишим мумкин.

Сувга тўйдим. Сувдан бошқа менда ҳеч нарса йўқ.
Шаклсизман. Истаган идишнинг шаклига
кираман. Турфа ҳалқоб бўламан. Соҳиллар
хоҳишига кўра айланаман аллақандай кўлга.
Хуллас, суягимдан жудоман. Суягимни оқизиб
юборди бу умр...

Кетиш керак.

Ҳавога кетиш керак. Қанотларимни ёйиб учгани. Аммо
бу ҳаво дегани бунча бўш. Тутиб бўлмайди — бағри
кенг дунёга жой берган бағридан. Аммо вазн пайдо
қилдингми, сиғмайсан унга. Ташлаб юборади ерга
бир тош каби. Кушлар-ку, майли! Тутунларга нима

бор? Бўғилиб кетдим! Чанглар нима қилади бу ерда! Ўпкам тўлди...

Кетиш керак.

Оловга кетиш керак. Ёнгани! Фақат ёниш поклайди одамни. Фақат ёниш вужудни йўқ қилар. Бир мен куйсам нима бўпти! Қисматдан қочиб бўлмайди! Кули ҳам қолмади вужудимнинг! Ким айтди руҳ учади деб. Руҳим бенажот ёниб турар аланга ичида. Олов тарк этар мени. Мен нимага айландим? Бир, бир парча сополга...

Кетиш керак.

Ўша сахрога. Мен бир парча сопол – тупроққа кўмилиб ётай. Ҳеч нарсага умид қилмасдан... Дунёни шундай ўзимга йиғиб ётайки, келгусининг хаёлкаши мени топиб олса, сўз тополмай қолсин бироз, бироз лаблари титрасин, севгилисига бу сополни сўзлаб берса, кўзлари бироз ёшлансин унинг... Сўнг музейга қўйсинлар – сув топиб тупроқ топмаган, тупроқ топиб сув топмаган мени; ҳавони юмшоқ деган, оловни бўшанг деган мени. Мени...

Сополнинг тагида бу лавҳа турсин:

«Бу одам дунёнинг тўрт унсуридан тўймай, бешинчи унсур излади. Эҳтимол ўзи айлангандир бешинчи унсурга. Эҳтимол юқоридаги тахминларимиз фақат тахминдир. Унга меҳр билан тикилинг... Эҳтимол меҳрдан бошқа ҳеч нарсанинг кераги бўлмагандир унга».

1998

* * *

Занжирини узди қайиқ,
Эрк – занжир узмоқ, англади.
Денгиз сори сузди қайиқ –
Яшаш – ҳур сузмоқ, англади.

Қайиқчи қолсин қирғоқда –
Қайиқчилик тутқин кордир.
Қайиқ йўл олди йироққа –
Қайда мангу ҳурлик бордир?

Тўрт тараф сувдир – тўполон,
На ором бор, на ҳаловат.
Қайиқ йиғлади: – Эй, уммон,
Сен ҳам қул айладинг беҳад!..

Оғочлари шўр сувдан зил,
Қайиқ кўкка боқди ўйчан:
– Ҳурлик кўрмай кечдикми, дил,
Бу денгиздан учсакмикан?

Бир қуш ҳориб, этди парвоз,
Шамолларга учди зори:
– О, қайиққа нақадар соз,
Ўзда йўқдир ихтиёри...

2000

* * *

Ҳақиқатни
қуёшни яширгандай
кўксимизга яширганмиз.

Тун ўтса бўлди.

Тонгда
бизнинг кўксимиздан
чиқиб келар у –

ўлмасак...

Тун ўтса бўлди.

Тонгда барибир
чиқиб келар
у.

Чунки
кимдир тирик қолади-ку,
қуёшни кўксига
яшириб.

2007

* * *

Аввал яшашга кўндим,
кейин сўндим,
кейин ўлдим...
Кейин
ўлим жонимга тегди,
яна аста
 ҳаётга тўлдим.
Сўнг дунёга қадам ташладим,
Илдизга айланиб яшадим.
Оқибат,
кўкардим,
гулладим,
яшнадим!..

Бу дунёда неча бор
умрни қайтадан бошладим!

Қайта айтай,
доим обод бўлганим йўқ,
мудом шамол каби озод бўлганим йўқ,
не синовлар кечган бошимдан:
қулликдан ҳам ўтганман,
қулликдан ҳам ўтганман,
занжирларни узганим ҳам бор,
эркин йўллар тузганим ҳам бор.

Хуллас,
ҳар ондан дарс уқдим,
қуйладим,
ёшлар тўқдим.

Гоҳ ўзимдан чиқдим,
гоҳ ўзимга чўқдим.
Қўрқдимми?
Қўрқдим!

Тириклай
ўлишдан
қўрқдим.

2007

* * *

Ойбарчин бағрида-ю
Ойбарчинни излар
Алпомиш.

– Қайдасан? –

ўкиради у.

Бахшиларнинг эти жимирлар,
дўмбираларнинг
торлари
узилар чирсиллаб.

Достон
тугаган эди-ку —
яна нимани куйлаш мумкин?

Бойсунда яшар-у
Бойсунни соғинар
Алпомиш.

– Воҳ, элим! –

Оҳ урар.

Донг қотади Бойчибор.
Неча бор, ахир,
кишанларни узиш мумкин?
Неча бор зиндондан

қутулиб чиқилар?
Неча бор?..

Алпомиш эса
насиҳатни тингламайди:
фақат “оҳ” урар,
интилар,
соғинчларда
ўкириб йиғлайди;
ўтга-чўққа уради ўзини —
жони керакмасми унга!
Умрида роҳат йўқ.
Достон чидайдами
бундай яшашга!..

Чунки у англайди —
узлуксиз
соғинмоқ шарт;

Чунки у англайди —
ҳар онда
зиндондан
қутулмоқ зарур;

Чунки у англайди —
умрнинг ҳар лаҳзасида
Бойсунга етмоқ —
керакдир...

2007

* * *

Тўлиб кетдим.
Тўлиб кетдим.
Гарчи дунё
Ишларига
Кўниб кетдим.

Тўлиб кетдим.
Тўлиб кетдим —
Чинларимда,
Мунгларимда,
Сўлиб кетдим.

Тўлиб кетдим.
Тўлиб кетдим —
Давронларда,
Замонларда
Сўниб кетдим.

Тўлиб кетдим.
Тўлиб кетдим —
Айтай десам,
Борим ёлгон
Бўлиб кетдим.

Тўлиб кетдим.
Тўлиб кетдим:
Билолмайман,
Борманми ё
Ўлиб кетдим.

2008

* * *

Бу тош билан
умр бўйи
дардлашдим.

Суҳбатимиз —
чексиз.

Суҳбатлашганимиз сайин —
неча бор майсага айландик,
неча бор қушга;
туш ҳам бўлдик (саноқсиз марта),
ўсдик дарахт каби
булут монанд учдик;
Суҳбатлашганимиз сайин —
гуллар қиёфасида
кўнглимиз очилди,
Асир тушдик кузликка:
мангуликлар тўлди хазонимизга!
Дард тошди:
ҳар қатрасида
қанчалар яралдик,
қанчалар ўлдик!..

Бир-биримизни
кашф этганимиз сайин
рўй бераверди шундай мўъжизалар.

Бир-биримизни
кашф этганимиз сайин —

у қолишини
англади
бу дунёда,
мен кетишимни.

Ҳозир эса уқдираяпмиз
бир-биримизга:
— Видо онида
сен яна тошга айлан!
— Сен яна одамга...

Негадир ўйлаяпмиз:
айрилиққа
фақат тош
ва фақат одам
чидайди деб...

2008

* * *

Негадир бу дунёни
кўргим келади озод.
Негадир чин сўзлардан
излайман фақат нажот.

Негадир юрак бериб,
тошга тилайман рағбат.
Негадир тупроқ билан
қургим келади суҳбат.

Негадир инсон бахтга
муносиб деб ўйлайман.
Негадир занжирбандман,
негадир ҳур куйлайман.

Негадир ўзни кечиб,
Ўзимни изласам ҳам —
Умримни барча билан
кўргим келади баҳам.

2007

* * *

Сочларимга оқ тушди,
Кўзларимдан кетди нур...
Ҳар сўзимдан “оқ” тушди,
Илкимга минг чоҳ тушди —
Руҳим ўлганда мастур.

Галва бозор дунёга
Умрни этаркан харж:
Чоҳлар билан пиёда
Жанглар қилдим, зиёда
Руҳимда узлуксиз авж.

“Ҳақ!” дедим — таянч ўзда! —
Оллоҳдан таъсир олдим.
Илҳом етган бир рўзда,
Ҳеч бўлмаса, бир сўзда —
Чоҳларни асир олдим.

Гарчи йўқдир гувоҳлар,
Ҳақиқатни айтдим шан.
Аммо баттол гумроҳлар,
Илкимда асир чоҳлар —
Чоҳлигин олмади тан.

Сўрадим одамлардан —
Улар турмушдан карахт
Дедилар: — Ахир, бекам
Кунимиз ўтди, укам...
Зиндон бўлса ҳам шу — бахт!..

Жавобни кўрдимми эп?
Тилимда ҳалол калом —
Эркин ёзиб, ҳалол еб,
Шу бебахт одамлар деб,
Куйлашда этдим давом!

Нима учун? Нима гап?
Йўқдир асло сабаби —
Худди ёзгандай Машраб,
Худди Фароғий монанд,
Худди Навоий каби...

2008

ЮРАК ТЎЛГАН КУН

* * *

Ой ботди.
Тун қотди —
Зулумот.

Тун аро,
Мунг аро
Бу ҳаёт.

Бесабр,
Беқадр
Тўлгондим.

Ҳар заррам
Минг карра
Уйғонди.

Нима бу?
Рухда-ку
Кўз ёши!..

Сени мен
Яратдим,
Қуёшим.

1999

* * *

Тўлди юрак..
Тўлди юрак —
тўлмоқдан сўнг
тўкилмоқ бор.

Жонинг ҳалак —
тўкил, юрак,
дунёга сен
ишқдан изҳор.

Ёмғирдай ёғ!
Юракка кўп
дунё зордир,
дунё зордир.

Ёмғирдай ёғ —
ҳар томчингда
маним умид-
орзум бордир.

Тўкил, юрак,
Тўкил, юрак!..
Тўкилмоғинг
сенинг создир.

Бу дунёга
тўкилгувчи
юрак оздир...
Юрак оздир.

1999

* * *

Мисли куёш
юрак — талош
Юрактарош
бу кунларда.

Бу кунларда
минг мунгларга,
минг тунларга —
дучор бўлдим
(Ҳеч сабабсиз
учар бўлдим,
ва — сабабли —
ўчар бўлдим).

Бу кунларда
ғамлар — ханжар,
ғамлар — янчар —
бу кунларда.

Бу кунларда
ўрганди жон,
тўлғонди жон —
жим турмоққа
ўрганди жон
бу кунларда.

Нақдан ўзга
дилни сўзга
солгани йўқ
бу кунларда.

Юрагимда...
Юрагимда
Юраксиз жой
қолгани йўқ
бу кунларда.

1999

* * *

Ялангоёқ шамол чопди,
Кузги даштни оралаб —
Товонини нохос тикан
Қўймасмикан яралаб?

Бола шамол, нодон шамол
Дараларга бурилди.
Унда мангу қолмасмикан
Қояларга урилиб?

Гаштли шамол, шаштли шамол
Тоғ томонга солди йўл.
Тоғ юксакдир, ўтолмагай,
Чўнг қоядир ўнг-у сўл.

Энди тоғни енгиш учун
Тўфон бўласан, шамол.
Қояларни емирасан —
Тоғлар қолади беҳол.

Увлашингни бош эгганча
Кекса дунё тинглайди.
«Яна битта шамолимдан
Айрилдим», деб йиглайди.

1999

* * *

Руҳим суриб келди шиддатга —
Ҳаракатга зич тўлди жисмим:
Бир силкиниб етдим қисматга!..
Қисматсизлик, мен сендан ўтдим.

Қандай яхши, азиз қисматим,
Сендан кўрган талофатларим:
Фақат ўзим чеккан заҳматим,
Ўзим тортган маломатларим.

Ёмон боқди қай тубан, юрак,
Қачон унга «ўзни тенг» дедим?
Гоҳ тўхтаган, гоҳ оққан юксак —
Юксаклик... Барибир мен эдим.

1999

* * *

Юракни тош босди —
Қуш қўнди тошга.
Сайраши — жон аччиқ,
Қўшиғи — ёшдан.

Юракни тоғ босди —
Тоғда ўсди гул.
Тоғнинг дардин ёзди
Чексизликка ул.

Дунё дилни босди —
Руҳ отди илдиз.
Дунёни кўтардим
Ўша дам илкис...

1999

УЙСИЗ ОДАМ

Деразанинг пардаси – рангин,
Деразадан кулгу келар шаҳд.
Одам борми? Кўчага боққин!
Бир кўрайин – қандай бўлар бахт!
Деразадан оқар мусиқа,
Қизгин гуринг, роҳатбахш кулгу.
Кўчаларда чарчоқ кўзимга
Бахт деган дўст тушмади, ёху!
Чарақлайсиз – тунда тириксиз,
Деразалар, нечун надомат? –
Жавоб беринг, қайси бирингиз
Мендан кечган тансиқ саодат.
О, кўлкалар уй ичра ғамкор –
«Оҳ» сасими юракни эзди,
Қай бирингиз, тун бўйи бедор,
Уйни ташлаб ортимдан кезди?

1999

* * *

Тоғларни – тун ичра – булут ямлаган,
Олис дала-даштни босган қоронғу.
Суҳбат юракларни очиб ташлаган –
Нақадар чиройли юракмиз, ёху!

Қара, тоғлар ўсар – туртиб осмонни,
Зулматни ўпириб туғилар юлдуз.
Англаймиз, қайдадир диллар илҳомнинг
Мавжидан руҳ ясар – дунёга илдиз.

Ҳолбуки, бир кеча оддий кечадир.
Осмони – беюлдуз, зулмати – улкан.
Фақат ўртамизда суҳбат кечадир,
Фақат ўртамизда липиллар гулхан.

1999

* * *

Дунёнинг кўзига боқаман тикка.
Нигоҳим ўхшайди яланғоч тигга.

Ёвлик одатини дунё бузмайди —
У ҳам милтиқ кўзин мендан узмайди.

Узмайди!.. Пойлайди кундуз-у кеча,
Менинг ҳам бу умрим уйқусиз кечар.

Англайман, кунларим бўлади абас,
Кўзимни юмсам бас... Кўзни юмсам бас...

Сен нечун ҳадикда бедорсан, дунё,
Мен, ахир, инсонман, тепамда Оллоҳ!..

Дунё хавотирда бир зум тинмайди,
Кўзини юммайди... Бирпас юммайди...

1999

ҚЎРҚИНЧЛИ ТУШ

Тонгдамас — кечликда — жуда кечликда —
Жондан жудолиғда... Вужуд — ҳечликда —
Руҳим чексиз сузди сокин тинчликда,
Худди фариштанинг нафаси каби.
Озодликка тўлган бу ҳур ғучликда
Менга ҳадя этди бу ҳолни наби...

Кўзим йўқ эди-ю — кўрар эдим мен,
Тилим йўқ эди-ю — бор эди сўзим.
Кулиб: «Қайда қолди шаклим?» — дедим мен,
Фақат маъно билан тўлгандим ўзим.
Аммо Ёлғон дунга қарар эдим мен,
Чин дунё четидан бўйнимни чўзиб.

“ — Ёлғончи! Чин сўзим сенда қолмади.
Алдадинг, алдоқдан тилинг толмади,
Сенда ҳақ сўз ёнди, ёлғон ёнмади...” —
Унга неларнидир қилардим даъво...
Ва шунда руҳимда руҳлик қолмади,
Ва шунда зиллашиб ўзгарди ҳаво.

Кўзидан маъюслик жим-жит оқарди,
Уфқининг четидан менга боқарди
Ўтган дун. Туриши — кўникув ҳадик.
Мен эса уфқ оша бақирар эдим,
Ҳақни гувоҳликка чақирар эдим,
Ва ёлғон кўзига боқолмасдим тик...

1998

* * *

Дунё оғусини тутмади ошкор,
Пинҳон зуғум қилди... Зўриқиб ичдим.
Жончиқар оғриққа айлади дучор,
Оқди қўшиқдарё – эриган жисмим.
Асли қурбон бўлмоқ бизга қисматдир...
Нимадан сиқилдинг – заҳилдир рўйинг?
Дорга осмоқ бўлсанг – бўйим баланддир,
Кўкка осмоқ бўлсанг – етмайди бўйинг...

1998

* * *

Қанчалар ўлдирдим ўзимни,
Қанчалар ўзимни яратдим –
Нималар ўсмоқда – чўзилиб –
Бу маним ҳеч битмас ярамдин?

Қанчалар йиғдим мен ўзимни,
Қанчалар ўзимдан сочилдим?
Ботиндан бор этиб сўзимни,
Қанчалар ўзимдан очилдим?

Умрдан бораман... аямай,
Йўлларга ситаман ўзимни –
Бу вужуд тобора камаяр,
Бу руҳим тобора тўзимли...

1998

250

* * *

Бу илон қошингда тебратади бош,
Пинҳонми танида ваҳима куйи?
Кўрқинчли бу сеҳр бўлмайди одош,
Ҳатто эголмайсан бошингни қуйи.
Кўзингга тикилган – кўзи чақнайди,
Ханжардай ялтирар ҳар дамда тили.
Кўксингда – сўл томон – ногоҳ яхлайди,
Ваҳима оҳиста ўтади тилиб.
Бир онлик эмас бу... Йиллик ҳам эмас,
Мангуга турмоқчи бу илон шундоқ –
Сени кўрқинч ичра қилгунча абас,
Вужуд-у руҳингни этгунча тупроқ.
Мен ҳам бу илоннинг аврашидаман,
Неча йил кўзимиз бир-бирин пойлар.
Даҳшатли кўрқинчнинг қамрашидаман,
Оёғ-у қўлимни бир титроқ бойлар.
– Илон, ҳай!.. Жонимни боғлаган илон!
Бу азоб ўйиндан топмадим маъни!..
– Инсон, бу кўрқинчдан қутулмоқ осон,
Кўзимдан кўзингни олсанг бўлгани...

Кўзингдан кўзимни олсам бўлгани,
Кўзингдан кўзимни олсам бўлгани!..
Бу жуда осондир, бу жуда осон –
Дунёдан ўзимни олсам бўлгани...

1998

251

* * *

Нақадар озоддир бу эркин осмон,
Мангу шамолларга руҳи юзма-юз...
Аммо қай ваҳмадан чўчиб ногаҳон,
Ўққа учрагандай учди бир юлдуз.

Мовий эркинликда не сир яширин?
Не кучга бергиси келмай измини —
Ўзини борлиқдан отди ошириб,
Поралаб ташлади юлдуз жисмини?

Ерда осмон каби эркин эдим мен,
Бу жумбоқ аҳволга ўртаниб боқдим,
Кўкка қарадим-у ҳайрон дедим мен:
— Юлдуз! Не сабабдан ўзингни ёқдинг!

Ёниб битган еди у юлдуз, аммо
Етди, юрагимга етди шовури.
Англаб ололмадим — бир титкин садо
Ўтди вужудимни шундоқ қовуриб.

Ўксиниб юлдузнинг ҳолини сездим:
Чархи кажрафтордир уни доғлаган —
Барча юлдузларни қандайдир тезлик,
Қандайдир чизиққа маҳкам боғлаган.

Ерда осмон каби эркин эдим мен,
Эркимга оҳиста синовчан боқдим:
— Сенинг ташвишингни мудом едим мен,
Айт, қанча юлдузни кўксимда ёқдинг?

Юлдузлар айланди кўнглим ичида,
Танлари минг турфа рангга чўлғониб.
Барчаси бир мовий бахтнинг пинжида,
Шавқнинг эпкинида турар тўлғониб.

Аммо менда эди маъмур ихтиёр!
Шул сабаб лабимдан бу савол учди:
— Менинг ҳурлигимдан ким бўлди безор —
Менинг юрагимдан қай юлдуз учди?

Эркимга бу савол туйилди эриш,
Мен-чи саволларни этмадим қанда:
— Мумкинми барчага бир хил бахт бериш —
Менинг юрагимда, ҳеч бўлмаганда?

Ҳурлигим бир ёмон қаради — сездим...
Шунда юлдуз кўрдим — дили доғланган.
У юлдуз — юракка — менга шарт тезлик —
Зарур айланишда маҳкам боғланган.

Қарасам, қалбимда бўшлиқлар бисёр!
Ёруғ юлдузларнинг қуллари эзгин...
Учган! Аниқ учган! Юлдузлар афгор
Учгандир — менда ҳам қафасни сезиб.

Ахир, мен эрк эдим ерда — муқаррар —
Мана, бу ҳурликни севган асрда...
Кўнглим қафасида аммо ким йиғлар,
Эрк учун олдимми уни асирга?

Энди ўзим билан суҳбат бошқача.
Саволлар ичида ўртанар юрак —
Руҳлар титраганча, кўзлар ёшгача...
— Наҳот, эрк учун ҳам эркисизлик керак?

1998

* * *

Дилимга бир соғинч тушди беовоз —
Лаҳзада унутдим сўл-у соғимни.
Юрагим сесканди, энтикди нохос —
Қайси нотаниш дўст мени соғинди.

Ошкор соғинишнинг ўтгандир фасли,
Меҳрим — ботинликда, манзилим — четда.
Менга — адо айлаб ғойиблик расмин —
Қайси юраклининг юраги етди.

Ёлғизлик ғамига интиқлик ҳамроз —
Воҳ, жоним қоврилди тиниқлигида! —
Биров соғинганин мен сездим холос
Бугунги ёнишнинг илиқлигидан.

Юракни очгани дўсти ғариб бер,
Энди илҳомимнинг йўриғи — сукут.
Мен ўзим ўзимга пичирлайман шеър,
Пинҳон садоларга тўлди бу вужуд.

Кўзимни юмаман. Сезади дилим
Менинг азобимдан яралган байтни —
Ҳамма фалак сендан чўчиди, гулим —
Ўзимнинг соғинчим — ўзимга қайтдинг.

1998

* * *

Туннинг тасвирига юрагим эпсиз,
Қоғозга кўчирсам — ўчгайдир ранги.
Осмонда тўзгиган юлдузлар — чексиз
Мангулик қоврилган оловнинг чанги.
Қарайман... Тиралар манглайимга тун,
Шундоқ ҳужраларнинг кирар қатига!
Бир қудрат — бешафқат, ханжарсўз зуғум
Қисматимни қўшиб тунга чатиган.
Эй, умид! Руҳимга бағишла қанот!
Бир тизим нур, ана, кўнгилнинг роҳи.
Кеча — кундуздан ҳам — илоҳий ижод —
Беэшиқ қолгандай дунёнинг чоҳи.
Бошимда айланар сир-синоатлар,
Зулматнинг қаърида чексизлик ўсар.
Тутди жон-у жисмим шан муножатлар —
Ғуссага тўлганман! Бўлмайди бўшаб...
О! Замин юзидан чекингин, риё!
Ахир, узилмоқда илдизим тандан!..
Ахир, қандай ухлай? —
Кўз юмсам гўё
Ҳамма юлдуз учиб кетадигандай...

1997

ШАМОЛЛИ КУН

Бу кун шамоллидир. Терак шовуллар.
Ўрикнинг меваси тўкилар тўп-тўп.
Деразага боқиб хуноб ҳокимлар —
Кўчада шиорнинг йиқилгани кўп.
Қай лашкар устида ҳилпираб борар,
Қай ботир дастида шатирлар байроқ?
Дунё бешигини тебратиб қолар —
Шамол ўз касбини англайди бу чоқ.
Кўчани супурар, яна хас сочар,
Ҳавони тозалаб, пуркайди хазон.
Лаҳзада тарихнинг маъносин очар —
Худди шу тартибда ўзгарар даврон.
Худди шу тартибда шамол кетар шаҳд,
Ғуборли қунини бошларга ёзиб...
Мен яна ўзимни изламоғим шарт,
Қайга учиб бордим — топмоғим лозим.

1998

* * *

Яна дил қақради.
Сўзни соғиндим.
Чидадим.
Ҳасратда ўртади сабр.
“Жонимни ол”, дедим,
Мудом ўртандим.
Аммо бирор сўзни олмадим асир.
Лабларингнинг нега ранги ўчгандир,
Қалбингни ўртади қай ноҳос баёт?
Сўзларим қалбингга кўчса, кўчгандир,
Айтдим-ку, озоддир,
Сўзларим озод...

1996

* * *

Ботин сўз қолмади. Сўзлар айтилди.
Гуллаган сўзларда маст бўлди бўғзим.
Дунёнинг четига бориб қайтилди,
Фақат юрак билан лим тўлди кўксим.

Мен бугун Анҳордай тиниқ оқаман.
Саратон дунёни кўраман ошкор.
Ошкор тўрт тарафга тўниб боқаман —
Улардан сирли сўз келмоғи душвор.

Менинг тўрт тарафим — ошкора иқбол —
Алвидо! О, ҳануз юрагим шеърда...
Сўз излаб фалакка чиққум эҳтимол,
Эҳтимол сўз излаб кирарман ерга...

1996

* * *

Мажнунтол сочлари мажнун осилди,
Анҳорлар оромбахш сувга тўлдилар.
Менинг юрагимда тошқин босилди,
Дунё, соғинчларинг тамом ўлдилар.

Бекинди боғларнинг қўйнига салқин,
Ухлади дарахтлар тагида соя.
Ёзнинг кунларига чўзилдим ҳорғин —
Оқибат топгандай улкан ниҳоя.

Аммо куйламайман... Куйлашдан қутқаз,
Қалбни саратонда айлантир хасга! —
Келар кунлар билан кўп курашдим... Бас,
Ўтган кунлар билан тушмайман баҳсга.

1996

* * *

Тамошабин зиналардан тушиб келар.
Атрофда ўзга ҳаёт ёлқини.
Юзларда шафақ.
Кўзлар қизарган. Қанча одам
ҳаётини таниб
йиғлади. Қанча одам
энди бехато яшамоқчи. Қанча одам
қайтадан қурмоқчи
ўз ҳаётини.

Саҳна ортида еса
артистлар
саҳна либосларини ҳорғин ечарлар...

1996

* * *

Дарахтлар гуллаган. Арилар ухлар.
Ҳаёт маст жамланган гуллар жомиди.
Шамол йўқ. Учаётган гулбарглар тўхтар —
Тортиш кучи йўқдир ернинг онгида.

Вужудим — муаллақ. Вужудим — ҳаво.
Ўзни йиғмоқ учун зўриқмайман кўп.
Юрмаслик — раводир, учмаслик — раво,
Ҳатто осмоннинг ҳам тортиш кучи йўқ.

1996

260

* * *

Сен —
Азроилни алдаган
Афандининг
ўзи.

“Эртага кел” дейсан
Ҳақиқатга.

Қаламлар қайрайсан эрта учун,
Нутқлар тўқийсан.
Эртадаги жасоратингдан чўчиб,
қочиб қолар
бечора уйқунг.
Тонгни оттирасан бесабр...

“Эртага...” дейсан яна тонгда.

Юрагинг зирқирар.
Ичингда оломон —
мажлис қуради.
Тонггача қарор йўқ.

“Эртага...”

Ўзингни қийнама.

Жонинг соғ бўлсин!

Сен асли фақат шуни истаган эдинг.

1996

261

* * *

Эркисизликдан кичкинадир эрк,
Мудом мўъжаз оромдан исён.
Озод одам, куйма, озроқ чек!
Эркин одам, ўйланма мудом!
Қандай савол бердинг оламга —
Бугунги эрк — эртаги қафас?..
Тўйиб ҳаво олган бадандан
Келмадими бўғзингга нафас?
О, юракда оқмаётган эрк!
О, сўзларда такрор озодлик! —
Ўртамизда қандай ёвлик берк?
Ўртамизда даҳшатли ётлик.
Эркисизликдан кичкинадир эрк —
Бу ҳақ калом... Ўртанар дилим...
Эркисизликдан эрк кучсиздир деб
Рост айтмоққа айланмас тилим.

1996

* * *

Яшаб бўлмас, йўқ, бундан ортиқ!
Қайда қувонч? Қаерда орзу?
Мен — ғам учун беисбот мантиқ,
Мен — армонга энг гўзал мавзу.

Шеърни эса ёздим. Васият
Ҳар бир сўзга жойланди ўқдай.
Юрагимда шундай вазият —
Бу дунёга керагим йўқдай.

Умр эса кезар фаромуш.
Гуллар қани? Кулгилар қани?
Уни мендан айирди турмуш —
Эшигида қарол қилгани.

Қаро ер-ку, о, ҳамиша тахт,
Қучоғига маҳкам тортгани!..
Сўнги сатр келар бешафқат,
Аямасдан мени отгани.

Бу чин дамда қанча зил афсун —
Қандай фоже дамларга қолдим?
Кимнинг айби? Ахир, не учун
Кетмоқдаман умримдан олдин?

Замонанинг фикри зиёда,
Ечилмайди: макри — минг тугун.
Умрим менсиз қолди дунёда
Не учун?

Не учун?

Не учун?..

2007

Гарчи барча баргларим учган,
Гар тўфонда қомати долман:
Фақат, фақат – илдизни қучган –
Сукунатнинг олдида лолман.

2007

* * *

Кўшин каби довул бостирди –
Пароканда тўлғонмоқда боғ.
Дарахтларни эсдан оғдирди,
Чанг-тўзонли шиддат – беадоғ.

Кўр ҳаракат чопди суруниб –
Меваларни тўкди – увлади.
Бир тол – сўнгги онга урилиб –
Бор бўйича ерга кулади.

О! Илдизлар бор-ку!.. Хайрият!
Магар улар тутмаса маҳкам,
Баҳс тушарди қайси бир дарахт,
Бу ҳаволаб босган сел билан.

Боғдан қайга кетардим бу чоғ?
Юлинмоқда навдам-у баргим...
Мени тутиб турибди бироқ,
Ерга ботган илдизим – дардим.

Довул эса, кўксимга урар,
Пешонамга отар залворин.
Девор оша ҳилпираб борар
Чанг-тўзоннинг йиртиқ чалвори!

Шартми шунча синамоқ, тақдир,
Нечун чўчий телба шахдлардан?
Кўқарганман уриниб, ахир,
Ерга чўккан мангу дардлардан.

НОХУШ КУН

Фалакда рўй берди қандай ҳолиса,
Қайси кенгликларга юрагим боғлиқ? –
Қайси фазоларни айлаб андиша –
Менинг чап кўксимда қўзғолди оғриқ.
Қай фоже юлдузнинг учқуниман мен,
Қай юлдуз самодан ўзин ташлади?
Қай ўчган ёруғлик мушқулиман мен? –
Оғриқ миям бўйлаб тўлқин бошлади.
Қандай дунёларга боғлиқдир жисмим,
Қай юксак имога акс-у садоман,
Қайси пардаларда йўқолди измим? –
Тун-у кун инграган сўнгсиз сатоман.
Эҳтимол бу оғриқ – беадад соғинч –
Унут чексизликнинг интиқ мактуби.
Мени руҳ бўлгин деб олисдан ёқиш,
Интизор чақириниш – келгин, маҳбубим!
О, қандай гупирар томиримда қон!
О, ширин жонимни забт этди зугум!
Руҳ – аниқ – кўтарди вужудга исён,
Уни тилка-пора этмоқлик учун.
Нохуш кун! Хушлигинг бир менга аён!
Кўзимга кўрсатиб вайронлигимни,
Ёдимга туширдинг яна бу оқшом
Менинг бу дунёда меҳмонлигимни.

1996

* * *

Шу қум зарраси ҳам – дунёнинг акси,
Унда ҳам жо эрур фано ва бақо.
Қумнинг шамолдаги ноилож рақси
Нимани эслатди? Ўзимними ё?
Қисматнинг дастиди – ўжар гунгликда –
Қай буржда, эй зарра, этарсан сайр?
Жон ато бўлурми? Ёхуд қумликда
Дийдор кўришгунча хайрми?.. Хайр...
Бу тоғлар аҳдига қилмайди вафо,
Бу дарё кетади – соҳилни ташлаб...
Фақат қум зарраси унутмайди, о! –
Учар – аҳдимизни чангалда ушлаб.

1997

* * *

Қўлга ўргатилган бўри бу – кучук,
Қорни тўқ – сарқитнинг ҳар хили... Ялоқ...
Собиқ бўри, қани думингни учи,
Собиқ даҳшат, нега кесилган қулоқ?

Бўйнингда нишонлар – обрўйинг аъло,
Ўзлигидан кечган шунча азизми?
– Бўри! – деб чақирдим – қилмади парво,
Ит! – дедим... Қаради... Ишонасизми?

1995

* * *

Денгиз яна тўфон отди.
Тўфонда не жоним ботди?
Ким соҳилда ҳорғин ётди,
Денгизга кетган не кема?

Фарқ бўлган не – ёшлигимми?
Ё шеър билан дўстлигимми?..
Айтмай хайр-хўшлигини
Денгизга кетган не кема?

Соҳилдаман – ишонч отдим,
Қайгу отдим, қувонч отдим.
Изларидан қулоч отдим,
Денгизга кетган не кема?

Қайда кема? – корим бордир.
Келгунича зорим бордир.
Йўғим бордир, борим бордир...
Денгизга кетган не кема?

Сукунат танга тўлурму,
Соҳилда жоним сўлурму?
Ҳижрон ҳам мангу бўлурму –
Денгизга кетган не кема?

1996

* * *

Мангу арчазорнинг шундоқ четида,
Мангу яшилликдан тинглаб мангу куй,
Бир уйча яшарди тоғнинг бетиди...
Кўп бўлди, бормадим... Бормикан шу уй?
Менинг бир хаёлкаш дўстим қурганди –
Усмон келса, дея, чиқарар ҳордиқ...
Бир кеча у уйда даврон сургандим,
Бордай туйилганди дунёда борлиқ.
Гулхан теграсига дўстлар бўлиб жам,
Шодон чеҳраларда липиллаб шуъла,
Суҳбат қургандилар мастона, бекам,
Кимдир айтган эди бесўз ашула.
Даралар тун билан тўлган эди лим,
Чўққилар тутганди кифтин фалакка.
Бир четда фақат уй турган эди жим,
Ҳар бир лаҳзамизни тугиб юракка.
Бир дардда куйламоқ нақадар осон,
Эвоҳким, кўнгилда оғриқлар гужум.
Ўша уй бормикан?.. Жўнасам шу он,
Ичида – бекиниб – йиғламоқ учун?
Борсам, о, албатта ёқади чироқ,
Тоғлардан нарига ҳайдар ганимни.
Менинг ёшларимни артолмас, бироқ
Ҳеч кимга айтмайди йиғлаганимни.
Кетарда кўзимда порлайди ёлқин,
Уй эса хатарда қотади у дам:
– Мен-ку тоғлар билан Бойсунда қолдим,
Тоғларсиз қайларга кетди бу одам?
Оқибат умримда хувиллаган дашт –

Ёлғизлик! Руҳимга шамолнингдан қуй!
Кўнглимда тугамай худо берган гашт,
Бориб тўкилайин – бормикан шу уй?
Тоғлари қум бўлган дунга баҳсма-баҳс,
Қумдай эзилмасдан, ҳар қисматга шай –
Дўст қурган ул уйга етай-да, бесас
Деворига бир дам ҳорғин суянай...

1997

* * *

Дала-дашт бошида оташли замон –
Ташналик фасли-ю сомонлик рўзи...
Қирнинг этагида момо саратон
Қуюнни йигирар урчуқда – чўзиб.
Қузғундай ўлтирар қуёш елкамда,
Юрак ёрилдими, сўлга юз бурди?
Ёнаётган даврон, сенинг ўлкамда
Сендан ҳам кўпроқ мен оловда турдим.
Саксовул соясин билди бошпана,
Ҳатто шу илонлар мендан кўра қув.
Нажот сўрамадим сендан, замона,
Фақат сув сўрадим, бир пиёла сув.
Истиқболга қолар сендан қанча шон,
Илон ҳам керакми? Наҳот, илон ҳам...
Сувингни лабга ҳам теккизмай, ишон,
Илоннинг қошига қўйиб кетаман.

Аммо Аросатда даҳшатли сўроқ –
Гуноҳим доврўғи оламни тутди...
– Бу одам кўп яхши эди-ю, бироқ
Сув берган илони дунёни ютди.

1997

* * *

Туғилиш-у ўлим аро
Қисмат бизни кишанлади.
«Бу кишандан бўлдим жудо»,
Деса инсон – ишонмагин.

Бу дунёси беш кунликдир,
Олтинчиси – завол, завол.
Ўтар дунё, сенга қараб,
Оқибатни айтдим ҳалол.

Ҳалол айтдим – шаштим ичра
Йўқдир «оҳ»у «уҳ»им маним.
– Айт, бир кунда неча аср
Яшаш мумкин, руҳим маним?

1997

* * *

Қўшиққа кўчмаган одам одаммас.
Кўчадан бораман – қўшиқлар гавжум:
Бири – кўз ёш каби – янграйди бесас,
Бири – жонни ўртар сукутнинг авжи.
Бир қўшиқ – елкаси мункайган нидо,
Кўзлари чакнайди – бир қўшиқ – жасур.
Бир наво – пошшодир, бир садо – гадо,
Бир оҳанг – арузда, бир баёт – мансур!
Инсоният – маним қўшиқзоримсан!
Миллиард оҳангларда тентиган чолғу,
Менинг юрагимга тинмай урилсанг,
Куйламай бу юрак не қилсин, ёху!
Ёху!.. Куйламоқдан тўхтатдинг нечун?
Сен – кимсан? Қўшиққа айланмаган зот?
Сен қандай бечора – оҳангдан мархум?
Сен қандай руҳдирсан – ўлган бенажот?
Жаллодлик қилдингми, дорлик қилдингми,
Ёхуд адолатнинг буздинг тартибин? –
Шул сабаб қўшиққа торлик қилдингми,
Муסיқа тарк этди умринг таркибин?
Ўтган йўлларида хиралашар нур,
Ҳаёт салқи тортар, тўхтайди шамол.
Даҳшати шундаки, борасан мағрур –
Худди бу дунёнинг эгаси мисол.
Борасан – ҳаётнинг равиши қулай,
Сени ололмайди ҳеч ким ўртага –
Чунки одамизод куйлар пайдар-пай,
Турфа оҳангларда, турфа пардада!

Ҳаммани куйлатгим келди баробар,
Аммо бу фикрдан руҳим яхлади,
Қўшиқлар «уҳ» тортди бирдан саросар:
– Худо бир сақлади! Худо сақлади...

1997

* * *

Сочилган эмасдим,
Мудом тўп эдим.
Ўзимдан кўп эдим
Аммо, кўп эдим.

Дунё сўлганида,
Авжим бор эди.
Диллар баҳра олсин –
Мавжим бор эди.

Замон қуриганда,
Тошиб турганман –
Қўрқмай юрагимни
Очиб турганман.

Гарчи йиртиқ-ямоқ
Кавушли эдим,
Барча жим қотганда,
Товушли эдим.

Ўзимни унутиб,
Беҳуш куйладим –
Бировнинг дардидан
Кўпроқ сўйладим.

Ўзимдан ошдим мен,
Ўзимдан тошдим...
“Жувонмарг ўлар” деб
Рақиб фол очди.

Ажалми? Жонимни
Олар... Нечун баҳс!
... Авжларим ўлимга
Тегишли эмас.

2007

* * *

Кўп давр-у давронлар
Ўтди мендан ҳам,

Ўтган-кетганимга
Боққаним сари —

Қуёшим ботмаган
Туйилар баъзан,

Баъзида ҳеч қачон
Чиқмаган каби.

1996

* * *

Кумуш шудринг тўшалди тонгга,
Ер юзига —
жунжиккан ҳаво.
Қонли ҳасрат отди
осмонга —
қуёшининг пойига
дунё.

Кўкрагимдан
узилди юрак,
О, оғриқдан очилди
кўзим:

Қандай қилиб яшашим керак —
Тилларимдан узилмас сўзим.

1996

277

* * *

Мен охири ишондим,
Очилиб тўлмоғимга,
Кечишим – маст-у аласт,
Кўнглим – шароб – ишондим.
Мен охири ишондим,
Вақт етиб ўлмоғимга,
Оқибатим бир сиқим
Хоки туроб – ишондим.

Ишондим – адоғи йўқ
Дун беадад яралган –
Бу ишончдан руҳимнинг
Асослари тузилди.
Ишондим – оҳ, руҳимга
Илоҳ нури ўралган –
«Тангрим, ёлғизим...», дедим –
Кўз ёшларим тизилди...

Қаерда яшаяпман?
Кўзларим тиниб борар.
Қулоғимда жаранглар
Қай дунё овозлари?
Бир сиқим хоким – ернинг
Қаърига кириб борар,
Фалакка ботиб борар
Бир гала парвозларим.

2000

278

* * *

ЭСАГУШГАН ШЕЪРЛАР

Сен дединг: “Куз келди. Қарагин, хазон...”.
Мен эса уқтирдим: ”Бу қотган зиё,
Тунда ҳам нур ичра асрамоқчи жон,
Сезиб қаҳратоннинг шарпасин дунё”.

Сен дединг: “Бечора, қарагин, ёмғир...”.
Мен кулдим: “У менинг суюмли ошнам,
Тунги суҳбатларда босиғу оғир,
Кундузги сайрларда бебаҳо ҳамдам...”

Сен дединг: “Қарагин, чорбоғда туман,
Наҳот, туман билан қоласан танҳо –
Ёлғизликнинг иши қуламоқ тубан,
Совуқда дилдираб тентирамоқ ё...”

Мен кулдим: “Туманмас, танидим, булут.
Ахир, мен самонинг ерга энчиси.
Бу унинг қаршимда бахт каби дўниб,
Илҳом келмоқда деб турган элчиси!”

Туманли боғларга термулиб бирдан
Йиғладинг: “Наҳотки, куз келди?.. Хазон...”
Бир сўз бор баҳорни қайтарадиган,
Сенга айтолмайман, афсус, ҳеч қачон.

279

* * *

Тағқари чиқаман. Синар қатқалоқ.
Самоват зулматгоҳ. Ёғмоқда заҳар.
“Эрта кўришгунча хайр”, дейман, бироқ
Биламан, висол йўқ мангуга қадар.

Сирни бой бермоқлик – ожизнинг иши,
Овозим тиграмас, туришим ўктам.
Куламан. Негадир мақтайман қишни,
Овозим титрашин сезиб турсам ҳам.

Мунғайган елкангда рўмолинг оппоқ,
Хайрият, кўзингни кеча яширди.
Ёлғизим, аёзда қоляпсан, бироқ
Баҳорли йилларга сени топширдим.

Сенинг гуноҳинг йўқ. Сен бир фаришта.
Бир қошиқ қонимдан – гуноҳимдан кеч.
“Эрта кўришгунча хайр” дейишга
Ўзингни мажбур қил. “Тўхта”, дема ҳеч.

Қайдандир адашган бир тўлқин шамол
Манглайга сочингни юборар сочиб.
Кетсам – бир тўғри йўл топишим маҳол,
Қайтсам – ҳамма йўлнинг эшиги очиқ.

Ширин ўй оғудир айрилиқ они,
Танни бурдалайди бир ўксик алам.
“Эрта кўришгунча хайр...” дейсан, жоним,
Йиғлайсан – силкитган қўлларинг билан.

* * *

”Мени тинч қўй! Бор! Қабрга бор,
Деразадан боқмагин, арвоҳ.
Йўқлик қўйиб юбормас зинҳор,
Энди қайтиб келолмассан, оҳ...

Куйма! Мени севар бу одам,
Тун умримга тонлар тўшайди.
Рости, унга дил бердим мен ҳам,
Чунки сенга жуда ўхшайди,
Қара, сенга жуда ўхшайди”.

Аёл аста пардани тортар,
Тўшагида ухлар бир одам.
Арвоҳ тунга ўзини отар
Ва чирқираб йиғлайди бирдан.

Юзга босиб барги хазонни,
Хўнграб-хўнграб йиғлайди, ёҳу!..
Ғўлдирайди битта каломни:
“Ахир, менга ўхшамайди-ку!
Ахир, менга ўхшамайди-ку...”

* * *

Уйингизни топиб бормасин хатлар,
Ёмғирлар чертмасин деразангизни.
Сизга йўлдош бўлсин энг улкан дардлар,
Энг митти дардлар ҳам ўртасин сизни.

Сизни бўм-бўш хона ишга кузатсин,
Фақат стол суҳбат курсин сиз билан.
Тунлар кўрпангизни зулмат тузатсин,
Ўт билан яшаманг, яшанг муз билан.

Омадли йўлларнинг изини ташланг,
Омадсиз йўлларда юринг қоқилиб.
Мени соғингунча сиз шундай яшанг,
Мен шундай яшаяпман, сизни соғиниб...

1985

ЧЕ ГЕВАРА

Дуэлпараст қитъаларини
Қучган шўрлик дунёга боқиб,
Ёрит, дейман, зулмат қаърини,
Юрагимни тутаман ёқиб.

Қум соҳилда шовулар денгиз,
Қаерларга бошлайсан, шамол?
Менга қийин бўлади сенсиз,
Яхши қолгин, бахтиёр аёл!

Кемамизни суриб кетар ел,
Уни ютар денгиз тумани.
Сенга, азиз дунёга, Фидел,
Қолдираман озод Кубани.

Чангалзорнинг тепасига ой,
Аллақайдан чиқади балқиб.
Судралишиб, уст-бошлари лой,
Келмоқдалар қонхўрлар полки.

Ёнимдаги жасур ўғлоннинг
Қўксига ўқ бормоқда ботиб.
Бу хўрланган дунёга шонли –
Жасоратни қиламан тортиқ.

Ярадорман – ётибман беҳуш,
Боқолмасдан ёруғ оламга.
Жаллод етар – жилмаяр нохуш,
Наганини тирар чаккамга.

Ёмғирлардан кўпчиган тупроқ,
Жирканмасдан ичар қонимни.
Она дунё, кун кўргин порлоқ,
Бахш этарман сенга жонимни.

Кўпайди-ку, ахир, бағрингда,
Бир толами, ним тола зиё...
Яна нима берайин сенга,
Озодликни суйдирган Дунё?

1978

ЧУМОЛИ ҲАҚИДА НУТҚ

“Меҳнаткаш” деб олганинг унвон,
Шоирларнинг ғариб хаёли.
Менинг эса, азалдан аён
Нафратим бор сенга, чумоли.

Фивирлайсан, терга ботасан... —
Тирикчилик солмас не кўйга?
Нима бўлса уйга торгасан,
Уйга... Уйга... Қоронғу уйга!

Бошинг узра баҳор куёши
Таратади бир ипак зиё.
Ҳашоратлар ичра сен — тоши,
Баҳорга ҳам боқмайсан қиё.

Уйга... Уйга... Тинмайсан бирпас,
Югурасан... Сенингча, юҳо,
Оғиз қалбни очиш учунмас,
Овқат учун яралган гўё.

Уйга... Уйга... Жавдирар кўзинг,
Уйингда-чи чириб ётар дон.
Хаёлингда ўзинг, бир ўзинг,
Ютмоқчисан дунёни тамом.

“А” дедингми, токи “Ҳ” гача
Ошкор айтмоқ замони етди.
Биз ҳаммани таниб бўлгунча
Чумолилар кўпайиб кетди.

Чорсуни-ку қўйинг (у — бозор,
Ўйнар савдо ашуласига),

Норбой? - Қандай йигит еди у Норбой?
Йўқ, у чекинмади имондан тониб:
– Сиз Ватан хоини экансиз, бобой, –
Деганди ғазабдан кўзлари ёниб.

Чол ғамгин кулганди. Кетганди ўғлон,
Хувуллаб қолганди Бойсун боғлари...

Моможон, қийналиб ўйлайман – ёмон
Дилларни тарк этса уруш доғлари.

Номаълум аскарнинг мазори. Мана,
Гул қўйдим. Бир умр ҳурматим унга.
”Унутдинг”, деб, момо, қилманг кўп таъна,
Сизнинг қабрингиз ҳам, биламан, шунда.

1975

САМАРҚАНД БЎЙЛАБ ТУНГИ САЙР

Хуршид Давронга

Кўчаларингни кезаман.
Саройларингда
базмлар тинган.
Гумбазларинг
қайси момоннинг
тўлиққан кўкраги –
Кимни соғинар бу кўкраклар
сутга тўлиб?

Осмон,
қўлинг бўлса,
чангаллаб кўр-чи,
Нималар деб шовулла
панжаларинг орасидан
оқадиган сут?

Мен эса,
тамшаниб нидо қиламан:
– Самарқанд, илдизинг қаерда?

Кечангни чироқлар парчалаб ташлаган,
Тун билан нур ўртасида
узун арвоқлар,
Миноралар кетиб борар
келажак сари.

Баъзан
ойга боқиб тўхтаб
қолишар
(Азон саси урулдими қулоқларига?)

Зиналарингдан
чопонига ўралган
сўфи эмас,
Мен ўрлаб бораяпман
кўнгил тоқига
Ва ерга боқиб нотинч шивирлайман:
– Самарқанд, илдизинг қаерда?

Мадор бўлгин энди умидларимга,
Менинг тўрт минг йиллик боғим!
Бир япрогингман –
йўқотгим келмайди
илдизларимни.

Ана, осмоннинг қурбони, шаҳид расадхона...
Ана, тарихнинг кўмилган бешиги – Афросиёб...
Неча аср бўлди ўшанга?
Тупроқ, қани, ёрил!...
– Самарқанд, илдизинг қаерда?

Юлдузлар орасида келажак йўли.
Замон поездини,
қалбим, ҳормай торт!
Умид вагонига
боболар руҳини,
қайғу-аламини,
шавкат-шонини,
ушалмаган орзусини орт!
Бу кимлар?
Қайдаман,
Регистон, сенми?
Нечун сенга келсам,
кўксимни тўлдирар жумлаи жаҳон?
Балки анов мовий гумбаз тагида ётган
Буюк Темур
армонининг
шамолидир бу?

Ер қаъридан эса тинмай овозлар таралар:
– Мен! – дейди (Спитамен, сенми?),
– Мен! – дейди (Улуғбек, сенми?),
– Биз! – дейди гувуллаб бир лашкар –
келажакка эргашиб келар
сарбадорлар.
– Самарқанд, илдизинг...
Савол ортиқча!

Теграмда
мен билан ўйланиб,
мен билан қийналиб,
Илдизга айланиб борар бир кеча.

1981

* * *

Қақнус, сенинг учишинг баланд,
Қанотингда асрлар юки.
Бир кун сенга бермайдими панд,
Патингдаги замонлар юқи?

Саволимга куласан, эй, қуш,
Сайрашингда мангу тантана.
Ва гуруллаб ёнасан туйқус —
Тирилсан муз кулдан яна.

Сен-чи, нега зим-зим титрайсан,
Чорлайсанми муз бўл деб юрак?
Туғилмоқни билдим — қўрқмайман,
Туғилиш — бу ёнмоқлик, демак.

1981

ДОВУЛ

Нега ғазабланар бу довул — бадбахт,
Шиддат лашкарини шаҳарга ташлар?
Илдизин суғуриб югурар дарахт,
Кўчалар лентадай ҳилпирай бошлар.

Телба югураман мен довул аро,
Шуурим титилар, дилим поради...
Қарайман — ёвузлик турар бепарво,
Қарайман — яхшилик учиб борадир.

1982

292

ВАН ГОГ ҲАҚИДА ҲИКОЯ

Ташқарига қара,
“севаман” деб шивирлар қуёш нурлари
япроқлар қулоғига.
(Ичкарида хотининг тақдирини қаргар).
Ташқарига қара,
ҳовлида кезиб юрибди баҳор ва чумчуқлар.
(Ичкарида — стол устиди хат:
“Олган қарзингизни тўлаб қўйсангиз!”).
Ташқарига қара,
Баҳор ҳавосига юзини босиб,
беланчак учмоқда эрка майсалар.
(Ичкарида мувозанатини йўқотгандай қийшайиб
турар,
уч қишдан омон қолган меҳнаткаш ботинканг).
Ташқарига қара,
ташқарига!..
(Ичкарини елканг билан ҳам кўрасан...).

1977

293

БОЙСУН ҚИРЛАРИДА...

*Бу шеър синфдошим Қаюмнинг хотирасига бағишланади.
Қаюм иккаламиз мактаб саҳнасида қўшиқ айтардик.*

Бойсун қирларида бир ўзим кездим.
Куз эди. Даралар туманни қучган.
Аввал эшитгандим, ушбу дам сездим –
Менинг бир дўстимнинг чироғи ўчган.

Осмонга тикилдим хаёлим оғиб –
Бир парчаси булут, бир парчаси кўк...
Вақт деган шунча тез кетдими оқиб,
Менинг ёнимда ҳам энди биров йўқ.

Тошларга термилдим юрагим тўлиб,
Йўқ, улар дардини менга айтмайди.
Ҳатто, хўв, газзага бир лаҳза қўниб,
Илкис учиб кетган қушлар қайтмайди.

Дўстим, қай қўшиқни айтмоқчи эдик?
Саволим тинглар-у сесканмас замин...
Мен куйлай бошладим ногоҳ туриб тик,
Ўзимнинг дардим-у дўстимнинг ғамин.

Елкамга оҳиста кафтин қўйди тун.
Ўйладим: куйламоқ тобора қийин –
Мен бугун куйладим иккимиз учун...
Эртага... Индинга... Кейин-чи?... Кейин...

Бойсун қирларида бир ўзим кездим...

1978

* * *

Унинг қўллари қалтираб пул санайди,
ёлғон гапиради лаблари,
оёғи фақат бозорга боради,
бозордан – уйга...

Бегона ёстиқда
бегона хотиннинг
қўнғир-қўнғир сочлари ёнида ётади,
устарада қирилган
тап-тақир боши.

Кўзлари фақат “ўзидан катта”ни танийди,
“ўзидан катта”нинг машинасини,
бола-чақасини,
қариндош-уруғини,
ҳатто кучугини...

Бели ҳам ғаройиб –
унинг овози майин тортса,
биров билан суҳбатда –
букилгани-букилган.
Кўкраги белидан ҳам ўтади –
хўжаси мағрур бош силкиса
бировнинг саломига,

шундай кериладики,
шундай кериладики,
кўринмай кетади
устарада қирилган тап-тақир бош
ва бошнинг устидаги
юз сўмлик дўппи.

Кўкрагида бўлса юраги...
Юраги...
Юраги... Қайда?

Ҳукмингга бош эгиб турибман-ку жим,
Қайси айбим учун этмайсан карам?..
Худойим, мен сенга нима қилгандим,
Нечун ҳурмат қилар мени бу одам?

1979

ХАСИС

Кузнинг сўнги куни.
Ерга етар-етмас
эриб кетар илк қор учқунлари.
Хазон қорая бошлаган.
Одам деразадан қараб турибди.
999 ёшдан
364 кун ошган қарға
ёнғоқ кўмаяпти эртаси учун.
Боғнинг кўнгли баттар сиқилар
қарғага қараб.
Қор учқунлари тезлашар –
осмон бисотини тўкади ерга.
Хафа бўлади деразадан боқиб турган одам:
“Нега меники эмас ҳамма қор?”
У кафтини тутади олам узра,
кафтида эримас
қор учқунлари...

1981

АРМОНСИЗ ОДАМ ҲАҚИДА ҲИКОЯ

Баҳор келса,
Подачи Болта
Сигирлар еб кетмасин деб,
Илк бойчечак бошида ўлтираркан,
Самарқандни бир кўрмоқни истаиди.

(Узоқда суворийлар уфққа от кўяр).

Ёз келганда,
Подачи Болта
“Оши ҳалол”ини йиғиб қайтаркан
Қишлоқ кўчасида номошом чоғи,
Самарқандни бир кўрсам деб хаёл суради.

(Узоқда паравоз кимнидир чорлар).

Кузак келса,
Подачи Болта
Ҳувиллаб кенгайган дала қаршисида
Қанотсиз қуш каби қайғули турар
Ва ҳасрат билан
“Самарқандни бир кўрсам” деб
пичирлайди.

Қиш келганда,
Подачи Болта
Эрта туққан шошқалоқ сигирининг
Бузоғини олиб кираркан иссиқ уйга,
Юлдузлар чарсиллаган осмонга боқиб,
“Самарқандни бир кўрсам” деб хўрсинади.

(Юлдузлар аро ракеталар милтиллар)

Яқинда,
Яна бир баҳор келганда,
Бутун қишлоқ иззат билан кузатди
Подачи Болтани
сўнгги манзилга.

Халққа хизмат қилди
Подачи Болта,
Бу ёруғ дунёдан армонсиз кетди...

(Балки,
“ишли одам –
қўли тегмас” деб,
Самарқанднинг ўзи
келиб-кетгандир
Подачи Болтанинг қошига).

1975

ҚИШКИ ҲИКОЯ

У – мерган. Ўлжасини
Қийнамайди ҳеч қачон.
(Ангиллаб бир сакрар-у
Она бўри берар жон).
У – чаққон. Ҳар юмушни
Бажаради шитобда.
(Тўртта бўриваччани
Лаҳзада жойлар қопга).
Кейин қурбон терисин
Шилади, бермай азоб.
(Қотиллик чўзилади,
Тўлғонади фақат қоп).

Ҳар йил қайтар шу ҳолат,
У ҳар йил овга чиқар:
Келтириб шўрликларни
Бир қаро уйга тиқар.
Очликдан танлар музлаб,
Фурур бўлганда унут,
Бўриваччаларга у
Эркалаб ичираб сут.
Фожеанинг ислари
Турса ҳамки димоғда,
(Очлик-да!) сут ютишар,
Кўзлар ёнар чироғдай.
Овчи энди гўшт тутиб,
Суяди – сўзлар майин.
Онасин унутишар
Шўрликлар тўйган сайин.

Емишлар мўл, сеҳрли,
Кунлар ўтади равон.
Бўричаларни сийлар –
Хўжайин кўп меҳрибон.
Оқибатни билади –
Йиртқичлар ҳам тош эмас.
Хўжайин қўлин ялаб,
Суйкалишар басма-бас.

Йил ўтар... Сайрга чиққан
Келинлардай тизилиб,
Гул либосли дарахтлар
Боққанида сузилиб,
Шамолларга, Оламга
Очганда кўнгил сирин –
Овчи етаклаб чиқар
Боққа бўрининг бирин.
Бўри – беғам садоқат –
Эркаланар лорсиллаб...
Титилиб кетар сукут,
Ўқ янграйди қарсиллаб.
Боғлар сесканиб тушар,
Боғлар йиғлашга тайёр.
Очилишдан бир тўхтар,
Кўзин чирт юмар баҳор.
Қийналиб ўтади вақт,
Аланглайди: у – жинни.
Вақтни бўлак-бўлаклар
Ўқ... Икки... Уч... Тўрт... Жимлик...
Бу ногоҳ хиёнатдан
Умр қотса ҳам таққа,
“Наҳот?..” – сўнг бор тўрт жуфт кўз
Савол отар фалакка.

Бўриларнинг терисин
Овчи қуриитар дорда.

Сўнг элтиб топширади
Қишлоқдаги омборга.
У пул санайди узоқ,
Пичирлайди лаблари.
Теваракка таралар
Юрагининг зарблари...
Пешонаси тиришиб
Унга жирканиб боқар,
Червонни худо билган
Омборчи Хол — пулбоқар.

Ҳар йил шу фоже қайтар...
Аммо биламан аён,
Бир бўри туғилади —
У унутмас ҳеч қачон
Ўлим талвасасида
Онасининг улушин.
Яшар совуқ ғазабдан
Титраб, қақшаб, қунишиб.
Семирмас, ликилламас,
Боқмас кўзини сузиб...
У қотил кекирдагин
Бир кун ташлайди узиб!

Янги қабр бошида —
Эскидан қолган одат —
Биров сўрар: “Бу одам
Қандай эди, жамоат?”
“Яхши эди...” Марҳумга
Эзгулик раво, майли...
Бўрини эса ҳамма
Тушунади... Сўкмайди.

1981

ШАХМАТ ҲАҚИДА ШЕЪР

Пиёдалар, филлар, руҳлар,
Аввал сиз билан гаплашамиз.
Чунки сиз ўласиз...
Шоҳ ҳақида кейин...
Шеър бошланди!

Пиёда олдинга интилар,
Пиёда ҳеч қачон чўкмас тиз.
Пиёда ўқ ейди, йиқилар...
Айтдим-ку, ўласиз, ўласиз!

Майдонда фил жавлон уради,
Излайди ғолиблик йўлини.
Шоҳ учун ўлимга юради —
Таслим деб кўтармас қўлини.

Не учун жангдасан, нодон руҳ,
Не учун курашиб-тўласан?
Ортингдан изғийди хоин ўқ,
Ўласан, барибир ўласан.

Подшоҳнинг ўнг қўли, эй, вазир,
Сен ўзинг лашкарга саркарда.
Бекорга излама зўр тадбир,
Барибир минг яра бу танда...

Айтдим-ку, ҳаммангиз ўласиз,
Подшоҳнинг амрига тикиб жон!
Балки у қудратли шоҳингиз
Хун олар ёвлардан беомон?

Пиёдалар, филлар, руҳлар,
Сиз ўлдингиз.
Шоҳ эса...

Шоҳ эса имиллар тахтида,
Тополмас нажотнинг йўлини.
Шоҳ эса қайтади аҳдидан,
Қўлини кўтарар, қўлини!

Руҳ ўлди, фил ўлди, пиёда
Кўксини чангаллаб йиқилган...
Подшоҳнинг кўшида хиёнат:
Оқ байроқ — чоҳ байроқ тикилган.

Пиёдалар, филлар, руҳлар,
Сиз ёдимизда мангу қоласиз!
Шоҳ эса...
Шоҳ ҳақида кейин гаплашамиз.

Шеър давом этади!

.....
.....

1979

* * *

Гуллар ҳидин уфурар,
Шамол ўйнайди даштда.
Пешонангда — юлдуз бор,
Исминг бор — Юлдузқашқа.
Оёғинг узун-узун,
Қизниқайда белларинг.
Елда танинг дириллар —
Ингичкадир феълларинг.
Ҳали темир сўлиқлар
Лабларингни йиртмаган,
Ҳали михлар жизиллаб
Туёғингга кирмаган.
Бесабр шиддат кўзғар
Даштларнинг чексизлиги.
Кишнайсан, ўйноқлайсан —
Билмайсан эркисизликни.

Ҳавода нима учди? —
Шувуллаб кетди бу он.
Бўйнингга нима тушди —
Илонми, ёки арқон?
Ўзингни ҳар ён отма,
Кўникавер, жонивор,
Юлдузни кўкдан узар
Тулпор бўласан, тулпор!
Арқон қилдан тўқилган,
Унга кетмайди шерлик...
Баданинг бир сесканди —
Сағрингга тушди терлик.

Аччиқ нола қилмагин,
Кўникавер, жонивор,
Барча отлардан ўзар
Тулпор бўласан, тулпор!
Икки ёнингда бу дам
Икки соя узанди —
Бағринга муздай теккан
Узангидир, узанги.
Эрка-эрка алдоққа
Кўникавер, жонивор,
Ҳеч кимга улоқ бермас
Бало бўласан, тулпор...

Уфқ бирдан “қарс” этди,
Бостириб кирди даштга.
Олам энди тор бўлди —
Кўниккин, Юлдузқашқа.
Тишларинг зирқиради,
Оғзинга тушди буров.
Юлдузқашқа, лол бўлма,
Энг даҳшати шу — жилов.
Одамлар ҳеч бир отни
Тулпор этмас, қилмай хор.
Энди жилов қайга бурса,
Кетаверасан, тулпор...

1981

* * *

Ёлғизлик ортимдан хувиллаб қувди,
Токи йиқилгунча югурдим бетин...
Бир аёл туфлимнинг лойини ювди —
Унга “севаман” деб айтмаган эдим.

Қисмат масхаралаб бизни олганди,
Танҳолик кечасин тор қучоғига.
Билмадим, қай маҳал аёл уйғонди,
Туфли ювмоқликнинг иштиёқида.

Асли масхаралаш қисмат матлаби,
Аммо ҳайрат ичра гангиди хиёл:
Қувониб (масалан, гул терган каби)
Туфли ювар экан тунда бир аёл.

Менга кўзи тушиб аёл қизарди,
Уялди — қўллари тушди шалвираб.
Энди у қаршимда йиғлаб турарди,
Ёмғир қўйнидаги баргдай қалтираб.

Қўймоғим шарт эди бир жасур қадам —
Қулаб танҳоликнинг ғариб аршидан.
Чўчидим мен — меҳр кўрмаган одам,
Севги туфли ювиб чиқса қаршимдан.

Кетдим... Ёмғирдаин ўтдим-у кетдим.
Минг аср танҳолик кечди бошимдан.
Минг аср ораб қайтадан етдим,
Ўша ёлғиз қолган аёл қошига.

У менга бахт берди осмондай улкан,
Мен-чи?... Мен қоврилдим бахтнинг доғида...
Бедорман-у нечун уйғонолмайман
Туфли ювмоқликнинг иштиёқида.

1981

* * *

Туни бўйи бедорлигинг
Қандай бахт-эй,
Қандай бахт!
Шохларингда қушлар ухлар
Хей, дарахт-эй,
Хей, дарахт.

Шамолларга шивирлайсан
Оҳиста-эй,
Оҳиста.
Сенга юлдуз кулиб боқар
Олисдан-эй,
Олисдан.

Қушлар жумла жаҳонники,
Отса тонг-эй,
Отса тонг.
Фақат сенга ишонишар
Келса шом-эй,
Келса шом.

Шохларингда қушлар ухлар
Тинчгина-эй,
Тинчгина.
Кеча — улкан. Қушлар эса
Кичкина-эй,
Кичкина.

1981

309

* * *

...Шамол ҳам ҳеч нени ўзгарта олмас,
Оғир дарпардага энмагай титроқ.
Бу уйнинг танига сингиган бесас,
Зил тошлик уйғоқдир, зил тошлик уйғоқ.

...Офтоб ҳам ҳеч нени ўзгарта олмас,
Дилларнинг теграси ҳавомас, девор.
Оғир “уф”лар аро кўтаради баҳс —
Ҳорғинлик бедордир, ҳорғинлик бекор.

...Кулгу ҳам ҳеч нени ўзгарта олмас,
Азадаги каби иши хижолат.
Бунда — жон ичида кезган бенафас
Ҳасрат ижобатдир, ҳасрат ижобат.

...Ҳеч ким ҳеч нарсани ўзгарта олмас —
Узлагнинг сўнгига севги етгандир.
Бу уйга шошилиб кирган-у ҳавас,
Тақдир ташқарида қолиб кетгандир.

1991

* * *

Жонда қотди диққинафаслик —
Чорасизлик руҳим ичра зич.
Гўё тақдир кўтариб дастин
Бошим узра
Кезинар нотинч.
Гўё қотил тиф аврашида
Эсим оғиб,
Турибман тикка.
Кўкда ўлган қушнинг ёшидай
“Оҳ”им учар чексиз бўшлиқда.
Гўё кетган шомон лаҳзалар,
Гўё ғусса фасли етгандай.
Юрагимга соймай ларзалар
Тангрим мени ташлаб кетгандай.
Қадам қўйсам — қочади уфқ,
Айтган сўзим — баҳсли, гумонли...
Чарчадимми кўнглимни ювиб,
Кўтаролмай дилдан туманни.
Кечалардан бедор ўтаман,
Чорасизлик руҳим ичра зич.
Мен, билмайман, кимни кутаман —
Дунё соғинч...
Даҳшатли соғинч...

1992

“ЎЗГИ БОҒ”ДАН

* * *

Тушунтир, қай ўчмас гулханда қолдим,
Ҳам руҳда қолдим-у, ҳам танда қолдим,
Ўзин ўтга отган чаманда қолдим —
Дилим ҳам қақроқдир, тилим ҳам қақроқ.

Дўст, қуйгин, қадаҳга шароблар тўлдир,
Бул ғамгин ҳолатга шитоблар тўлдир,
Дунёга бу кеча жавоблар тўлдир —
Ғарчи жавоблари йироқдир, йироқ.

Дил келсин... Дил бугун нажотдир бизга,
Дунё ҳам бир кеча озоддир бизга,
Бул ёз ҳам уч ойлик работдир бизга —
Етти қават кўкдан порлайди чироқ.

Тўхта! Боғ ичида бир олма тушди,
О, дилим тун ичра бир ҳолга тушди,
Бир неъмат шу лаҳза заволга тушди,
Яшнаган ёзда ҳам сўроқ бесаноқ.

О, мудом талабдан мен талабдирман,
Ёз ўзга, мен ўзга бир тарафдирман,
Кузга кетар бўлса, мен сабабдирман —
Чунки кажрафторнинг топгани — фироқ.

* * *

Ёзга чорбоғлари
Исён этмоқда,
Шохга япроқлари
Исён этмоқда.

Бу дарахт нақадар
Яшил-у хуррам,
Сезмас — бутоқлари
Исён этмоқда.

Ёзнинг кучоғида
Анҳорлар оқди —
Сокин қирғоқлари
Исён этмоқда.

Осмонда қуёш бор
Зиёбахш, аммо
Бу дил чироқлари
Исён этмоқда.

Оллоҳдан ўзга бу
Исённи кўрмас —
Ҳақнинг Широқлари
Исён этмоқда.

Ўзинг сукунат-у
Ўзинг исёнсан —
Оллоҳ, сўроқларинг
Исён этмоқда.

* * *

Ёз, қара осмонинг бунча серюлдуз,
Битгаси пориллар, битгаси ўчар.
Қоронғу кечада дилда кундузлик,
Руҳимга бир енгил шамоллик кўчар.
Аста титранурман, аста учаман —
Чинор баргларида бирпас олгум тин.

Кейин баргдан баргга ўйнаб кўчаман,
Ёзги сархушликда шамоллигим чин.

Аммо осмон...

Осмон — кўксимда гулу!

Бу дунё тўлғона тўлғонсиз қолди:

Юлдузлар тарафга учсамми, ёху! —

Қалб — осмон ораси тўғонсиз қолди.

На булут, на туман... Қоронғу — ипак...

Сезяпман, жоним ёз, йўлларинг майин.

Учсам — йўлларингда толмагай юрак,

Тангрининг қошига етмоғим тайин.

* * *

Инъом этиб бор неъматини,
Боғдан чиқди Ҳотамитой — ёз.
Хаёлланиб — мурувватини
Рад этгандай бу дунё нохос.

Кўчаларнинг асфальт бағрида
Сароб бунёд этолмай — пурғам,
Оташ юкин ташлаб сағрига,
У ўлтирди қирғоқда бир дам.

Сурон солиб шўнғимади у
Сувнинг тиниқ баданларига.
Ўз ҳолига боқди серқайғу —
Ўчаётган гулханларига.

(Мен ҳам ўша қирғоқда эдим,
Ачинсам-да ёзнинг ҳолига,
Фамда эдим, чарчоқда эдим,
Боролмадим унинг ёнига.

Тунда сувнинг нотинч мавжлари
Юрагимга урилди нохос...)
Борса-келмас хотима сари,
Наҳот, шу тун кетиб қолдинг, ёз?

1992

“КУЗГИ БОҒ” ДАН

* * *

Чорбоғлардан бир “оҳ”

Сўраб келдим мен.

Хазонрездан Оллоҳ

Сўраб келдим мен.

Оллоҳим, йўқликда

Чегара борми? —

Жавобга бир гувоҳ

Сўраб келдим мен.

Сенга етмоқликка

Умрим етгайми? —

Шафқатли бир нигоҳ

Сўраб келдим мен.

Борманми оламда,

Йўқманми, Тангрим? —

Шу саволни ногоҳ

Сўраб келдим мен.

Барча зиндонларни

Кўрдим — Озодлик,

Озод бўлай, бир чоҳ

Сўраб келдим мен.

Сен қайга борасан,

Сарғайган япроқ? —

Сендан шу роҳингни

Сўраб келдим мен.

* * *

Ёмғир ёғди кўнглимга,
Хазон ёшимга тушди.
Етгандайман сўнгимга —
Боғимни кузак кучди.

Ғуссаман... Куз, ўлдирдинг —
Жондан ўтасан оғир.
Барглар учади жим-жим,
Дилга ёғади ёмғир.

Изғириннинг дастида
Япроқдирман эҳтимол.
Барг-у ёмғир остида
Тупроқдирман эҳтимол...

* * *

Бу кузги оламга фалақдан боқдим:
Замин — улкан юлдуз, туриши — ғусса.
Зангор ҳаволарда тирмалаб бағрин,
Айниқса, хазонлар сачратиб учса...

Кузакка қаро ер тагидан боқдим:
Бир барги қанчалар дил ўртар ситам...
Ерни титратмасдан йиғладим сим-сим,
Ё Раҳмон! Тирилгим келмади ҳеч ҳам...

* * *

Сўз — кўнгилда,
Кўз — кўнгилда,
Кўнгилда — осмон.

Мунг — кўнгилда,
Йўл — кўнгилда,
Кўнгилда — армон.

Бир камол бор,
Бир завол бор —
Бир жамол бордир.

Бир ибтидо,
Бир интиҳо —
Бир жаҳон бордир.

Мангу кузак
Аро қолган
Ҳаётим сенда.

Бўғизимда
Бўғизланган
Баётим сенда.

Сўз — кўнгилда,
Кўз — кўнгилда,
Кўнгил — чексизлик.

Тангрим, келгин,
Ўлдирмасдан
Мени сенсизлик...

ВИДОЛАШУВ

Майса, раҳмат,
ўсишни эслатиб турдинг.
Куш, раҳмат,
учишни эслатиб турдинг.

Осмон, раҳмат,
юксакликка чорладинг.
Ижод, раҳмат,
юрликка чорладинг.

Она, раҳмат,
дунёмни меҳр этдинг.
Илҳом, раҳмат,
оламни сеҳр этдинг.

Ҳаёт, раҳмат,
азобга ўргатдинг.
Севги, раҳмат,
саробга ўргатдинг.

Соғинч, раҳмат,
қанчалар сўлдирдинг.
Умр, раҳмат,
ўлимга кўндирдинг...

2008

МУНДАРИЖА

“Елади бедов қисмат...”5

Кўнглим боғлари

“Юрак тортилди таранг...”.....6
“Бу дунёнинг боғларида...”.....7
“Дунёда айланар иш...”.....9
“Баҳор кунларининг сўзлари тоза...”.....10
“Шох отиб таралди сувлар далага...”.....11
“Чорбоғни қийнади довул бу кеча”.....12
“Сувланган боғчада майсалар кўм-кўк...”.....14
“Тошкентнинг кенг бошидан”.....15
“Бу тонгнинг салқини...”.....16
“Шамол мажнунтолда чалар арғанун...”.....17
Анҳор бўйлаб сайр.....19
Оқшом.....20
“Эртага куз келар аниқ...”.....21
Сентябрь.....22
“Кузак етди...”.....23
“Ям-яшил боғ ичра...”.....24
“Уззукун ёмғир...”.....26
“Қандай соз, кун ёзилди...”.....27
“Анҳорнинг ранги – синиқ...”.....28
Октябрь.....29
Хазонрез.....30
“Чорбоғнинг қучоғида...”.....31

“Хазонли боғларнинг адоғи йўқдир...”	32
“Ҳаво майинлашди...”	33
“Менинг кеч кузак куним...”	34
“Узун ёмғир ёғди...”	35
“Кузак...”	36
“Худойим...”	37
“Совуқ тегиб ўтди...”	38
Кеч куз	39
Бойсунда куз	40
“Не кечди...”	41
“Олча – шафақранг...”	42
“Ёмғир торларини тун бўйи чалди...”	43
“Кундуз... Кеча...”	44
Барглар ёдимга тушди	45
“Ёмғир кечиб келар...”	46
“Жоним зулмат ичра...”	47
“Тийрамоҳ бу оқшом май ичди...”	48
“Ноябрь қаерда...”	49
“Менсизлик бу боғнинг кузлари – ёвуз...”	51
“Куз шамоли қоқди майин...”	52
“Чин хазонрез...”	53
“Кузги шаҳар чорбоғларин...”	54
“Дарз кетади...”	55
“Мен қувониб гул узатгандим...”	56
“Баланд тоғларга тушди қор...”	57
“Неча кунки тузалмайди...”	58
“Етдимми сўнгимга...”	59
“Кундуз-кундуз қордир...”	60
“Қишнинг илдам шоми бирпасда тушди...”	61
Декабрь	62
“Сирғанади музда шўх шамол...”	63
Қорнинг ёғишини тасвирлашга уч уриниш	64
“Омон қолдирмайди бошпанасизларни...”	67
Қиш	68
Қишдаги соғинч	69
“Эркин-эркин ёғди қор...”	70

Қишда ёзилган хат	70
Қишда дарахтга ёзилган шеър	71
Март	72
“Шамол сочларида майсанинг бўйи”	73
“Бу нафасдан қўрқма, “томоғим...”	74
“Қандай атир бўю...”	75
Бойсунда туман	76
“Қатор-қатор гуллади...”	79
“Кунлар – илиқ...”	80
“Боққа баҳор қайтар...”	82
Май. Ёмғир	84
Жавзода юз берган бир бахт хусусида	85

Соғинч йўли

“Юракда узун оғриқ...”	86
“Эй, ўзини ишга берган...”	87
“Ҳар лаҳза...”	88
“Умр шомга етиб келган чоғ...”	89
Суратингни чизиш	90
“Бу хазон дам теграмни...”	91
“Айрилиқхоним...”	92
“Йўқ, жон каби менга кераксан...”	94
Тунги баллада	94
“Кўнглим бир балони сезиб юрибди...”	95
“Қандай доvon...”	96
“Кўнглим қолди сендан...”	98
“Ҳар лаҳзам...”	100
“Мен сени олисдан севиб яшадим...”	101
“Умримнинг ҳар турфа фаслларида...”	102
“Энди тун бўлмайди...”	104
“Дардинг мени еди...”	105
“Иккимиз ўртандик...”	106
Ғамингда тўлғондим	107
“Маним ёмғирпараст севгилим...”	108

“Йўлларни танитай тунда бораман...”	109
“Сен – чоғир...”	109
“Ярақлаб очилди ёвуз туманлар...”	110
“Севишингни сезди ёмғир...”	112
“Юрагимга ботди беогоҳ...”	113
“Соғинч йўли – қоронғу...”	114
“Сен келмадинг...”	115
Айрилиқнинг ғуссаси.....	116
“Товуш ҳам, юрак ҳам сенга етмагай...”	118
“Унсиз фарёдимда-о, фақат сен бор...”	119
“Қизгин ҳаётимда...”	120
“Албатта, албатта, унутмоқ лозим...”	122
“Туну кунни тўзғиб кучди...”	123
“Атрофимда дунё ваҳшат солар...”	124
“Сенсиз...”	125
“Ғамингда юрагим шомдай қорайди...”	126
“Дардларингнинг тошқинлари...”	127
“Булуллар қоп-қора...”	127
“Узоқ яшайпти бу баҳор...”	128
“На нозик кашфиёт билан яралмиш...”	129
“Яна бир умрни яшадим...”	130
“Қўлимга қўлинг тегди...”	131
“Ярақлади бу дунё...”	131
“Ойдан омон қолган...”	132
“Жиҳозлар қалашган...”	133
“Оёғи узулган уйингнинг...”	134
“Сочилди оппоқ қор устига барглар...”	135
“Қаерларда эдингиз...”	136
“Дунёнгда боряпман соғинчга тўлиб...”	137
“Жонни қайга кўяй...”	138
“Севги тўфониди...”	139
“Нақд – пулдорники”	140
“Ваъда бер...”	142
“Дўстлар даврасини қиздирди шароб...”	143
“Тун илиқ...”	144
Севги. Интиҳо.....	145

Муҳаббат интиҳосидан сўнг.....	146
“Бахтинг – тушга югурди...”	148
“Дилни ойдаи айландинг...”	150
“Еру осмон кўл бўлди-ё...”	151
“Кўксимдан босди-бедод...”	152
“Ниманинг бўйи бу...”	153

Сени танимоқ дарди

“Шеърданми? Ҳеч нарса...”	154
“Баҳор етди ҳар бир гиёҳга...”	155
“Кўнглимга оромли бир салқин туши...”	156
“Томчида дунёдан улкан кўл кўрдим...”	158
“Фалак, сенинг қўлингга қумман...”	159
“Йиқилди дунёнинг суянчиқлари...”	159
“Ой чиқди...”	160
“Худойим, қоврилдим...”	161
“Учдим парвардигор этганда карам...”	162
“Дил уйғонар...”	163
“Терак тинч шовуллар кечкурун...”	164
“Қарадим: фалакдан...”	166
“Воҳ!.. Менинг юрагим тоғ каби ўсди...”	168
“Қаёққа борасан Самонйўлидан...”	169
Бўрон.....	170
“Сукунатга дунё ғарқ...”	172
“Босиб келаётир дим ҳаво...”	173
“Парвардигор...”	174
“Ҳаловат қолмади жонимда...”	175
“Сабр ўтди ҳаддан...”	176
“Ғуссадан уйғонмоқ нақадар оғир...”	178
“Худога минг шукр...”	178
“Берган дардларингга шукр...”	179
“Худойим! Куйганим сайин яқинсан...”	180
“Руҳимда тўрт фасл бирдан юз очди...”	182
“Тунда ой нурига чўмилмоқда тоғ...”	183

“Кўкка боққан тангрига яқин...”	184
Барг.....	184
“Юрагимни мавжлар чулғаган...”	185
“Менинг дардларим тошқин...”	186
“Дардда оқиб-оқиб...”	187

Мушкулот

Умрида.....	188
Ҳобил.....	189
Бир пасткаш ҳақида ёзган шеърим.....	190
“Икки қўлимни кўтариб...”	191
“Саҳродаги ёлғиз дарахт...”	192
“Эрталаб мошинга кўчалар тўлди...”	194
“Неча сўм...”	196
“Бешикда — чақалоқ...”	198
Кўрғазмадаги ҳаяжон.....	199
Бошқа саволлар, бошқа жавоблар ва бир хулоса.....	201
Тескари вақт ниҳояси.....	202
Энг қимматбаҳо топилма.....	203
Яна бир эртақ.....	204
Мақом.....	205
Муסיқа. Бетховен.....	206
“Рух билан юракдан...”	207
“Эгаси кетарда эсга олмаган...”	208
“Кечаси уйғонсам...”	210
“Туш кўрди қуш...”	211
“Боғ...”	213
Элегия.....	215
Фол. Соғинч.....	217
Ишхона. Тун.....	219
Эртақ.....	220
Тор кўча.....	223
“Куйдиради қуёш...”	225
“Занжирини узди қайиқ...”	227

“Ҳақиқатни...”	228
“Аввал яшашга кўндим...”	229
“Ойбарчин бағрида-ю...”	231
“Тўлиб кетдим...”	233
“Бу тош билан...”	234
“Негадир бу дунёни...”	236
“Сочларимга оқ тушди...”	237

Юрак тўлган кун

“Ой ботди...”	239
“Тўлди юрак...”	240
Мисли қуёш.....	241
“Ялангоёқ шамол чопди...”	243
“Рухим суриб келди шиддатга...”	244
“Юракни тош босди...”	245
Уйсиз одам.....	246
“Тоғларни...”	247
“Дунёнинг кўзига боқаман тикка...”	248
Қўрқинчли туш.....	249
“Дунё оғусини тутмади ошкор...”	250
“Қанчалар ўлдирдим ўзимни...”	250
“Бу илон қошингда тебратади бош...”	251
“Нақадар озоддир бу эркин осмон...”	252
“Дилимга бир соғинч тушди беовоз...”	254
“Туннинг тасвирига юрагим эпсиз...”	255
Шамолли кун.....	256
“Яна дил қақради...”	257
“Ботин сўз қолмади...”	258
“Мажнунтол сочлари мажнун осилди...”	259
“Тамошабин зиналардан тушиб келар...”	260
“Дарахтлар гуллаган...”	260
“Сен...”	261
“Эркисизликдан кичкинадир эрк...”	262
“Яшаб бўлмас, йўқ...”	263

“Кўшин каби довул бостирди...”	264
Нохуш кун.....	266
“Шу кум зарраси ҳам...”	267
“Кўлга ўргатилган бўри...”	267
“Денгиз яна тўфон отди...”	268
“Мангу арчазорнинг шундоқ четида...”	269
“Дала-дашт бошида оташли замон...”	271
“Туғилиш-у ўлим аро...”	272
“Кўшиққа кўчмаган одаммас...”	273
“Сочилган эмасдим...”	275
“Кўп давр-у давронлар...”	277
“Кумуш шудринг тўшалди тонгга...”	277
“Мен охири ишондим...”	278

“Туни бўйи бедорлигинг...”	309
“Шамол ҳам ҳеч нени ўзгарта олмас...”	310
“Жонда қотди диққинафаслик...”	311
“Ёзги боғ...дан”	312
“Кузги боғ” дан.....	315
Видолашув.....	318

Эсга тушган шеърлар

“Сен дединг...”	279
“Ташқари чиқаман...”	280
“Мени тинч қўй...”	281
“Уйингизни топиб бормасин хатлар...”	282
Че Гевара.....	283
Чумоли ҳақида нутқ.....	285
Урушдан ўттиз йил кейин ёзилган марсия.....	287
Самарқанд бўйлаб тунги сайр.....	289
“Қақнус, сенинг учишинг баланд...”	292
Довул.....	292
Ван Гог ҳақида ҳикоя.....	293
Бойсун қирларида бир ўзим кездим...”	294
“Унинг қўллари...”	295
Хасис.....	297
Армонсиз одам ҳақида ҳикоя.....	298
Қишки ҳикоя.....	300
Шахмат ҳақида шеър.....	303
“Гуллар ҳидин уфурар...”	305
“Ёлғизлик ортимдан хувиллаб қувди...”	307

Адабий-бадиий нашр

Усмон Азим

ЮРАК

Шеърлар

Муҳаррир *Муҳиддин Омон*
Мусаввир *Ақром Баҳромов*
Техник муҳаррир *Татьяна Смирнова*
Мусахҳиҳ *Доно Тўйчиева*
Компютерда саҳифаловчи *Сурайё Раҳмедова*

ИБ № 4810

Босишга 04.09.09 й. да рухсат этилди. Бичими 84x108 ¹/₃₂.
Таймс гарнитураси. Офсет босма. 17,22 шартли босма тобоқ.
20,0 нашр тобоғи. Адади 3000 нусха. 29—2009 рақамли шартнома.
275 рақамли буюртма. Баҳоси шартнома асосида.

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигининг
Фафур Фулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи.
100128. Тошкент. Шайхонтоҳур кўчаси, 86.

Бизнинг интернет манзил: www.iptdgulom.uz